

On our Hindi language Reader Demand we are adding two Hindi language pages Now PREETNAMA welcome All Hindi Writers and Readers

PREETNAMA
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ Online and Print Media +1 201-312-4180

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ, ਲੇਖ ਅਤੇ ਕਾਵਿ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਈ ਦੇਖੋ ਸਾਡੀ ਵੈਬਸਾਈਟ
www.preetnama.com

ਸਾਲ 1, ਅੰਕ 60, ਮਿਤੀ : 1 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਤੋਂ 6 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਵੈਬਸਾਈਟ : www.preetnama.com ਈਮੇਲ preetnamausa@gmail.com

ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਮਾਧੋ ਇਨਸਾਨ, ਫੇਰ ਦਸ ਕਾਹਦਾ ਮਾਣ

ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹਨ ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ। ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਤੇ ਆਦਰ ਕਮਾ ਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਯਾਦ ਹਨ ਮੇਰੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਉਹ ਦਿਨ। ਪਾਪਾ ਗਲੀ ਮੁਹੱਲੇ ਸਾਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਖਾਣੇ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦੇ। ਕੁੱਝ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤਾਂ ਜਿਨਾ ਜੇ ਬੱਚੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਸਹਾਰਾ ਛੱਡ ਹੋਏ ਸਨ ਪਾਪਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੋਣਾ ਖਾਣਾ ਪੱਕਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਿੱਠ-ਬੋਲੋੜੇ ਸੁਭਾਅ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ। ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਮਰ ਦੇ 42 ਕੁ ਦਹਾਕੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਵਾਈ ਸਕੂਲ, ਹਸਪਤਾਲ ਆਦਿ ਇਮਾਰਤਾਂ ਹਜੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਡੱਪਣ ਦੀਆ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਹਜੇ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਕੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਬਿੱਕ ਜਾਏਗਾ ਮਾਟੀ ਕੇ ਮੋਲ ਜੱਗ ਮੇਂ ਰਹਿ ਜਾਏਗੇ ਪਿਆਰੇ ਤੇਰੇ ਬੋਲ ਬੜੇ ਸੋਹਣੇ ਬੋਲ ਸੋਹਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸੁਣਦੇ ਸੁਣਦੇ ਸੋਚਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਈ ਮੈਂ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਹੈ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰੀਰ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਇਹ ਪੁਤਲਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਰ ਕੁ ਦਿਨ ਦੇ ਅਫਸੋਸ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਣੀ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਜੀਉਂਦੇ ਜੀ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਮਾਏ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੇ ਯਾਦ ਕਰੇਗੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਇਆ ਗਿਆ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਨਾਸਮਝੀ ਵਾਲਾ ਨਾਟਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਆਖਿਰ ਕਿਉਂ ? ਮਾਰੋ-ਮਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਭੱਜ-ਦੌੜ। ਬਹੁੱਤੇ ਨੂੰ ਬਹੁੱਤਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਈਕਲ ਵਾਲਾ ਸਕੂਟਰ, ਸਕੂਟਰ ਤੋਂ ਕਾਰ, ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ, ਹਵਾਈ ਸਫਰ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵੀ ਸਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ। ਝੋਂਪੜੀ ਵਾਲਾ ਮਹਿਲ ਚ ਜਾ ਕੇ ਸਬਰਵਾਨ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਭੁੱਖਾ ਸੀ ਤਾਂ ਗੰਢੇ ਅਚਾਰ ਨਾਲ ਖਾਧੀ ਰੋਟੀ ਵੀ ਪਕਵਾਨ ਵਾਲਾ ਸਵਾਦ ਦੇਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਰੱਜਿਆ ਤਾਂ ਬਹੁਭਾਤੀ ਪਕਵਾਨ ਵੀ ਬੇਸਵਾਦ। ਹੋਰ ਸਵਾਦ ਭਾਲਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਇਨਸਾਨ ਕਦੀ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਦਰ ਵਿਅਸਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਦਾ ਢੰਗ ਵੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਖਿਰਕਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਮਾਇਆ ਉਹ ਹੰਢਾਇਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਮੈਂ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖੇ ਅਜਿਹੇ ਇਨਸਾਨ ਵੇਖੇ ਜੋ ਦੋਲਤ ਕਮਾ ਕਮਾ ਮਹਿਲ ਖੜੇ ਗਏ ਪਰ ਖੁੱਦ ਨੂੰ ਵੱਸਣਾ ਵੀ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਔਲਾਦ ਨੇ ਵੀ ਹਰਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤਰਾਂ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀ। ਕਿੰਨਾ ਵਧਿਆ ਹੁੰਦਾ ਜੀ ਜੀਉਂਦੇ ਜੀ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਕਤ ਦਿੰਦੇ, ਸੰਸਕਾਰ ਦਿੰਦੇ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸਮਝਦੇ, ਕਿਸੇ ਜ਼ਰੂਰਤਮੰਦ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰਦੇ। ਖੁੱਦ ਵੀ ਚੰਗੀ ਜੂਨ ਹੰਢਾ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਲੋਕ ਵੀ ਦੁਆਵਾਂ ਦਿੰਦੇ

। ਪਰ ਨਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਚੜ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਗਾ ਤੇ ਚਾਰ ਟਾਇਲਾ ਜਾ ਪੱਖੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਨਾ ਲਿੱਖਵਾ ਕੇ ਲਗਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਦਸ ਕੁ ਕਿੱਲੋ ਅਨਾਜ ਲੰਗਰ ਚ ਪਾ ਕੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਫੋਟੋਆ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੀਨਾ ਚੌੜਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵਡਿਆਈ ਝਾੜਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਜ਼ਰੂਰਤਮੰਦ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਜੇਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖਾਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੋ- ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋ ਕੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗਰੀਬ ਦਾ ਕਟੋਰਾ ਵੀ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਆਖਿਰ ਕਿੱਥੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣੀ ਹੈ ਏਨੀ ਦੋਲਤ ? ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਹਾ ਦਾ ਕਦੋਂ ਮੁੱਕ ਜਾਣੇ। ਫੇਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਾਰਥਕ ਕਰਮ ਕਮਾਉਂਦੇ ? ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਜੁਬਾਨ ਤੇ ਮਿਠਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਕਿਉਂ ? ਮੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮੇਰੀ ਪੜਦਾਦੀ ਜੀ ਦੀ ਅਕਸਰ ਇਹੀ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲੀ ਦੋਲਤ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਚੰਗੇ ਕਰਮ (ਕੰਮ) ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਦੁਆ, ਕਿਸੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਅਸ਼ੀਸ, ਵੱਡਿਆ ਦਾ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਅਣਮੁੱਲ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਮੁੱਕਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਇੰਨਾਂ ਅਮੀਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸਦਾ ਨਾਂ ਕਈਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਖਿੜਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਚੰਗਿਆਈ ਉਸਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਅਮਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹਨ ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ। ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਤੇ ਆਦਰ ਕਮਾ ਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਯਾਦ ਹਨ ਮੇਰੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਉਹ ਦਿਨ। ਪਾਪਾ ਗਲੀ ਮੁਹੱਲੇ ਸਾਰੇ

ਹੀ ਵਧਾਈਆਂ ਹੋਈਆ ਹਨ। ਠੀਕ ਹੈ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਦੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰੋ ਵੀ ਪਰ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਦਾ ਹੱਕ ਨਾ ਮਾਰੋ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਿਲ ਨਾ ਦੁੱਖਾਵੋ। ਵੰਡ ਕੇ ਛੱਕੋ। ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਵਕਤ ਦੇਵੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਕਾਰਵਾਨ ਬਣਾਉ। ਬੂਠੀ ਸ਼ੋਹਰਤ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਸਭ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਣਾ। ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਦੀ ਭਾਵੇਂ ਬੁਨਿਆਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਸ ਮਨੁੱਖ ਰੂਪੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਪੁੱਤਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦ ਨਹੀਂ। ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਭ ਮੋਹਣੇ ਸੁੱਖ ਸ਼ਾਹ ਚੱਲਣ ਤੱਕ ਹਨ, ਸ਼ਾਹ ਰੁੱਕਿਆਂ ਤਾਂ ਸਭ ਛੁੱਟ ਜਾਣੇ। ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਗਹਿਣਾ ਸਵਾਸਾਂ ਦੇ ਮੁੱਕਣ ਤੇ ਨਾਲ ਜੋ ਰਹਿਣਾ ਮਾਟੀ ਕੇ ਮਾਧੋ ਰੱਬ ਦੀ ਸੁਗਾਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੀਉਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾ। ਦੁਨੀਆ ਆਣੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਬਾਹਲਾ ਲਾਲਚ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ। ਪਿਆਰ ਦੇ ਬੋਲ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣਗੇ। ਕੌੜਾ ਬੋਲ ਨਾ ਬੋਲੀਏ, ਕਰਤਾਰੋ ਡਰੀਏ। ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਵਾ ਲਿਆ। ਸੋ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਮੁਤਾਬਕ ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜਾ ਤੇ ਮਕਾਨ ਸਾਡੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਸਭ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪ

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ

ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਦਿਨ ਤਿਉਹਾਰ

ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ	1 ਜੁਲਾਈ
ਅਵਤਾਰ ਪੁਰਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ	14 ਜੁਲਾਈ
ਸ਼ਹੀਦੀ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ	16 ਜੁਲਾਈ
ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਨ ਸ੍ਰ. ਉਧਮ ਸਿੰਘ	31 ਜੁਲਾਈ
ਪੰਚਮੀ	25 ਜੁਲਾਈ
ਸੰਗਰਾਂਦ	16 ਜੁਲਾਈ
ਪੂਰਨਮਾਸੀ	5 ਜੁਲਾਈ
ਮੱਸਿਆ	29 ਜੁਲਾਈ

ਇਸ ਅੰਕ ਦਾ ਸਵਾਲ

ਕੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸਹੀ ਹੈ ?
ਜਵਾਬ :-
ਹਾਂ ਜਾਂ ਨਾਂਗ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ
ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੁਆਬ ਈਮੇਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ preetnamausa@gmail.com

ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ 113st.,101 Avenue Richmond Hill NY ਵਿੱਖੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੂਰਬ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ

ਨਿਊਯਾਰਕ (ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ) - ਜੂਨ 28, 2020 ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਸਟ੍ਰੀਟ 113 ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਖੇ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਖੰਡ - ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਸੁੰਦਰ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਗਏ। ਰਾਗੀ ਜੱਥਿਆ ਨੇ ਰਸ-ਭਿੰਨ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਜੀਵਨ ਉੱਪਰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਈ। ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮਦਪੁਰ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਸੋਸ਼ਲ ਡਿਸਟੈਂਸ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਬੈਠਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਤੇ ਲੰਗਰ ਵੀ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤਾਏ ਗਏ।

ਪਹਿਲੀ ਔਰਤ ਮੇਲਾਨੀਆ ਟਰੰਪ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਚਾਈਲਡ ਵੈੱਲਫੇਅਰ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, (ਰਾਜ ਗੋਗਨਾ)- ਅੱਜ, ਮੇਲਾਨੀਆ ਟਰੰਪ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਚਾਈਲਡ ਵੈੱਲਫੇਅਰ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਓਵਲ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਜੇ. ਟਰੰਪ ਅਤੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਾਈਕ ਪੇਂਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ। ਅੱਜ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਰਡਰ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ 'ਔਰਤ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀਨ ਪਹਿਲ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਟਰੰਪ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਬਾਲ ਭਲਾਈ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਮਈ ਵਿੱਚ, ਫਸਟ ਲੇਡੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਲ ਭਲਾਈ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ

ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਕਰਣਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਸਿਹਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਤੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਕਾਲ-ਟੂ-ਐਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਫਸਟ ਲੇਡੀ ਅਤੇ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਬਾਲ ਭਲਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿਮੋਟ ਅਤੇ ਵਰਚੁਅਲ ਕੋਰਟ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਅਭਿਆਸਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਲਈ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੇਂਸਿੰਗ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਲ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਬਾਲ ਭਲਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਭਾਈਵਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ, ਸਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ। ਫਸਟ ਲੇਡੀ ਮੇਲਾਨੀਆ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ 400,000

ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਫੌਜ ਹਟਾਉਣ ਤੇ ਚੀਨੀ ਫੌਜ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਜੁੜਦਾ ਹੈ?

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਸਰਹੱਦ ਤਣਾਅ ਵਿਚਾਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮਾਈਕ ਪੌਂਪਿਓ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਬਿਆਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਮਾਈਕ ਪੌਂਪਿਓ ਨੇ ਬ੍ਰਸਲਜ਼ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਦੱਖਣੀ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਵਧਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ 15-16 ਜੂਨ ਨੂੰ ਗਲਵਾਨ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਫੌਜੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹਿੰਸਕ ਝੜਪ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ 20 ਫੌਜੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਜਾਰੀ ਹੈ ਪਰ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਣਾਅ ਉੱਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮਾਈਕ ਪੌਂਪਿਓ ਵੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਜਤਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿਚਾਲੇ ਤਣਾਅ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬਿਆਨ ਨੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਾਈਕ ਪੌਂਪਿਓ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਚੀਨ ਦੀ ਪੀਪੁਲਜ਼ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਆਰਮੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੀਏ। ਸਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੇ ਵਕਤ ਇਹ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਿਆਰੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।” ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ, ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਦੀ ਤਦਾਦ ਘਟਾਏਗਾ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨਾਲ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਇਸ ਮਤੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼

ਨਾਲ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਾਫੀ ਅਹਿਮ ਹੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੌਂਪਿਓ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮਾਅਨੇ ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਜਾਣੀ। ਅਮਰੀਕਾ-ਭਾਰਤ-ਏਸ਼ੀਆ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮਾਹਿਰ ਹਰਸ਼ ਪੰਤ ਓਬਜ਼ਰਵਰ ਰਿਸਰਚ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਨ। ਡਾ. ਹਰਸ਼ ਪੰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਅਮਰੀਕਾ ਜਰਮਨੀ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਫੌਜ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਗੱਲ ਟਾਈਮਿੰਗ ਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਹੋਕ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਨੈੱਟੋ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਨੈੱਟੋ ਯਾਨੀ ਨੌਰਥ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਟ੍ਰੀਟੀ ਔਰਗਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਐਟਲਾਂਟਿਕ ਸੰਧੀ ਸੰਗਠਨ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ 1949 ਨੂੰ ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਲਹਾਲ ਇਸ ਗਠਜੋੜ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ, ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਸਣੇ 29 ਦੇਸ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਫੌਜੀ ਸਾਝੇਦਾਰੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2014 ਵਿੱਚ ਨੈੱਟੋ ਨੇ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ ਰੱਖਿਆ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਜੀਡੀਪੀ ਦਾ ਦੋ ਫੀਸਦੀ ਖਰਚ ਕਰਨਗੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਮੌਜੂਦਾ ਵੇਲੇ ਰੱਖਿਆ ਬਜਟ ਉੱਤੇ ਜੀਡੀਪੀ ਦਾ

3.5% ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਰਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੂਰਪੀ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੀਸ, ਬ੍ਰਿਟੇਨ, ਇਸਟੋਨੀਆ, ਲਾਤਵਿਆ ਦਾ ਇਹ ਖਰਚ 2 ਫੀਸਦ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਸਾਲ 2018 ਤੋਂ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਨੈੱਟੋ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨੈੱਟੋ ਦੇ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਹੀ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਹਰਸ਼ ਪੰਤ ਅਨੁਸਾਰ, “ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਰਮਨੀ ਨਾਲ ਟਰੰਪ ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਵੱਖਰੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਲਈ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਯੋਗਦਾਨ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਕਰਨ।” “ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਟਰੰਪ ਦਾ ਇਕੱਲੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਸੀ।” ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ, ਕੈਨੇਡਾਈ ਅਤੇ ਲਾਤਿਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸਟੱਡੀ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਚਿੰਤਾਮਣੀ ਮਹਾਪਾਤਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਅਨੇ ਵੱਧ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਪੌਂਪਿਓ ਦੇ ਬਿਆਨ ਸਿਆਸੀ ਹਨ। ਰੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਇਹ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।” ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਉਹ ਕਾਰਨ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਮਾਈਕ ਪੌਂਪਿਓ ਇੱਕ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਚੀਨ ਨੂੰ ਸਿਗਨਲ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੀਨ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਸਲੂਕ

ਦਾ ਵਰਤਾਅ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਹੀ ਬਲਕਿ ਵੀਅਤਨਾਮ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਤਾਈਵਾਨ ਅਤੇ ਫਿਲੀਪੀਨਸ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਬੱਦਲ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਮੱਕਾ ਹੈ। ਸੈਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਜਰਮਨੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇੱਥੇ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਲਾਇੰਸ ਪਾਰਟਨਰ ਜਾਂ ਸਟ੍ਰੈਟੇਜਿਕ ਪਾਰਟਨਰ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਚੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਹੀ, ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਦੇ ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵਧਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਜੋਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਹਰਸ਼ ਪੰਤ ਮੁਤਾਬਕ ਫਿਲਹਾਲ ਯੂਰਪ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮਾਹਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਹਟਾ ਕੇ ਇੰਡੋ-ਪੈਸੀਫਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਦੋਵੇਂ ਹਿੱਤ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਹਰਸ਼ ਪੰਤ ਮੁਤਾਬਕ ਫਿਲਹਾਲ ਯੂਰਪ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮਾਹਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਹਟਾ ਕੇ ਇੰਡੋ-ਪੈਸੀਫਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਦੋਵੇਂ ਹਿੱਤ ਹਨ। 7 ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪਿਰੇ ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਸਾਗਰ 'ਤੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ 6 ਦੇਸ਼ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਚੀਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਉਸ ਦਾ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਸਾਗਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਅਤੇ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿਚਾਲੇ ਸਥਿਤ ਬੋਹੌਂਦ ਅਹਿਮ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਇਲਾਕਾ ਵੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਪਾਰ ਦਾ 20 ਫੀਸਦ ਹਿੱਸਾ ਇੱਥੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਸੋਚ

ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੌਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਦਾ,
ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਮੈਨੂੰ ਕੁਮੈਂਟ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ।
ਜਦ ਰੱਬ ਦੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਕੋਈ ਲਿਖ ਦਿੰਦਾ,
ਕੁਮੈਂਟ ਬੁਹੜਦਾ ਨਹੀਂ ਮੇਰੀ ਲਿਖਤ ਵੱਲ ।
ਉਧਰ ਚਸਕੇ ਲਾ ਲਾ ਰੁਮਾਂਸ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੇ,
ਕੁਮੈਂਟ ਲਾਈਨ ਲਗਾਕੇ ਖੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ।
ਇਸ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਰੀਦਦਾ ਨਾ ਕੋਈ,
ਰੁਮਾਂਸ ਭਰੇ ਕਿੱਸੇ ਵਿਕਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੱਥੀ ।
ਅੱਜ ਵਪਾਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਰੱਖ ਕੋਈ,
ਐਵੇਂ ਠੋਕੇ ਨਹੀਂ ਅੱਜ ਰੋਜ਼ ਖੁੱਲ੍ਹ ਰਹੇ
ਲੋਕ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਅੱਜ ।
ਐਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਹੀਂ ਨਵੇਂ ਠੋਕੇ ਖੋਲ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀਆਂ,
ਸਰਕਾਰਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਨੇ ਅੱਜ ਠੋਕੇ ਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ।
ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨਸ਼ੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ,
ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਸ਼ੇ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੇ ।
ਅੱਜ ਦੋਹਰੀ ਨੀਤੀ ਤੇ ਸਭ ਕੰਮ ਚਲਦੇ,
ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾ ਲਓ ਚਾਹੇ ਪੈਸਾ ਕਮਾ ਲਵੇ ।
ਐਵੇਂ ਧਰਮੀ ਕਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਠੋਕੇ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੀ ਜਾਂਦੇ,
ਪੈਸਾ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਦਾਨ ਪੁੰਨ ਕਰਾਂਗੇ ।
ਪੈਸਾ ਆਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੌਖਾ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਦੇ ਨਾਲ,
ਪੈਸਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ ।
ਰੱਬ ਬੁਹੜਦਾ ਨਹੀਂ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਦੇ ਨਾਲ,
ਸ਼ੈਤਾਨ ਬੁਹੜਦਾ ਪਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ।
ਰੱਬ ਬਹੁਤ ਉਡੀਕ ਕਰਵਾਂਦਾ ਏ,
ਸ਼ੈਤਾਨ ਖੜਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ।
ਬੰਦਿਆਂ ਮਜ਼ਾ ਲੈ ਇਸ ਮਨੁੱਖਾ ਜੂਨ ਆਉਣ ਦੇ ਲਈ,
ਫਿਰ ਕਿਥੇ ਨੰਬਰ ਲੱਗਣਾ ਹੈ ਮਨੁੱਖ ਜੂਨ ਆਉਣ ਦੇ ਲਈ ।
ਮਜ਼ਾ ਲੈ ਲੈ ਛੱਤੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਭੋਜਨਾਂ ਦਾ,
ਫਿਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਬਣੇ ।
ਪਹਿਲਾਂ ਸਲਾਹਾਂ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ,
ਅੱਜ ਸਲਾਹਾਂ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ।
ਅੱਜ ਉਹ ਪੰਦਾ ਕਾਹਦਾ ਜੋ ਨਬਜ਼ ਨਾ ਸਮਝੇ ਸਮੇਂ ਦੀ,
ਅੱਜ ਸਮਾਂ ਹੈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ।
ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅੱਜ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਈ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਤੋਂ,
ਖੱਜਲ ਖੁਆਰੀ ਹੋ ਗਈ ਅੱਜ ਸਮੇਂ ਦੀ ।
ਬੰਦਿਆਂ ਕਰ ਲੈ ਮਨਮੱਤ,
ਪੱਲੇ ਬੰਨ ਲੈ ਗੱਲ ।
ਪਹਿਲਾਂ ਮਜ਼ਾ ਤੇ ਫਿਰ ਖੁਆਰ ਗੱਲ ।

ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ

ਦੁੱਖ, ਸੁੱਖ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੁੰਦਾ,
ਬਿਨਾਂ ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਦੇ ਨਾ ਜੀਵਨ ਹੁੰਦਾ ।
ਸੁੱਖ ਵਿਹਲੜ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ,
ਦੁੱਖ ਲੜਨ ਲਈ ਹਿੰਮਤ ਲਿਆ ਦਿੰਦੇ ।
ਧੁੱਪ ਛਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਹੁੰਦੇ ।
ਗਰਮੀ ਸਰਦੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ।
ਧੁੱਪ ਲਗਦੀ ਹੈ ਚੰਗੀ ਸਰਦੀਆਂ ਨੂੰ,
ਛਾਂ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਚੰਗੀ ਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ।
ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਜੋ ਪੂਰਾ ਸਮਝ ਲੈਂਦਾ,
ਗਰਮੀ ਸਰਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਹ ਜਰ ਲੈਂਦਾ ।
ਰੁੱਤਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਨੇ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦੇ ਲਈ,
ਬੰਦਾ ਨੁਕਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੰਦਾ ।
ਬੰਦਾ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਲਈ,
ਕੁਦਰਤ ਬਣੀ ਹੈ ਸਭ ਦੇ ਲਈ ।
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਅ ਹੈ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਜਿਉਣ ਹੁੰਦੀ,
ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ ਵੀ ਜਿਉਂਦੇ ਨੇ ਰੁੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ।
ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਸਬਰ ਹੁੰਦਾ,
ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ।
ਬੰਦਾ ਬੰਦਾ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਮਝਦਾ ।
ਦੁੱਖ, ਸੁੱਖ ਨੂੰ ਜੇ ਸਮਝ ਲਿਆ,
ਕੁਦਰਤ ਬਣੀ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ।
ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਇਹ ਕਸੂਰ ਤੇਰਾ ।
ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਇਹ ਕਸੂਰ ਤੇਰਾ ।

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਗਾ
718-207-6496

Celebrate a “HERO” in “White Coat” National Doctor’s Day, 1st July

“The presence of the doctor is the beginning of the cure.”

Healthcare today is more complex than ever. With more advancements, tools and information at their fingertips doctors have an overwhelming job to diagnose and treat their patients every day. In every city and hospital, in our military and in our rural communities, doctors pave the way to better healthcare for their patients. A doctor’s contribution to create a hale and hearty society is unfathomable. No doubt the doctor’s plays an important role in our life. It is necessary to raise awareness about the roles, importance and responsibilities of doctors and to promote the medical profession.

So, the first day of the month of July is celebrated as **National Doctor’s Day** in India to acknowledge the contributions of millions of doctors for their relentless effort to provide best care to patients, beating all odds on many fronts in life.

National Doctor’s Day is observed every year on 1st July in India to honour the legendary physician and the second Chief Minister of West Bengal, Dr. Bidhan Chandra Roy.

In July 1991, the National Doctor’s Day was first established by the Central Government to mark respect to **Dr. Bidhan Chandra Roy**, whose birth (July 1, 1882) and death anniversary coincides on the same day. On **4 February, 1961**, Dr BC Roy was honored with the India’s highest civilian award **Bharat Ratna**. He was a highly respected **physician** and a renowned **freedom fighter**. He remained Chief Minister of Bengal for around 14 years in his post from 1948 until his death in

1962. He is also considered as the great architect of West Bengal and also a member of Brahma Samaj. The five cities of West Bengal were also founded by him namely: Durgapur, Bidhannagar, Ashokenagar, Kalyani and Habra. He was. In his memory, the Union Government had also instituted an award. **In 1928, Dr. Roy played an instrumental role in the establishment of Indian Medical Association (IMA) and also in the establishment of the Medical Council of India (MCI)**

Doctor is a healer ...who reduces the pain, anxiety and fears in and around the people. **A Doctor needs to imbibe many qualities as honesty, having non judgmental eye towards patients, a gentle care and self actualization.** Having all these qualities provokes a healing touch within making him a true holistic healer. Only giving remedy is not all about being a doctor ...it is only a part

of job being a doctor. A doctor is much beyond that. Health is all about creating the healthy experience within. So, the doctors have been chosen by the nature to have an ability to understand and reduce dis-ease within the patients. **In different countries, the Doctor’s Day is observed on different dates. Like in the United States it is observed on 30 March, in Cuba on 3rd December and on 23 August in Iran. First time the Doctor’s Day was observed in March 1933 in the US state of Georgia.**

On this day we acknowledge the contributions of doctor’s humane service to mankind & nation pays rich tribute to doctors, who considers saving a life of a patient as a single point goal. This day provide us an opportunity to thank physicians, doctors that they do for the patients, the communities they work in and for the society as a whole. No doubt it is their hard

work that keeps us all healthy. This day pay tribute to the whole medical profession and to highlight the value of doctors in our lives as their dedication puts the patient first time and again. On National Doctors Day, we say “thank you” to our physicians for all that they do for us and our loved ones. After all, doctors make lot many sacrifices to put the health of their communities first. **The symbol of Doctor’s Day is a red carnation because the flower stands for love, charity, selflessness and sacrifice, traits that a doctor must hold.**

Since several years National Doctor’s Day is celebrated by the Government and non-government healthcare organizations to get familiar with the doctor’s contributions. Health care organizations, staff organizes several events and activities on this day. Free medical check-up camps are organized at

various health care centers and public places to promote quality medical services free of cost among the public.

Rotational medical services by the doctors are also promoted. Various discussion programs are organized across the country to make people aware of health check-up, free blood test, random blood sugar test, ECG, EEG, blood pressure check-up and prevention, diagnosis, proper treatment of the disease etc.

General screening test camps are also organized to assess the health status, health counseling, health nutrition talks and chronic diseases awareness among poor people and senior citizens.

Take the opportunity to thank your physician for responding to late-night phone calls, working long hours and providing unswerving care. Several activities at schools and college

- Dr. Dimpy Gupta
BDS, MBA(Symbiosis, Pune)
Relationship manager
Indus Hospitals(Mohali,
Dera Bassi, Fatehgarh
Sahib,Punjab)

levels are also organized to encourage youth to choose and dedicatedly follow the medical profession.

“Not everyone can become a doctor because not every has the knowledge, skill and patience to offer his services selflessly to the patients . A “DOCTOR” truly stands for :

**Dawn of relief
... O b l i g i n g
... C a r i t y T r u t h O n e s t
... R e a s o n a b l e**

Every year the theme is announced by the Indian Medical Association. The theme of National Doctor’s Day 2019 was **“Zero tolerance to violence against doctors and clinical establishment”**. For 2020, it is not announced yet. Doctors, are often given a god-like status in our country and that’s not without good reason as they are the ones who understand the true worth and value of the profession that they have chosen. So, it is a great day to express our sincere gratitude to our physicians for their selfless acts and services. Also, it is a day that reminds us all to take a moment to reflect on all the ways in which physicians make a difference in our lives and offer them our respects in different ways.

A DOCTOR IS AN INSTRUMENT OF GOD TO HEAL...

Beijing's 1st response to ban on 59 China-linked apps talks of cooperation

The decision by New Delhi to ban Chinese apps comes days after popular Chinese social media app WeChat – also banned by India - removed updates by the Embassy of India (Eol) on the current border conflict.

Beijing on Tuesday said it was "strongly concerned" about New Delhi's decision to ban 59, mostly Chinese, mobile applications such as TikTok, UC Browser and WeChat, stressed on cooperation between the two countries and underlined that the ban would go against "India's interests". The information technology ministry did not underline the Chinese links of the 59 mobile apps but government officials didn't leave anyone in doubt. The ban was fast-tracked by Home Minister Amit Shah after the June 15 violent confrontation between soldiers of India and China at eastern Ladakh's Galwan valley that spiralled tensions between

the two neighbours. The official announcement only said the 59 applications were prejudicial to sovereignty and integrity of India, defence of India, security of state and public order. "This move will safeguard the interests of crores of Indian mobile and internet users," the Indian IT ministry statement on Monday evening said. Chinese foreign ministry spokesperson Zhao Lijian said Beijing was strongly concerned about the order.

"China is strongly concerned about the relevant notice issued by the Indian side. We are checking on and

verifying the situation," Zhao Lijian said at the regular ministry briefing on Tuesday.

"I want to stress that the Chinese government always asks the Chinese businesses to abide by international rules, local laws and regulations in their business cooperation with foreign countries," he said. Zhao also went on to remind New Delhi of its responsibilities towards foreign companies.

"The Indian government has the responsibility to uphold the legitimate and legal rights of the international investors including the Chinese ones," he said. "The practical cooperation between China and India is

actually mutually beneficial and win-win," he said

Zhao added: "Such a pattern has been artificially undermined and it is not in the interest of the Indian side".

The decision by New Delhi to ban Chinese apps comes days after popular Chinese social media app WeChat - also banned by India - removed updates by the Embassy of India (Eol) on the current border conflict including Prime Minister Narendra Modi's statement on the clash that left 20 Indian Army soldiers dead. The reasons given for the removal of the posts include divulging

state secrets and endangering national security. The updates published on WeChat included Modi's remarks on the India-China border situation, the phone call between the Indian and Chinese foreign ministers held earlier this month and a statement by the external affairs ministry's (MEA) spokesperson on the border situation.

India's decision to ban the China-linked apps and encourage people to use Indian applications is a continuing effort to reduce dependence on its neighbor's products and hampers efforts by China's largest corporations to expand beyond their own borders

China to reiterate over US ban on military exports to Hong Kong

Beijing passed the sweeping law for Hong Kong on Tuesday, which critics and many western governments fear will smother the finance hub's freedoms and hollow out its autonomy.

China said Tuesday it will retaliate after the US announced it was ending the export of sensitive military items to Hong Kong in response to a controversial national security law for the city. Beijing passed the sweeping law for Hong Kong on Tuesday, which critics and many western governments fear will smother the finance hub's freedoms and hollow out its autonomy. "US attempts to

obstruct China advancing the Hong Kong national security legislation through so-called sanctions will never prevail," said foreign ministry spokesman Zhao Lijian. "In response to the US's wrongful actions, China will take necessary countermeasures."

Secretary of State Mike Pompeo said Monday that the US was ending the export of sensitive military items to Hong

Kong because Washington "can no longer distinguish between the export of controlled items to Hong Kong or to mainland China". The State Department will end all exports to Hong Kong on its controlled list, which includes items ranging from advanced ammunition to military hardware that already need the green light from the administration and Congress.

Iran journalist who fueled 2017 protests sentenced to death

Iran sentenced a once-exiled journalist to death over his online work that helped inspire nationwide economic protests that began at the end of 2017, authorities said Tuesday. Ruhollah Zam's website and a channel he created on the popular messaging app Telegram had spread the timings of the protests and embarrassing information about officials that directly challenged Iran's Shiite theocracy. Those demonstrations represented the biggest challenge to Iran since the 2009 Green Movement protests and set the stage for similar mass unrest last November. The details of his arrest still remain unclear. Though he was based in Paris, Zam somehow returned to Iran and found himself detained by intelligence officials. A series of a televised confessions have aired in recent months over his work.

Judiciary spokesman Gholamhossein Esmaili announced Zam's death sentence on Tuesday, saying he had been convicted of "corruption on Earth," a charge often used in cases involving espionage or attempts to overthrow Iran's government. It was not immediately clear when the sentence was handed down. Zam is able to appeal his sentence, issued by a Revolutionary Court. The name of his public defender wasn't immediately known. Zam had run a website called AmadNews that posted embarrassing videos and information about Iranian officials. He highlighted his work on a channel on Telegram, the secure messaging app that remains incredibly popular among Iranians.

The initial spark for the 2017 protests was a sudden jump in food prices. Many believe that hard-line opponents of Iranian President Hassan Rouhani instigated the first demonstrations in the conservative city of Mashhad in eastern Iran, trying to direct public anger at the president. But as protests spread from town to town, the backlash turned against the entire ruling class.

'Demographic genocide'

China cuts Uighur births with IUDs, abortion, sterilisation

The Chinese government is taking draconian measures to slash birth rates among Uighurs and other minorities as part of a sweeping campaign to curb its Muslim population, even as it encourages some of the country's Han majority to have more children.

The Chinese government is taking draconian measures to slash birth rates among Uighurs and other minorities as part of a sweeping campaign to curb its Muslim population, even as it encourages some of the country's Han majority to have more children. While individual women have spoken out before about forced birth control, the practice is far more widespread and systematic than previously known, according to an AP investigation based on government statistics, state documents and interviews with 30 ex-detainees, family members and a former detention camp instructor. The campaign over the past four years in the far west region of Xinjiang is leading to what some experts are calling a form of "demographic genocide."

The state regularly subjects minority women to pregnancy checks, and forces intrauterine devices, sterilization and even abortion on hundreds of thousands, the interviews and data show. Even while the use of IUDs and sterilization

has fallen nationwide, it is rising sharply in Xinjiang. The population control measures are backed by mass detention both as a threat and as a punishment for failure to comply. Having too many children is a major reason people are sent to detention camps, the AP found, with the parents of three or more ripped away from their families unless they can pay huge fines. Police raid homes, terrifying parents as they search for hidden children.

After Gulnar Omirzakh, a Chinese-born Kazakh, had her third child, the government ordered her to get an IUD inserted. Two years later, in January 2018, four officials in military camouflage came knocking at her door anyway. They gave Omirzakh, the penniless wife of a detained vegetable trader, three days to pay a \$2,685 fine for having more than two children. If she didn't, they warned, she would join her husband and a million other ethnic minorities locked up in internment camps — often for having too many

children.

"God bequeaths children on you. To prevent people from having children is wrong," said Omirzakh, who tears up even now thinking back to that day. "They want to destroy us as a people." The result of the birth control campaign is a climate of terror around having children, as seen in interview after interview. Birth rates in the mostly Uighur regions of Hotan and Kashgar plunged by more than 60% from 2015 to 2018, the latest year available in government statistics. Across the Xinjiang region, birth rates continue to plummet, falling nearly 24% last year alone — compared to just 4.2% nationwide, statistics show. The hundreds of millions of dollars the government pours into birth control has transformed Xinjiang from one of China's fastest-growing regions to among its slowest in just a few years, according to new research obtained by The Associated Press in advance of publication by China scholar Adrian Zenz.

For India, a tipping point with China

Far from submitting to its aggression, New Delhi will adjust its policies to impose costs on Beijing

India extended the hand of friendship to China but was repaid with stealth aggression in Ladakh. The Chinese incursions into strategic areas presented India with a Kargil-like challenge. The aggression is not just a wake-up call for India; it could prove to be the deciding factor in fundamentally altering the country's approach to China. Shrewdly timing a surprise assault has been central to China's repeated use of force, as several studies underscore. In 1962, China invaded India just as the Cuban missile crisis was bringing the world to the brink of a nuclear armageddon. And in April-May, as a distracted India was wrestling with the coronavirus disease (Covid-19) that originated in Wuhan, China encroached on Ladakh's Galwan Valley and Hot Springs (both previously undisputed areas) and simultaneously occupied Lake Pangong's disputed long stretch between Fingers 4 and 8.

Military strategist Sun Tzu's advice to "plan for what is difficult while it is easy" led China to strike when India was vulnerable. India's draconian lockdown — the world's strictest — flattened not its coronavirus curve but its Gross Domestic Product (GDP) curve, as one industrialist has noted. India now has the worst of both worlds — spiralling infection

rates and a seriously-damaged economy, crimping its military options. China, which signalled a bellicose intent by conducting Himalayan military drills since the beginning of this year, seized the opening from the Indian Army's lockdown-driven deferment of its annual Ladakh exercise, which creates acclimatised troop reserves before late spring unfreezes ingress routes.

Caught off-guard, India faces difficult options while battling the pandemic. India, however, is unlikely to put up with China's encroachments, which explains its counterforce build-up in eastern Ladakh, despite the viral risks to troops. This week's mutual pullback of troops at three of the four confrontation sites reduces the threat of war but doesn't diminish China's act of belligerence. The 2017 Doklam disengagement is a reminder that China doesn't deviate from what it has set out to achieve: No sooner had the standoff ended than China began frenzied construction of permanent military structures and occupied almost the entire Doklam.

Let's be clear. China's latest aggression is very different from its Ladakh intrusions in the Depsang Plains (2013) and Chumar (2014) that had narrow tactical objectives. For example, it withdrew from Chumar after making India

demolish local defensive fortifications.

The latest well-planned encroachments seem strategically geared to altering the frontier by grabbing vantage locations, whose control will place the People's Liberation Army (PLA) in a commanding position. By building bunkers and other concrete structures, such as between Pangong's Fingers 4 and 8, PLA has signalled its intent to retain key land grabs. With PLA forces already present in Pakistan-occupied Kashmir near its frontier with Ladakh, China is seeking to ramp up pressure on both Indian flanks in Ladakh. The encroachments raise the spectre of PLA in a war cutting through northern Ladakh and physically linking up with Pakistan to put India under siege.

China's aggression potentially signifies a geostrategic sea change. China is seeking to buy enough time through negotiations with India to consolidate its hold on key encroached areas. In this light, Beijing is seeking to string India along. If China vacates occupied land after extracting a price, it won't be vantage points overlooking enemy positions but marginal territory. As Mao Zedong admitted, China undertakes negotiations to "buttress its position" and "wear down the opponent".

China has taken India round and round the mulberry bush for 39 years in the negotiations on resolving the larger boundary question. The negotiations began as "senior-level talks" in 1981 before deceptively being relabelled as "joint working group" talks in 1988 and then as "talks between special representatives" in 2003.

India also invested considerable political capital in establishing a border-management framework with China through five different agreements, each signed with great fanfare at summits between 1993 and 2013. However, by brazenly flouting the accords' basic principles through its encroachments, China has gravely fractured the framework.

In the way it has profoundly changed the status quo in the South China Sea without firing a shot, China is seeking to complete its thus far bullet-less aggression against India by forestalling through negotiations an Indian counter-offensive or an Indian tit-for-tat grab of Chinese-claimed territory elsewhere. So, it is saying the two sides must ensure "differences do not escalate into disputes". In plain language, China is asking India to stomach its aggression or else the

situation will cease to be, in its words, "stable and controllable".

With its aggression, however, China has brought its relations with India to a tipping point. By opening several international fronts, including one against India, Chinese President Xi Jinping may be biting off more than he can chew. He will discover India is no pushover. By awakening India to China's threat, Xi's aggression eventually will prove costly for China, which is already staring at a cold war with the United States.

Far from submitting to China's aggression, India will make the necessary readjustments in its foreign and defence policies with the aim of imposing costs and thwarting Beijing's larger hegemonic objectives. After all, how India emerges from its military stand-off with China will have an important bearing on its international standing and on Asian security.

According to a Chinese proverb, "To feed the ambition in your heart is like carrying a tiger under your arm." By starting a conflict with India to advance his larger neo-imperial ambitions, Xi has increased the odds that the tiger under his arm will bite him.

Brahma Chellaney is a geostrategist

Why Americans are having an emotional reaction to masks

If we look to popular culture, mask-wearing is again associated with a kind of transgression. Batman, Robin and the Lone Ranger wear masks, not just to keep their true identities a secret, but to enable their “ordinary selves” to step into these larger-than-life roles.

While Americans still have not adopted mask-wearing as a general norm, we’re wearing masks more than ever before. Mask-wearing is mandated in California, and in many counties masks are near-universal in public spaces. So I have started wondering: Does wearing a mask change our social behavior and our emotional inclinations? And if mask-wearing does indeed change the fabric of our interactions, is that one reason why the masks are not more popular in the U.S.?

When no one can see our countenances, we may behave differently. One study found that children wearing Halloween masks were more likely to break the rules and take more candy. The anonymity conferred by masks may be making it easier for protestors to knock down so many statues. And indeed, people have long used masks to achieve a kind of plausible deniability. At Carnival festivities around the world people wear masks, and this seems to encourage greater revelry, drunkenness, and lewd behavior, traits also associated with masked balls. The mask creates another persona. You can act a little more outrageously, knowing that your town or village, a few days later, will regard that as “a different you.”

If we look to popular culture, mask-wearing is again

associated with a kind of transgression. Batman, Robin and the Lone Ranger wear masks, not just to keep their true identities a secret, but to enable their “ordinary selves” to step into these larger-than-life roles. But if we examine mask-wearing in the context of Covid-19, a different picture emerges. The mask is now a symbol of a particular kind of conformity, and a ritual of collective responsibility and discipline against the virus. The masks themselves might encourage this norm adherence by boosting the sense of group membership among the wearers.

The public health benefits of mask-wearing far

exceed the social costs, but still if we want mask-wearing to be a stable norm we may need to protect against or at least recognize some of its secondary consequences, including the disorientations that masks can produce. Because mask-wearing norms seem weakest in many of the most open societies, such as the United States and United Kingdom, perhaps it is time to come to terms how masks rewrite how we react and respond to each other. If nothing else, our smiles cannot be seen under our masks, and that makes social interactions feel more hostile and alienating, and it may lower immediate levels of trust in casual interactions. There

are plenty of negative, hostile claims about masks circulating, to the point of seeming crazy, but rather than just mocking them perhaps we need to recognize what has long been called “the paranoid style in American politics.” If we admit that mask-wearing has a psychologically strange side, we might do better than simply to lecture the miscreants about their failings.

Just ask yourself a simple question: If someone tells you there is a new movie or TV show out, and everyone in the drama is wearing masks, do you tend to think that’s a feel-good romantic comedy, or a scary movie? In essence, we are asking

Americans to live in that scenario, but not quite giving them the psychological armor to do so successfully.

On the brighter side, I wonder if mask-wearing might diminish some expressions of intolerance. People who might feel that others are “looking at them with less to be offended by as masks obscure those micro-reactions. Common mask-wearing is already reportedly easing the public judgment experienced by Muslim women who wear face coverings in Western society; some Muslim women who wear the niqab report that they are no longer being given dirty looks, if only because they no

longer stick out so much. Women who cover their faces for religious reasons may now be ahead of the rest of us when it comes to effective communication — because they cannot rely as much their faces to convey emotion in public conversations, they report relying on more visible body language like waving and gesturing.

The tension of current mask policy is that it reflects a desire for a more obedient, ordered society, for public health purposes above all, but at the same time it creates incentives and inclinations for non-conformity. That is true at least within the context of American culture, admittedly an outlier, both for its paranoia and for its infatuation with popular culture. As a society, our public mask-wearing is thus at war with its own emotional leanings, because it is packaging together a message based on both discipline and deviance. What can we do to convince people that a mask-laden society, while it will feel weird and indeed be weird, can be made stable and beneficial through our own self-awareness? While there is no simple answer to that question, mask advocates should recognize that they have been treading into unusual cultural territory, and should not be surprised by unusual public responses.

The inhumanity, illegality of custodial torture

It undermines rule of law, and erodes people’s faith in the system. Take remedial steps

On June 19, P Jayaraj, 59, and his son, J Fennix Immanuel, 31, were picked up by the police at Thoothukudi, Tamil Nadu, for allegedly violating lockdown norms, by keeping their shop open for longer hours and defying the night curfew. They were lodged in jail on June 21. On June 22, Immanuel died of breathlessness, and a day later his father passed away. The family has alleged that both were subjected to custodial torture, resulting in rectal bleeding and eventual death. The deaths sparked protests. But even though two FIRs have been filed, no officer has been booked on murder charges. Only four policemen have been suspended.

The Tamil Nadu deaths are not a one-off case. India’s police personnel are well-known for their high-handed behaviour, and third-degree methods in custody. As many as 100 people are reported to have died in police custody in 2017, according to the National Crime Records Bureau data. Of these, 58 were not on remand, while 42 were on police or

judicial remand. Suicide (37) was the most reported reason for the deaths, followed by death due to illness (28) and injuries sustained during the police custody (5); journey connected with investigation (4); while escaping custody (3); injuries prior to custody (1); and Others (22). In 62 cases pertaining to custodial deaths, 33 policepersons were arrested, 27 chargesheeted, four were acquitted or discharged, and none was convicted.

The State must implement the 2018 Supreme Court directives on police reforms that recommended the separation of police functions of investigation and maintaining law and order, and setting up of a complaints authority to look into complaints against officers in cases of custodial death, grievous hurt or rape in police custody. For India, custodial torture and deaths are a huge blot on its democratic credentials. It undermines rule of law, erodes the faith of people in the system and is inhuman.

Trump visa freeze endangers India tech industry's talent model

Donald Trump's order last week halts approvals of a range of visas through year-end, including those for intra-company transfers and study-abroad programs, and is aimed at giving Americans preference after record job losses from the coronavirus pandemic.

Indian and US technology companies are urging the Trump administration to reconsider an executive order freezing access to many work visas, warning the move would undermine a business model used to supply high-skill talent to clients from Wall Street to Silicon Valley.

Donald Trump's order last week halts approvals of a range of visas through year-end, including those for intra-company transfers and study-abroad programs, and is aimed at giving Americans preference after record job losses from the coronavirus pandemic. Key for the tech industry are H-1B visas used by workers from India and other countries to fill key roles.

Visa processing is an elaborate, months-long affair so any disruption could hurt the ability of critical workers to travel to clients

sites for an extended period. Already, the virus lockdowns have blocked consulate visits essential to the process and forced hundreds of thousands of workers into challenging work-from-home situations.

India's technology trade group, Nasscom, called Trump's order "misguided and harmful to the US economy" and warned it would exacerbate the country's economic pain. Indian companies provide technology staff and services to US hospitals, drugmakers and biotechnology companies, Nasscom pointed out. In addition, the industry may send more workers to Canada or Mexico without access to the US market. "These are highly-skilled workers who are in great demand and they will be mobile no matter

what," said Shivendra Singh, president of global trade development at Nasscom.

Among the other critics of the order were Alphabet Inc. Chief Executive Officer Sundar Pichai, Microsoft Corp. President Brad Smith and Tesla Inc. founder Elon Musk. Pichai, himself a beneficiary of the H-1B visa system in the 1990s, tweeted, "Immigration has contributed immensely to America's economic success making it a global leader in tech, and also Google the company it is today."

Tata Consultancy Services Ltd., Infosys Ltd. and Wipro Ltd., among the largest outsourcing companies in Asia, declined to comment.

India accounts for about 70% of the 85,000 H-1B visas issued annually, according to

immigration data. Of this total, 65,000 visas are issued to foreign talent with bachelor's degrees, while the remaining 20,000 can be allotted to workers who have more advanced degrees. The visa system was conceived so companies could hire overseas workers to fill a shortage of high-skilled talent in technology services and product development. The fact that Indian outsourcers collect a substantial share of the visas each year has made the program controversial, with critics arguing that companies abuse the system by replacing American workers with cheaper foreign labor. Soon after taking office, Trump vowed he would crack down on work visas and reform the "broken" immigration system. One longer-term concern for outsourcers is the administration's planned

revamp of the current H-1B visa program, which would replace the current lottery system for determining who gets visas with a merit-based system that prioritizes applicants based on wages. That would mean more workers with high salaries would likely receive visas. Now, outsourcing companies are dealing with the unpredictability of the visa situation and the prospect that an H-1B revamp could make it difficult to send anyone but the most critical of talent overseas. Trump Orders Freeze on Many Work Visas Through End of Year The most recent visa curbs could hammer outsourcers' current model of talent deployment. Companies are beginning to question whether so much onsite travel is necessary, and some are ramping up local hiring or local subcontractors.

Pompeo calls Taliban leader amid Russian bounty scandal

US Secretary of State Mike Pompeo has called and spoken with the Taliban's chief negotiator, a spokesman for the insurgents said Tuesday, amid a raging controversy in Washington over when President Donald Trump was told about US intelligence that Russia was paying the Taliban to kill US and NATO soldiers in Afghanistan.

However, it was not known whether there was any mention during the call of allegations that some Taliban militants received money to kill US and NATO soldiers in Afghanistan.

Pompeo and Mullah Abdul Ghani Baradar held a video conference late on Monday in which Pompeo pressed the insurgents to reduce violence in Afghanistan and discussed ways of moving a peace deal signed between the US and the Taliban in February forward, Taliban spokesman Suhail Shaheen tweeted.

The call comes as the US peace envoy, Zalmay Khalilzad, is touring the region in efforts to advance the deal. He was in Uzbekistan on Tuesday and was expected in the Pakistani capital, Islamabad, later in the day or on Wednesday, and was also to travel to Doha, Qatar, where the Taliban maintain a political office.

Khalilzad is also holding video conferences with Kabul leaders rather than travelling to the Afghan capital because of the dangers of COVID-19, according to a US State Department statement. Afghanistan's dilapidated health system is grappling with the pandemic, with the number of infections thought to far outnumber the official tally of over 31,000 cases, including 733 deaths.

The implementation of the US-Taliban deal has reached critical stage, with the Taliban and Kabul's leaders expected to hold negotiations on a framework for a post-war Afghanistan that would end the fighting and bring the insurgents into the country's political arena.

Singapore PM's brother backs opposition but won't seek election

The younger Lee's entry into the opposition Progress Singapore Party fueled speculation he could stand as a candidate against the incumbent People's Action Party, led by his elder brother.

Lee Hsien Yang, the estranged younger brother of Singapore's Prime Minister Lee Hsien Loong, will not contest in the city-state's July 10 general elections, deflating the hype built up after he joined the opposition as the nine-day campaigning period kicked off Tuesday. "I have chosen not to stand for political office because I believe Singapore does not need another Lee," he said in a Facebook post after the nomination deadline passed. "I do not seek power, prestige or financial rewards of political office. I hope to be a catalyst for change."

The younger Lee's entry into the opposition Progress Singapore Party, announced last week, fueled speculation he could stand as a candidate against the incumbent People's Action Party, led by his elder brother, which has won every contest since independence in 1965. While Singapore doesn't allow opinion polls, most analysts expect the PAP to easily win again. Still, any narrowing of its victory margin could reflect an erosion of confidence in its new generation of leaders, particularly regarding how they are handling the pandemic.

Despite declining to run himself, Lee, 62, will campaign against the ruling party co-founded and built up by his father Lee Kuan Yew, the nation's founding prime minister, which his older brother now leads. The siblings have been sparring over the estate of their father since his death in 2015, and the rivalry has

spilled over into other conflicts. Campaigning ahead of the July 10 vote will likely focus on Singapore's response to Covid-19 and its economic fallout. The PAP's election manifesto hails its ability to steer the country through the coronavirus crisis, while numerous opposition parties will surface issues such as the expected increase in the goods-and-services tax and retrenchment insurance.

Family Drama

Lee Hsien Loong, who turns 70 in 2022, has signaled his intent to make way for his successor, widely expected to be current

Finance Minister Heng Swee Keat. While the prime minister has largely avoided government scandals since he took office in 2004, the family drama has been brewing in recent years. He said on Monday that the election isn't about him or any family disputes, but about Singapore's future at a critical juncture, according to the Straits Times. The siblings have clashed over Lee Kuan Yew's will, and in particular, his famous Oxley Road house. Lee Hsien Yang's wife is in a legal tussle over accusations that she mishandled the will, and his son -- an assistant professor of

economics at Harvard University -- faces a court charge for disparaging remarks about the judicial system that were posted on a private Facebook post.

This will be the first election for the Progress Singapore Party, which was founded last year by former ruling party members who became disgruntled with the government. It has seen a surge in donations in recent days, with its leader Tan Cheng Bock -- a former PAP lawmaker and presidential candidate -- describing it as the "Lee Hsien Yang effect."

China Muslim sterilization reports 'shocking' and 'disturbing': Mike Pompeo

US Secretary of State Mike Pompeo on Monday labeled as "shocking" and "disturbing" reports that China's ruling Communist Party is using forced sterilization, forced abortion and coercive family planning against minority Muslims. Pompeo highlighted a report about the situation in China's Xinjiang region by German researcher Adrian Zenz published by the Washington-based Jamestown Foundation think tank.

Pompeo, a persistent critic of China, including its treatment of Muslims in Xinjiang, said in a statement the findings were consistent with decades of Chinese Communist Party practices "that demonstrate an utter disregard for the sanctity of human life and basic human dignity". "We call on the Chinese Communist Party to immediately end these horrific practices and ask all nations to join the United States in demanding an end to these dehumanizing abuses." In his report, Zenz said his findings represented the strongest evidence yet that

Beijing's policies in Xinjiang met one of the genocide criteria cited in the U.N. Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, namely "imposing measures intended to prevent births within the group." Zenz said analysis of Chinese government documents showed natural population growth in Xinjiang had fallen "dramatically." He said that in its two largest Uighur Muslim prefectures, growth rates fell by 84% between 2015 and 2018 and further in 2019. The Chinese Embassy in Washington referred to a statement by Foreign Ministry spokesman Zhao Lijian, saying that "some institutions are bent on cooking up disinformation on Xinjiang-related issues. ... Their allegations are simply groundless and false." Documents from 2019 revealed plans for a campaign of mass female sterilization targeting 14% and 34% of all married women of childbearing age in two Uighur counties, Zenz wrote. .

Life
Style

'People think their perfect partner will fall from the sky'

Movies and daily soaps have always been a part of our lives. Experts tell us the good and the bad side of the reel life influ-

Movies and daily soaps have always been a part of our lives. From action to fiction, we have always been influenced by reel life characters. And unarguably, many take cues from romantic films and soaps. Psychosocial analyst, Dr Aman Bhonsle, says, "We have a stake in the fantasy world of films and soaps, where we participate in happy ceremonies, perfect locations, etc. This increases our expectations from relationships subconsciously." Here, experts tell you the good and the bad side of the reel life influences.

Bonding

TV shows or a web series can at times help a couple bond easily. Bhonsle says, "Some shows can become excellent ice breakers to start a conversation, where they can relate to each

other as friends. The foundation of robust relationships is based on an even more robust friendship."

Misconceptions

Sometimes, rom-coms are dramatised and exaggerated on-screen. However, thanks to the influence it has on our subconscious minds, it increases the chance of misconceptions to creep in our relationships. Viveck Shetty, life coach says, "The concept of a soulmate has been so overdone in Indian and Western movies. People assume that their Mr/Mrs Perfect will fall from the sky. They forget the importance of communication and companionship when it comes to resolving an issue, and conclude that their partner is not their 'soulmate' without addressing issues."

Rekindling the romance

Sometimes a movie or a TV show is exactly what is needed to resurrect the interest level in a relationship. Bhonsle says, "It is possible for a couple to feel bored of each other. People start feeling like they have seen every facet of each other's personalities — met their friends, have gone to various places, restaurants and holidays. In such cases, on-screen romances, where love often lasts forever, helps give a new lease of life."

Comparisons

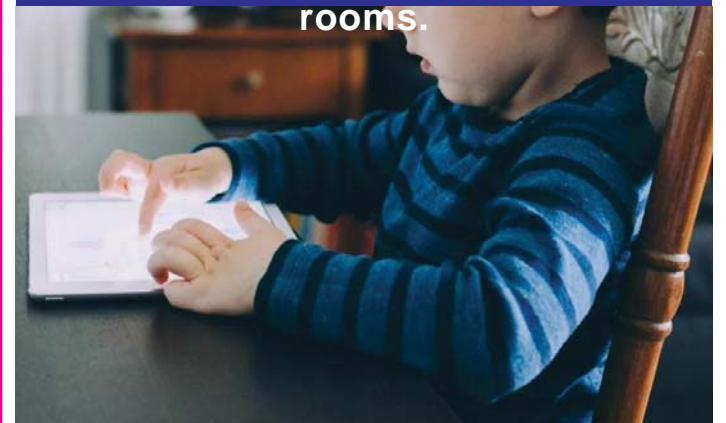
People often compare their real life relationships with the one shown in the reel life. Neeta V Shetty, psychotherapist, says, "People often compare their partners, relationships and marriages with on-screen characters, thus disregarding the reality and trying to live in the fantasy world, which results in having unrealistic expectations from their partner."

Creating Conflicts

Many characters portrayed on screen these days are often headstrong and gender specific. This tends to develop conflicts in a relationship. Shetty says, "Women are either shown as a helpless soul or as a strong feminist, which is far from reality. Men, on the other hand, are not supposed to have emotions or cry on screen. These misconceptions affect relationships."

Here's why parents should set screen-time limits for their kids

Excessive and isolated use of screens can be more harmful to kids and teenagers, especially if they are permitted in their bedrooms.

Parents should encourage their children to adopt healthy habits like physical exercise, a nutritious diet and getting sound sleep instead of spending long periods of time on electronic devices, a doctor who is leading the Canadian Pediatric Society's digital health task force has said. Dr Michelle Ponti said that the society's new guidelines describe how and when screens are used based on age rather than the prescribed time limits of low and medium exposure to the electronic devices, CTV news reported. "We're trying to avoid the fights by starting these screen-time limits and these digital literacy talks with families early," she said. Ponti pointed out that excessive and isolated use of screens can be more harmful to kids and teenagers, especially if they are permitted in their bedrooms. "It's much more difficult to pull back with a teenager," said Ponti, a London-based pediatrician who has a nine-year-old son and two daughters aged 17 and 18. Talking about the challenges she faced with her children, Ponti said, "My oldest daughter is quite responsible with her phone, my middle daughter, I have to constantly remind of screen-time rules and my son, he doesn't even own his own mobile device but he has access to the family's computer and the television and he has a gaming system."

No country meeting global goals for gender equality

In 2015, all United Nations member states adopted 17 Sustainable Development Goals (SDGs) to achieve by 2030 in areas such as education, climate, and gender equality.

No country is on track to achieve the gender equality called for in the

United Nations's development blueprint, a report released on Tuesday said. In 2015, all United Nations member states adopted 17 Sustainable Development Goals (SDGs) to achieve by 2030 in areas such as education, climate, and gender equality. But the new report says countries aren't on the right track to meet the gender equality benchmark, which requires eliminating discrimination and violence against women and ending harmful practices such as child marriage and female genital mutilation. "We're lit-

erally failing to deliver on the gender equality promises made in the (SDGs) for billions of girls and women," said Alison Holder, director of Equal Measures 2030, which put together the SDG Gender Index report. "Even more worrying for me is 1.4 billion girls and women live in countries that got a 'very poor' failing score on the index," she said, speaking on the sidelines of the Women Deliver gender equality conference in Vancouver. Using data from 129 countries, the survey shows that wealthy nations like Fin-

land, Sweden, Norway and the Netherlands were making the most progress while poor or unstable countries such as Chad, DR Congo, Congo-Brazzaville, Yemen and Niger were falling behind. There were also "pockets of good news even in struggling countries," said Holder. For example, Senegal is closer to achieving gender parity in its parliament than Denmark, even though Senegal's GDP is 56 times lower. However, no country has fully achieved gender equality, the report said.

Health & Fitness

Energy drinks may harm your heart

Consuming too many energy drinks in a short timespan may increase blood pressure and disrupt heart rhythm, a study has found.

Researchers also found a statistically significant increase in systolic and diastolic blood pressure in participants who consumed the energy drinks. Consuming too many energy drinks in a short timespan may increase blood pressure and disrupt heart rhythm, a study has found.

For the study, published in the Journal of the American Heart Association, enrolled 34 healthy volunteers between the ages of 18 and 40 years. Participants were randomly assigned to drink 32 ounces of one of two commercially available caffeinated energy drinks or a placebo drink on three separate days. The drinks were consumed within a 60-minute period but no faster than one 16-ounce bottle in 30 minutes.

Researchers at the University of the Pacific in the US measured the electrical activity of the volunteers' hearts by electrocardiogram, which records the way a heart is beating. They also recorded the participant's blood pressure. All measurements were taken at the study's start and every 30 minutes for four hours after drink consumption. Both energy beverages tested contained 304 to 320 milligrams of caffeine per 32 fluid ounces. Caffeine at doses under 400 milligrams is not expected to induce any electrocardiographic changes. Other common ingredients in the energy drinks in the study included taurine (an amino acid), glucuronolactone (found in plants and connective tissues) and B-vitamins. The placebo drink contained carbonated water, lime juice and cherry flavouring. In participants who consumed either type of energy drink, researchers found that the QT interval was six milliseconds or 7.7 milliseconds higher at four hours compared to placebo drinkers. The

QT interval is a measurement of the time it takes ventricles in the heart (the lower chambers) to prepare to generate a beat

again. If this time interval is either too short or too long, it can cause the heart to beat abnormally. The resulting arrhythmia can be life-threatening. The results of the study confirm previous findings and suggest that the QT interval changes are generally sustained over the four-hour monitoring period rather than being a short-lasting effect after consuming 32-ounces of an energy drink. Researchers also found a statistically significant increase in systolic and diastolic blood pressure in participants who consumed the energy drinks. "We found an association between consuming energy drinks and changes in QT intervals and blood pressure that cannot be attributed to caffeine," said Sachin A Shah, a professor at University of the Pacific. "We urgently need to investigate the particular ingredient or combination of ingredients in different types of energy drinks that might explain the findings seen in our clinical trial," said Shah.

Weak upper body strength in women associated with anxiety

This latest study of more than 1,100 women aged 45 to 69 years found that 15% of participants, reported depression and or anxiety.

Washington D.C.: Weak upper and lower body fitness can cause serious depression and anxiety in midlife women, a recent study suggests. Although several studies have previously linked depression in midlife women with self-reported low physical activity, this new study evaluates objective measures of physical performance in relation to depression and anxiety in premenopausal, perimenopausal, and postmenopausal women. This latest study of more than 1,100 women aged 45 to 69 years found, in fact, that 15% of participants, especially those of younger age, reported depression and or anxiety.

Findings were published in the Journal of the North American Menopause Society. Because depression can cause disability, reduced quality of life, mortality, and heart disease, researchers felt it was important to identify potentially modifiable risk factors that could reduce morbidity and mortality. The study observed significant associations of objective physical performance measures with depression and anxiety. Specifically, they found that weak upper body strength (handgrip strength) and poor lower body strength (longer duration to complete the repeated chair stand test) were associated with elevated depression and/or anxiety symptoms.

Cell migration mechanisms leads to breast cancer spreading to bones

A recent study examined the mechanisms of cell migration which further states how breast cancer cells generate and later settle into the bones.

Washington DC: A recent study examined the mechanisms of cell migration which further states how breast cancer cells generate and later settle into the bones.

The study was published in the journal, 'Scientific Reports'. Jing Liu, one of the researchers believed that by examining the cancer cells through

biophysics, it will be clear how cancer cells generate enough force to move from the primary tumour site through the body.

"From a physics point of view, all the cell migration is driven by force," Liu said.

"We really want to discover the force architecture of a cell and deliver the

biomechanical and biophysical explanations toward cellular activities. The major focus of our lab is developing imaging methods to physically interpret cancer biology." "We are working with mathematicians and engineers to develop a mathematical model and physical model of the cell migration," he added. A Forster Resonance Energy Transfer-based tension, or FRET, the sensor, equipped with FRET molecules, acts like a spring to measure the tiny amount of force that is generated by the cancer cell through focal adhesion and that drives the cell to move. As the cancer cell moves, the spring expands; researchers measure the force by monitoring the change of FRET interactions.

Researchers monitored the

mobility of the cancer cells and found that when a cancer cell gets very close to a bone cell, it exhibits low tensions and slow mobility. The researchers hope this finding might lead to clues for how to control – and eventually, stop – cell migration. "This gives us a more precise measurement of how fast the cell is moving and where the cell will go to," Liu said. He further went on to say, "The basic idea is to use imaging as a method to see some of the physical parameters in cancer biology. Instead of only being able to look at millions of cells at time, technology has enabled us to examine a single cell. When the system is going smaller and smaller, the physical parameters inside the biological system become more and more useful and more and more important."

अपने बच्चों को बच्चों के संपूर्ण विकास के लिए जरूरी है आयोडीन

अपने बच्चों को स्मार्टफोन की आदत से बचाएं

आजकल बच्चों के पास स्मार्टफोन हैं जो उनके लिए मानसिक और शारीरिक रोगों का कारण बन रहे हैं। जिस तेजी से तकनीक आगे बढ़ रही है उसके खतरे भी बढ़ते जा रहे हैं। इससे बच्चों की आंखें कमजोर होने के साथ ही वह कई और बिमारियों के शिकार भी बन रहे हैं। आज के दौर में मोबाइल और कम्प्यूटर के बिन जीवन की कल्पना नहीं की जा सकती है। ऐसे में अभिभावकों को चाहिये किस वह बच्चों को स्मार्टफोन का इस्तेमाल जरूरी कामों को करने के लिए ही दें।

आंके के अनुसार माता.पिता के लिए बच्चों को स्मार्टफोन और टैब्लेट आदि के नियमित इस्तेमाल से रोकना कठिन होता जा रहा है।

अगर आप अपने बच्चे के ज़िद करने पर उसे बड़ी आसानी से अपना स्मार्टफोन पकड़ा देते हैं तो जरा सावधान हो जाएं क्योंकि बच्चों के हाथ में स्मार्टफोन पकड़ना किसी नशीली और जहरीली चीज पकड़ने के बराबर है।

एक हालिया अध्ययन में यह बात सामने आई है कि स्मार्टफोन की लत में फंसे बच्चे जहां माता.पिता के साथ कम समय बिता रहे हैं वहीं तकनीक उनके मानसिक विकास और दिमाग को कमजोर भी कर रही है। स्मार्टफोन का ज्यादा इस्तेमाल करने वाले बच्चों की रचनात्मक प्रतिभा खत्म होने लगती है और उनमें फैंसले लेने की क्षमता भी कमजोर पड़ जाती है। अध्ययन के दौरान पाया गया कि तकनीक के इस्तेमाल और फिजिकल एक्टिविटी में तालमेल न होने के कारण बच्चों का शारीरिक विकास भी प्रभावित हो रहा है।

बच्चों के विकास के लिए जो चीजें जरूरी हैं उनमें आयोडीन सबसे महत्वपूर्ण है। एक अध्ययन के अनुसार लगभग 4.2 करोड़ भारतीयों में थायरॉइड हार्मोन का स्तर असामान्य है। यह भी संकेत दिया गया है कि दुनियाभर के थायरॉइड रोगियों में 21 प्रतिशत अकेले भारत से हैं। बच्चे के मस्तिष्क के विकास में आयोडीन की भूमिका अहम रहती है। इसकी कमी शरीर में घेंघा सहित कई रोगों को आमंत्रण देती है।

आयोडीन की जरूरतें पूरी करने के लिए स्वस्थ और विविधतापूर्ण आहार की जरूरत होती है।

आयोडीन के कुछ अच्छे स्रोत -

पनीर : डेयरी उत्पादों में यह आयोडीन का सबसे समृद्ध स्रोत है। पनीर की दो किस्मों - चेंडूर और मोजरेला में यह खनिज अधिक होता है।

समुद्री शैवाल : इस समुद्री भोजन में आयोडीन पाया जाता है। कैल्प आयोडीन का यह सबसे समृद्ध सीविड सोर्स है।

अंडे : अंडे के योक में आयोडीन होता है। दूध : अध्ययन से पता चलता है कि 250 मिलीलीटर दूध में लगभग 150 माइक्रोग्राम आयोडीन होता है।

दही : एक कप दही में करीब 70 माइक्रोग्राम आयोडीन होता है यानी दैनिक जरूरत की करीब आधी मात्रा। यह पेट के लिए भी अच्छा है और कैल्शियम व प्रोटीन से भरपूर है।

इन खाद्य पदार्थों के अलावा आयोडीन के कुछ अन्य अच्छे स्रोत हैं। केले स्ट्रॉबेरी हरी पत्तेदार सब्जियां प्याज और मिठे आलू अनाज नट्स और मूंगफली जौ वगैरह।

बच्चों के गले में मौजूद जीवाणु बन सकते

हैं खतरा

बच्चों के गले में किसी खास बैक्टीरिया की मौजूदगी हड्डी और जोड़ों के संक्रमण का संकेत दे सकती है। इस बैक्टीरिया के कारण बच्चों के चलने.फिरने पर तो बुरा प्रभाव पड़ ही सकता है साथ ही साथ मौत का खतरा भी हो सकता है। बच्चों के गले में किसी खास बैक्टीरिया की मौजूदगी हड्डी और जोड़ों के संक्रमण का संकेत दे सकती है। इस बैक्टीरिया के कारण बच्चों के चलने.फिरने पर तो बुरा प्रभाव पड़ ही सकता है साथ ही साथ मौत का खतरा भी हो सकता है।

एक नए अध्ययन में अनुसंधान कर्ताओं ने पाया कि बच्चों के गले में पाए जाने वाला बैक्टीरिया किंगेला किंगे हड्डियों एवं जोड़ों में होने वाले संक्रमण से जुड़ा है। इससे पहले माना जाता था कि अधिकतर संक्रमण स्टेफेल्कोकस ए स्ट्रेप्टोकोकस और हेमोफिलस इन्फ्लूएंजा टाइप बी बैक्टीरिया की वजह से होता है। तब इनका इलाज लंबे समय तक एंटीबायोटिक चलाकर या सर्जरी से किया जाता था। पिछले कुछ साल में बेहद संवेदनशील तकनीकों के कारण इन संक्रमणों

के लिए जिम्मेदार बैक्टीरिया की सटीक पहचान संभव हो सकी है। शोधकर्ताओं ने छह माह से चार साल तक के 77 बच्चों का अध्ययन किया। इन्हें हड्डी या जोड़ संक्रमण के संदेह के चलते भर्ती कराया गया था। इनमें से 65 बच्चों को पक्के तौर पर हड्डी या जोड़ों का संक्रमण था। उन्होंने पाया कि चार साल से कम उम्र के बच्चों में हड्डी या जोड़ों का संक्रमण पाया गया थाएं उनमें से अधिकतर बच्चे किंगेला किंगे बैक्टीरिया से संक्रमित थे।

बच्चों को इस प्रकार रखें अनुशासन में किशोरावस्था तक पहुंचते.पहुंचते कुछ बच्चों का स्वभाव भी बदलने लगता है। बच्चे धीरे.धीरे जिद्दी और अड़ियल स्वभाव के हो जाते हैं जिस वजह से उन्हें कोई भी बात समझाना कठिन हो जाता है। ऐसी स्थिति में बड़ों से सीधे मुंह बात न करना किसी से बातचीत में असभ्य भाषा का इस्तेमाल करना बच्चे की यहीं आदतें आपकी परवरिश पर सवाल उठाने लगती है। ऐसे में बच्चों को हमेशा अनुशासन में रखने यह तरीके अपनायें। दो.ढाई साल की उम्र में बच्चे घर के सदस्यों से सबकुछ सिखते हैं। इसलिए अपने बच्चे

में अच्छी आदतें डालने के लिए अभिभावकों को उनकी इसी उम्र में सजग हो जाना चाहिए। अपने बच्चों के सामने अपना व्यवहार सही रखें जैसे बड़ों को सम्मान दें तो छोटों के साथ प्यार से बात करें। आपको ऐसा करते देख बच्चे भी यहीं सीखेंगे।

बाहर भी रखें अनुशासन

अगर आप अपने बच्चों के साथ सार्वजनिक स्थल पर जा रहे हैं तो वहां भी बच्चों के अनुशासन का पूरा ख्याल रखें। उन्हें दूसरे बच्चों के साथ मिलकर खेलने की शिक्षा दें और मारपीट या गलत हरकतें न करने जैसी बातें समझाएं।

बच्चे में छोटी.छोटी बातों पर रूठना या जिद्द करने की आदत होती है पर अभिभावकों को उनकी इस आदत पर गुस्से करने की जगह धीरे.धीरे उन्हें समझाना चाहिए। उन्हें प्यार से समझाएं कि तुम्हारी हर बात मानना न मुमकिन है। अगर बच्चा गुस्से में तोड़फोड़ या हिंसक व्यवहार करने लगे तो उसकी जिद्द को पूरा न करें बल्कि ऐसी स्थिति में उससे शांत रहने को कहें।

बच्चों की शरारतें और प्यारी.प्यारी बातें तो सभी को अच्छी लगती है लेकिन कभी.कभी वह कई अपशब्दों का इस्तेमाल कर देते हैं। बच्चे की ऐसी हरकत को नादानी समझकर अनदेखा न करें क्योंकि इससे बच्चों को अपनी गलती का एहसास नहीं होगा। बच्चों की ऐसी हरकत करने पर उसे रोके न की हंसकर बात को टाल दें। बच्चों को केवल परिवार के साथ ही नहीं बल्कि आसपास के लोगों के साथ विनम्र व्यवहार करना चाहिए। बच्चे को समझाएं कि उन्हें सभी के साथ प्यार से पेश आना चाहिए।

बाल्यावस्था में ही मानसिक विकास पर जोर दें

वर्तमान युग में हम सभी कम्प्यूटर से भली.भांति परिचित हैं 21वीं सदी में कम्प्यूटर के क्षेत्र में कई आविष्कार हुए और कई अनवरत रूप से जारी हैं हम सभी जानते हैं कि कम्प्यूटर में मौजूद मेमोरी

;संचय क्षमता के भी दो रूप हैं पहला रैम और दूसरा रोम रैम अस्थाई मेमोरी होती है अर्थात जिसमें समय.समय पर परिवर्तन किया जा सकता है मेमोरी का दूसरा रूप रोम होता है जो कि स्थाई मेमोरी है अर्थात एक बार प्रोग्रामर ने इसमें

जो डाटा डाल दिया वह स्थाई होता है जिसके साथ कोई छेड़खानी नहीं की जा सकती और ना ही आसानी से उसे मिटाया जा सकता है कम्प्यूटर का इस्तेमाल करते वक्त हम अपनी जरूरत के हिसाब से सर्वर से डेटा को डाउनलोड तथा सर्वर पर डेटा को अपलोड कर सकते हैं छ ड डाउनलोडिंग और अपलोडिंग की इस क्रिया के दौरान कुछ अनावश्यक वायरस स्वतः ही हमारे कम्प्यूटर की मेमोरी में प्रवेश कर जाते हैं जिन्हें ना तो आसानी से ढूँढा जा सकता है और ना ही आसानी से मिटाया जा सकता है ठीक इसी प्रकार बाल्यावस्था में एक बच्चा अपने चारों ओर के वातावरण से जो कुछ भी ग्रहण करता है वह सीधे उसके दिमाग में एक स्थाई स्थान बनाता है छ अथवा हम प्रोग्रामर की भांति जो कुछ भी उसे बताते या

सिखाते हैं वह सीधे उसकी स्थाई मेमोरी में प्रवेश करता है जिस प्रकार वायरस को अलग से डाउनलोड नहीं किया जाता वह स्वयं अपना स्थान बनाता है उसी प्रकार बच्चा अपने वातावरण से जो गलत

आचरण होते हुए देखता है वह वायरस की भांति उसकी बुद्धि में अपना स्थान बना लेते हैं जिसे मिटा पाना बहुत मुश्किल होता है कहने का तात्पर्य यह है कि बाल्यावस्था में बच्चा जो कुछ भी

ग्रहण करता है वह उसकी बुद्धि में सदा के लिए अपना स्थान बना लेता है चाहे फिर वह अच्छे आचरण हों या बुरे वह चारों ओर के वातावरण में जो भी होता देखता है उसे तुरंत ग्रहण कर लेता है अक्सर हम देखते हैं कि यदि घर में कोई बुजुर्ग

भजन.कीर्तन करता है तो बच्चे कीर्तन करना सीख जाते हैं और यदि कोई घर में गाली देता है तो बच्चे गाली देना भी सीख जाते हैं आज के युग में सबसे

ज्यादा चिंतनीय विषय है छोटे से बच्चे के हाथ में मोबाइल जब बच्चा किसी कारणवश रोता है तो अभिभावक अपने कामों में खलल पड़ता देख उसे तत्क्षण चुप कराने के लिए अपना मोबाइल उसके हाथ में थमा देते हैं और अपने कर्तव्य की इति श्री कर लेते हैं बच्चा शांत भी हो जाता है और अभिभावक अपने.अपने कार्यों में व्यस्त भी रहते हैं लेकिन यही घटना धीरे.धीरे कब आदत बन जाती है किसी को पता ही नहीं चलता पहले बच्चा रोता था तो उसे चुप कराने के लिए मोबाइल दिया जाता था अब बच्चा मोबाइल के लिए ही रोता है धीरे.धीरे यह आदत इतनी गंभीर हो जाती है कि अब बच्चा भोजन भी मोबाइल के सहारे करता है और बच्चे की यही आदत मां.बाप की मजबूरी बन जाती है बाल्यावस्था में बच्चे के प्रोग्रामर आप खुद बिनियेद्य उसे वे सभी अच्छे आचरण सिखाइये जो उसकी बुद्धि में सदा के

लिए जीवंत रहने वाले हैं और जो उसके अच्छे भविष्य को गढ़ने में सहायक होंगे और हाँ प्रयास करिये कि बच्चा अपने वातावरण से वायरस रूपी गलत आचरण ग्रहण ना कर सके बाल्यावस्था में जो भी बीज उसकी बुद्धि में पड़े

युवावस्था में वैसा ही वृक्ष खड़ू होगा और आपको बीज के अनुसार ही फल मिलेंगे अब ये आप को तय करना है कि आपको अपने बच्चे की बुद्धि में क्या बोना है।

आजकल के बच्चे भी हो रहे

हैं हाई बीपी का शिकार

अभिभावक बचपन से ही बच्चों का ध्यान रखें क्योंकि आजकल आरामदायक जीवनशैली और अस्वास्थ्यकर भोजन के कारण छोटे बच्चे भी उच्च रक्तचाप ;हाई बीपी जैसी बिमारी से पीड़ित पाये जा रहे हैं। एक रिपोर्ट में सामने आया है कि प्राथमिक और माध्यमिक स्कूलों में लगभग 23 प्रतिशत बच्चे उच्च रक्तचाप ;बीपी की समस्या से पीड़ित हैं। इस रिपोर्ट में बताया गया है कि बचपन में हाई बीपी से वयस्क होने पर हृदय रोगों की शुरुआत होने का खतरा रहता है। मोटापे से ग्रस्त या अधिक वजन वाले बच्चों में अगर समय पर जांच और उपचार न हो तो स्थिति और भी खतरनाक हो सकती है।

जंक फूड बढ़ा रहा बीपी

वहीं विशेषज्ञों के मुताबिक आजकल के बच्चे जीवन के शुरुआती चरण में ही विभिन्न प्रकार के जंक फूड के संपर्क में आ जाते हैं। यह खाद्य पदार्थ दुकानों व घरों में लंबे समय तक रखे रहते हैं जिसके लिए उनमें अत्यधिक मात्रा में नमक और चीनी मिलाई जाती है जो स्वास्थ्य के लिए हानिकारक है। वहीं इसकी जगह ब्राउन शुगर गुड और पाम शुगर का सेवन करना चाहिये। जो चावल हम आज इस्तेमाल करते हैं वह भी अत्यधिक परिष्कृत या प्रोसेस्ड होता है और केवल कुछ समय में ही पच जाता है। इससे ग्लूकोज के स्तर में वृद्धि होती है और हमें अक्सर भूख लगती रहती है जिससे दिन में बार.बार कुछ खाते रहने की इच्छा बनी रहती है। हाई बीपी से हृदय रोग और स्ट्रोक का खतरा हो सकता है। ऐसे में बच्चों में शुरुआत से ही अच्छे पोषण संबंधी आदतें विकसित करना महत्वपूर्ण होता है। छोटी उम्र से ही पर्याप्त शारीरिक गतिविधि तय करना हर बच्चे के विकास का एक समान रूप से महत्वपूर्ण पहलू है। जीवनशैली की बिमारियों की रोकथाम शुरू होनी चाहिए। स्कूल अपने छात्रों के जीवन को सही दिशा देने में मदद कर सकते हैं और बचपन में मोटापे के खिलाफ लड़ाई में बहुत महत्वपूर्ण भूमिका निभा सकते हैं। बचपन की स्वस्थ आदतें आगे के स्वस्थ जीवन की नींव रखती हैं। बच्चों में शुरू से ही खाने की अच्छी आदतों को प्रोत्साहित करें। उनके पसंदीदा व्यंजनों को सेहत के लिए उचित तरीके से बनाने का प्रयास करें। कुछ बदलावों से स्लैक्स को भी स्वास्थ्यप्रद बनाया जा सकता है।

ऑनलाइन शिक्षा के नुकसान ज्यादा फायदा कम

कोरोना महामारी की वजह से कई स्कूल, कॉलेज व शिक्षण संस्थानों में ऑनलाइन क्लासेज ली जा रही हैं, कोरोना के साथ ही स्टूडेंट्स के लिए जो मोबाइल ऐप आधारित कक्षाएं शुरू हुई हैं, उसके कई दुष्परिणाम सामने आ रहे हैं। पहला तो यही कि जिनके पास इन कक्षाओं से कनेक्ट होने की हैसियत नहीं है, या जिनका इंटरनेट स्लो है, वे ऐसी शिक्षा व्यवस्था से कोसों दूर हैं। इसके अलावा बच्चे पढ़ने के बहाने मोबाइल या लैपटॉप पर गेम्स खेलते हैं। ऐसे भी कई समाचार हैं, जिनमें भरी कक्षा में मोबाइल ऐप को हैक किया गया और उसमें गलत तरह की फिल्म चलाई गई।

ज्यादातर संस्थाएं अपना कोई ऑनलाइन प्लेटफार्म ना होने की वजह से कई फ्री एप जैसे जूम एप के माध्यम से कक्षाएं चला रहे हैं, हालांकि, केंद्रीय गृह मंत्रालय ने इस ऐप को लेकर अप्रैल में ही गाइडलाइंस जारी की थीं, जिसके बाद शिक्षण संस्थाओं ने इसका प्रयोग करना काफी हद तक कम कर दिया। इसकी जगह अब वे माइक्रोसॉफ्ट टीम, गूगल मीट आदि जैसे एप का इस्तेमाल कर रही हैं तो ट्यूशन देने वाले कभी-कभार बच्चों को पढ़ाने के लिए वॉट्सऐप भी चला लेते हैं। लेकिन ग्रामीण क्षेत्रों में इस तरह की ऑनलाइन क्लासेस सफल नहीं हो पा रही हैं, क्योंकि वहां इंटरनेट कनेक्टिविटी की

बड़ी समस्या है। ऐसी क्लासेस के चलते कम पढ़े-लिखे पैरेंट्स भी खूब परेशान होते दिख रहे हैं। कोरोना ने कमाई कम कर दी है, फिर भी उन्हें स्मार्ट फोन, लैपटॉप या टैबलेट अरेंज करने पड़ रहे हैं। जो बच्चे मोबाइल या लैपटॉप के जरिए पढ़ रहे हैं, उन्हें न तो स्कूली वातावरण मिल रहा है और न ही वे टीचरों के साथ अच्छे से जुड़ पा रहे हैं। इसी के चलते ट्यूशन की जरूरत एकाएक बढ़ गई। अधिकांश अभिभावक ऑनलाइन क्लासेसों के साथ-साथ ट्यूशन पढ़ाने वालों का भी सहारा ले रहे हैं। लेकिन यह कोई नहीं समझा पा रहा है, कि जो बच्चे स्कूल में भी नहीं पढ़ते थे, वे ऑनलाइन माध्यमों से कैसे पढ़ाई पूरी कर पाएंगे।

ऑनलाइन क्लासेसों के बहाने बच्चे अब पूरे दिन मोबाइलों से चिपके रहते हैं और गेम, पबजी आदि खेलते रहते हैं। पबजी के चलते तो कई घटनाएं भी होने लगी हैं। स्क्रीन बच्चों की आंखें भी खराब करती है, तो मोबाइल फोन का रेडियेशन उनके शारीरिक विकास में बाधा बनता है। पिछले हफ्ते भारत में हुए एक सर्वे में 80 फीसद से अधिक अभिभावकों ने माना कि लॉकडाउन में उनके बच्चों का स्क्रीन टाइम काफी बढ़ गया है, जिससे वे चिंतित हैं। इन्हीं सब दुष्परिणामों के चलते कर्नाटक और मध्य प्रदेश ने तो पांचवीं तक के छात्रों के लिए इस महीने से

ऑनलाइन क्लासेसों पर रोक लगा दी है, बाकी राज्यों को भी जितनी जल्द समझ आ जाए, उतना अच्छा रहेगा !! सरकारों को चाहिए ऐकडेमिक ईयर को लेकर स्कूल, कॉलेज, शिक्षण संस्थाओं, छात्रों और अभिभावकों को स्थिति साफ करें जिससे सभी शिक्षण संस्थान अपना ऑनलाइन सिस्टम दुरुस्त कर छात्रों को गुणवत्ता परक शिक्षा देने में सक्षम हो सकें व छात्र व अभिभावक भी अपने आपको उसी माहौल में ढालने की कोशिश कर सकें!!

**पटेल ऋषि उमराव,
आई टी प्रोफेशनल,
मोहाली, चंडीगढ़**

अपने आप से प्यार करें: आत्महत्या कमजोर दिमाग की सोच

प्रीती पांडेय
सीने में जलन आँखों में तूफान सा क्यों है इस शहर में हर शख्स परेशान सा क्यों है आज शहरयार की इस शायरी को हर किसी को समझना जरूरी है। सुशांत सिंह जैसे नामी अभिनेता का आत्महत्या करना पूरे देश में एक चिंता का विषय बना हुआ है। लोग जिन भौतिक चीजों के लिए अथेड़ उम्र तक पहुँच जाते हैं वह सब बल्कि उससे भी कहीं ज्यादा यानि नाम शोहरत बैंक बेलेंस घर गाड़ी और एक सेलिब्रिटी का रुतबा यह सब भी रोक नहीं पाया सुशांत को आत्महत्या करने से। इससे भी बड़ा कुछ तो होगा जिसकी कमी ने सुशांत को 6 महीने से अवसाद में घेर रखा था। एक सर्वे के मुताबिक हर साल लगभग 8 लाख लोग मानसिक बीमारी से तंग आकर आत्महत्या कर लेते हैं। आपको जानकर हैरानी होगी कि हर 9 में से 1 व्यक्ति मानसिक रूप से बीमार है। अगर पूरे विश्व की बात की जाए तो पहले नंबर पर रूस और दूसरे नंबर पर भारत ऐसा देश है जहाँ लोग सबसे ज्यादा आत्महत्या करते हैं। क्या जिंदगी की कोई भी परेशानी जिंदगी से बड़ी हो सकती है।

अब सवाल यह उठता है कि आखिर कोई व्यक्ति इस स्थिति तक कैसे पहुँच जाता है कि वह अपने जीवन का अंत करने का निश्चय कर लेता है। उसे अपने जीवन को खत्म करने के अलावा कोई और रास्ता क्यों नहीं सूझता क्यों वह अपने आपको सँभालने की कोशिश नहीं करता क्यों वह किसी से यह शेर नहीं करता कि वह ऐसा कदम उठाने वाला है ताकि कोई तो उसे रोक ले क्यों उसके मन में मरने का डर नहीं आता क्यों वह यह नहीं सोचता कि उसके जाने से उसके अपनों का क्या होगा। बहुत से ऐसे प्रश्न हैं जो वह जाने के बाद छोड़ देता है और उनका जवाब किसी के पास नहीं होता क्योंकि किसी ने उन सवालियों को शायद कभी जानने की कोशिश ही नहीं की होगी अगर की होती तो जाने वाला नहीं जाता। आजकल हम जिस भागदौड़ का हिस्सा बने हुए हैं उसमें हम पेट भरने के लिए नहीं बल्कि एक चकाचैंध भरी लाइफ जीने के लिए दौड़ रहे हैं। इस चकाचैंध की दुनिया में इतना दिखावा और बनावटीपना है कि आपको अपनी आँखों से सच्चाई के अलावा सभी कुछ साफनजर आता है। घर, मकान, गाड़ी सोना बैंक बेलेंस ब्रांडेड कपड़े घड़ी और न जाने क्या-क्या पाने के बाद भी यह दौड़ एक पल के लिए थमती नहीं है बल्कि पहले से ज्यादा इसकी गति तेज हो जाती है। क्योंकि अब एक और बड़ा घरए पहले से बड़ी गाड़ी और सब कुछ पहले से ज्यादा और अच्छे को पाने की चाहत कभी खत्म नहीं होती। जिस तरह बड़ा और अच्छा का कोई अंत नहीं है वैसे ही इस रेस का फाइनल रिबन कहीं नहीं बंधा यानि यह दौड़ कभी खत्म नहीं होती। हर कोई इसमें दौड़ रहा है। हम भौतिक सुख पाने के लिए मानसिक सुख और चैन खो चुके हैं।

आपके चेहरे पर खुशी केवल फोटो खिंचवाने तक ही सिमट कर न रहे बल्कि आप हर पल मुस्कुराते रहिये ऑफिस में अपने हिसाब से काम करिये कोई जरूरत नहीं है किसी तरह के दबाव में काम करने की। याद रखिये अगर आपके अंदर काबलियत है तो उसके दम पर काम करिये। आपकी नौकरी किसी के रहमो-कर्म पर नहीं बल्कि आपकी काबलियत पर टिकी है इसलिए कभी अपना आत्मसम्मान मारकर काम मत करिये। **अपना मी टाइम जरूर निकालें** आप एक महिला हो या पुरुष आपका अपना मी टाइम जरूर होना चाहिए। एक ऐसा टाइम जो केवल आपका अपना हो। जहाँ कोई रोक-टोक कोई ताँक-झाँक और किसी तरह की कोई जिम्मेदारी न हो। हम सभी एक-दूसरे के लिए सब कुछ करते हैं लेकिन एक ऐसा समय भी हो जब हम बस अपने लिए कुछ समय निकाल कर अपने हिसाब से जिएं। यह बात खासकर पति-पत्नी के रिश्ते में ज्यादा जरूरी है

जहाँ एक-दूसरे की लाइफमें जरूरत से ज्यादा दखल होता है वहाँ रिश्ते में घुटन होना शुरू हो जाती है इसलिए पति-पत्नी का मतलब एक-दूसरे की नौकरी करना नहीं है। आपको एक-दूसरे को समझना होगा और एक-दूसरे को उनकी फ्रीडम और टाइम देना ही होगा ऐसा करना आपके रिश्ते को और भी अच्छा बनाएगा। रिश्ते में प्यार होना चाहिए डर नहीं। जो आपका है वह हर हाल में आपका ही है और जो नहीं है वह कुछ भी करने पर आपका नहीं है इसलिए अपनी लाइफभी जिएं और सामने वाले को भी जीने दें। बिना एक-दूसरे को जज किये एक-दूसरे के दोस्त बनें। अपने पार्टनर की खुशी की वजह बनें आत्महत्या की नहीं। **ऑफिस में भी स्ट्रेस फ्री रहें-**हर ऑफिस में राजनीति होती है। एक तरफ काम करने वाले लोग तो दूसरी तरफ चापलूसी करने वाले। आप अपने काम पर ध्यान दीजिये। अगर आपका काम काम करके चल रहा है तो सामने वाले का काम उसे चापलूसी करके चलाने

दीजिये। जिसको जो आता है उसे वही को नीचे मत गिरने दीजिये। नौकरी चली करके खुश होने दीजिये। आप नौकरी जाएगी इस डर को अपने दिमाग से करते हैं लेकिन कभी अपने स्वाभिमान निकाल कर प्री दिमाग से काम करिये।

घर घर में नारी सीता है

घर घर में नारी सीता है, नारी ही भगवद गीता है पर कहने वाले क्या जाने नारी पर क्या-क्या बीता है घर घर में नारी सीता है जाने कैसा ढंग हुआ था, छल वृंदा के संग हुआ था दुनियां को देती जो शिक्षा, अनुसूया की हुई परीक्षा धर्म कहाँ था उस प्रकरण में द्रुपदसुता के चीर हरण में हारा हुआ न्याय क्यों लगता फिर क्यों अन्यायी जीता है घर घर में नारी सीता है नारी देवी के समान है, सोचो ये कितनी महान है नारी नर के साथ खड़ी थी मिलकर पूरी जंग लड़ी थी नारी ही नर की जननी है फिर क्यों इतनी रार ठनी है नारी है नर की मर्यादा, नारी परम पुनीता है घर घर में नारी सीता है जब दहेज का पल आता है कितना बाप टूट जाता है गर्भ में जब मारी जायेगी दुनियां कैसे चल पायेगी नारी का सम्मान बढाओ बेटी-बचाओ बेटी-पढाओ चलो नया परिणाम लिखे है हम नारी पावन परिणीता है घर घर में नारी सीता है नारी ही भगवद गीता है **कवियत्री सोनी मिश्रा लखनऊ**

दोहा

देखो कैसा आ गया, अब प्रदेश में दौर। कागजात है और के, करे नौकरी और। (1) एक नौकरी को भटक रहे जहाँ पर लोग। कई नौकरी एक को ये कैसा संजोग। (2) पढ़कर के टॉपर बना ये देकर के दाम। टॉपर को आता नही राष्ट्रपति का नाम। (3) अरमा सारे हो गए अब कौड़ी के तीन। पढ़े लिखे बेहाल है देख समय का सीन। (4) **सन्नी पटेल अभिषेक, उन्नाव**

नीतिपरक दोहे

रिश्ते नाते आजकल, हैं जैसे व्यापार। लाभ हानि सोचे बिना, करै न कोई प्यार।। माया को सब पूजते, व्यर्थ हुए जज्बात। धन के आगे भावना, अब खाती है मात।। दिल भी ऐसे बँट गये, जैसे बँटे मकान। रोने को काँधा नहीं, भीतर जी हलकान।। दौलत जीती क्या किया, जीत सकै दिल जीत। मन बाँटेगा कौन सँग, साथ न हों जब मीत।। डाली से होकर जुदा, पीले होते पात। जीवन भी तब तक हरा, जब तक प्रियजन साथ।। **डॉ. सुमन सुरभि लखनऊ**

जीवन हो नीलकंठ जैसा

जीवन हो नीलकंठ जैसा, विष का प्याला भी गृहण करें परमार्थ और सुखसैय्या में, परमारथ का ही वरण करें। अन्यार्थ के सम्मुख नतमस्तक हो जाना तेरा कर्म नहीं मानवता है कर्तव्य तेरा, कायरता तेरा धर्म नहीं। जीवन संग्राम में उतरे तो संघर्ष को अपना अस्त्रा बना विश्वास स्वयं पर कर ले तू अपने हाथों को शस्त्रा बना। सूरज उदित नहीं भी हो पर भोर तो फिर भी होती है निज मार्ग बना जो पाता है बस विजय उसी की होती है। इन धर्म के ठेकेदारों से पूछे कोई कि धर्म है क्या मर्म भुला दे मानवता का उससे बड़ा अधर्म है क्या। जाति, धर्म, प्रांत से पहले हम सब भारतवासी हैं नमन करो इस माटी को ये अपना काबा काशी है। सत्तार में आए सेवक बन, आकर मालिक बन जाते हैं छीन गरीब किसान की रोटी, अपना कोष सजाते हैं। उनकी नजरों में राष्ट्रधर्म इक शब्द से ज्यादा कैसे हो राजनीति में नीति लुप्त फिर निज मर्यादा कैसे हो। धिक्कार है ऐसे वैभव पर जो मानवता का दमन करे है जीने का अधिकार सभी को सबके हित को नमन करें। कितने पुण्य कर्म के बदले हमको भारत में जन्म मिला ये जीवन भी अर्पण इसको जिससे गौरव का मर्म मिला। **डॉ. सुमन सुरभि**

ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ

ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਥਾ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀਆਂ ਉਹ ਅਧੂਰੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਅਸਲ ਜੀਵਨ 'ਚ ਕਦੇ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਸ਼ਾਇਰ/ ਲੇਖਕ/ ਕਲਮਕਾਰ ਇਹਨਾਂ ਅਧੂਰੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ/ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਮੁੱਚਾ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਇਸੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਅਧੀਨ ਸਿਰਜਣਾ/ ਰਚਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਾਤਰਾਂ ਵੇਲੇ ਕੁਝ ਛੋਟ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਾਤਰਾਂ/ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਅਰਥਹੀਣ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਧਾ ਦਾ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਧਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੀਕ ਕਲਪਣਾ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਸਿਗਮੰਡ ਫ੍ਰਾਇਡ ਨੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਗਹਿਰੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਦਿੱਸਦੀ/ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਤੀਕਿਆ ਹੈ; ਜਿਹੜੀ ਬਚਪਨ, ਜਨੂੰਨ ਜਾਂ ਯਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਧਾ ਵਿਚ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੇ ਮਿਲਾਪ, ਵਿਛੋੜੇ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਨੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰੀਤਮ/ ਪਿਆਰਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਖ ਖੁੱਲਣ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਮਿਲਾਪ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; 'ਸੁਪਨਿਆਂ ਤੂੰ ਸੁਲਤਾਨ ਹੈ ਉੱਤਮ ਤੇਰੀ ਜਾਤ ਸੌ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਛੋੜੇ ਆਣ ਮਿਲਾਵੇ ਰਾਤ।' (ਲੋਕ ਤੱਥ)

ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਅੰਦਰ ਜਿਉਂਦੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰੇ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ/ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; 'ਜਿਉ ਸੁਪਨਾ ਅਰੁ ਪੇਖਨਾ ਐਸੇ ਜਗ ਕਉ ਜਾਨਿ॥ ਇਨ ਮੇ ਕਛੁ ਸਾਚੇ ਨਹੀ ਨਾਨਕ ਬਿਨੁ ਭਗਵਾਨ॥' (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਪੰਨਾ-1427)

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਹੀ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਰੀਰ ਨਾਸ਼ਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜੀਵਨ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਵਾਂਗਰਾਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਕਰਮਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ; 'ਝੂਠਾ ਤਨੁ ਸਾਚਾ ਕਰਿ ਮਾਨਿਓ ਜਿਉ ਸੁਪਨਾ ਰੈਨਾਈ॥' (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਪੰਨਾ-219)

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਸੁਪਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ/ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਰਚਨਾਵਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ; 'ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਮਿਲੋ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਅਸਾਂ ਧਾ ਗਲਵੱਕੜੀ ਪਾਈ ਨਿਰਾ ਨੂਰ ਤੁਸੀਂ ਹੱਥ ਨਾ ਆਏ ਸਾਡੀ ਕੰਬਦੀ ਰਹੀ ਕਲਾਈ।' (ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ) ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਕਲਪਣਾ ਦੇ ਆਵੇਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਧਾ ਵਿਚ ਦੂਜਾ ਪੱਖ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ/ ਦੇਵਤਾ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਟਾਂ/ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਖੜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਕਲਪਣਾ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦੀਜ਼ਾਮਾ ਪਹਿਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਸੁਪਨਿਆਂ 'ਚ ਵਧੇਰੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ/ ਆਨੰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ; 'ਸੁਪਨੇ ਹਰ ਬੱਚਾ, ਬੁੱਢਾ ਤੇ ਜਵਾਨ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਜਿਹੜੇ ਦਿਨਾਂ ਜਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਾ ਕਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਗੋਲ ਕਰ ਕੇ ਮਚਾਕੇ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਕਦੀ ਅੱਖਾਂ ਕੱਠੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਲਟਕਾ ਕੇ ਰੋਣ ਵਾਲੀ ਸੁਰਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬੱਚਾ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਰੋਂਦਾ, ਹੱਸਦਾ ਜਾਂ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਦਾ ਹੋਵੇ।' (ਕਿਰਪਾਲ ਕੌਰ, (ਲੇਖ), ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਸੰਸਾਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਮਿਤੀ- 25 ਮਈ 2016)

ਅਲਾਦੀਨ ਦਾ ਚਿਰਾਗ, ਰੱਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਰਦਾਨ, ਦੱਬਿਆ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਜਾਦੂਈ ਮੁੰਦਰੀ ਆਦਿਕ

ਮਨੋਕਲਪਿਤ ਕਹਾਣੀਆਂ; ਇਹਨਾਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵੱਜੋਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਸ਼ੇਖਰਚੱਲੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅੱਜ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦਿਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁਪਨੇ ਵੇਖਦਾ ਸੀ/ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਉਂਦਾ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਕਲਪਣਾ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪਾਤਰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਪਰ! ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਉਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੁਪਨਾ (ਸ਼ੇਖਰਚੱਲੀ) ਘੜ ਲਿਆ।

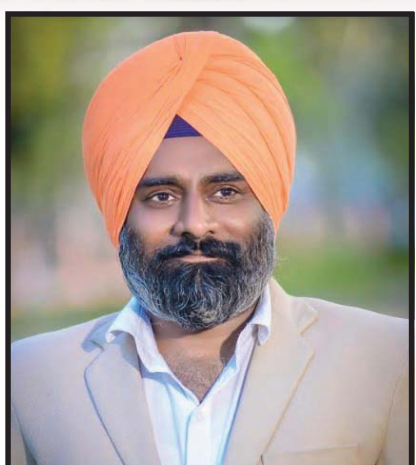
ਖ਼ੈਰ! ਉਪਰੋਕਤ ਕਹਾਣੀਆਂ/ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਣ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੇਤਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉੱਝ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਅੰਦਰ ਬਿਲਕੁਲ 100% ਸਟੀਕ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਪਰੰਤੂ ਫੇਰ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਹਾਵਾਂ-ਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਅਮੁਮਨ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਟੀਕ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿਨੇਮਾ ਸੰਦਰਭ:
ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਫਿਲਮ/ ਨਾਟਕ/ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ 'ਜਾਗਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸੁਪਨੇ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯਕੀਨਨ, ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਦਰੁੱਸਤ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜਾਗਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ/ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ

ਲਈ ਬਹੁਤੇ ਭਾਵੁਕ ਲੋਕ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਨਾਇਕ ਦੀ ਮੌਤ ਉੱਪਰ ਰੋਂਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਭਾਵੁਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਇਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਫਿਲਮਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਉਸ ਫਿਲਮ ਨਾਲ/ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਾਲ ਭਾਵੁਕਤਾ ਵੱਸ ਜੁੜ ਜਾਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਫਿਲਮ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਨਾਟਕ ਹੈ/ ਡਰਾਮਾ ਹੈ/ ਨਕਲੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਉਂਦਾ।

ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਇਹਨਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ/ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵੱਧ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀਆਂ ਹੋਣ/ ਮੋਚ ਦੀਆਂ ਹੋਣ। ਫਿਲਮੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਟੁੱਟਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ/ ਕਲਪਣਾ ਵਿਚ ਜਿਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ/ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫਿਲਮ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕੇ।

ਇਹ ਗੱਲ ਸਿਰਫ ਫਿਲਮਾਂ ਉੱਪਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਢੁਕਦੀ ਬਲਕਿ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ, ਪੁਸਤਕਾਂ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਣ ਉੱਪਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿੱਟ ਬੈਠਦੀ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਆਲਮ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਾਲੇ ਗੀਤ ਨਹੀਂ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਗੁਰਬੱਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਬੰਦੂਕਾਂ/ ਬੁਲਟਾਂ/ ਗੱਡੀਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਗੀਤ ਸੁਣ ਕੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਅੰਦਰ ਸੁਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ/ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ/ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ।

ਡਾ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ
ਪਿੱਪਲੀ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ
ਸੰਪਰਕ 75892-33437

ਸੁਪਨਿਆਂ 'ਚ ਜਿਉਂਦੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਇਸ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਅਜੋਕੇ ਗਾਇਕ/ ਗੀਤਕਾਰ ਬਾਬੂਬੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ/ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਹੱਥਿਆਰਾਂ ਵਾਲੇ/ ਮਾਰ ਕੁੱਟ ਵਾਲੇ 99% ਗੀਤ ਮਕਬੂਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਬਾਵਸਤਾ ਗੀਤ ਲੋਕ-ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਪਾਉਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਤੰਗੀਆਂ- ਤੁਰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ/ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਮਨ-ਇੱਛਤ ਗੀਤ ਜਾਂ ਫਿਲਮ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕੇ/ ਆਪਣੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਪਾ ਸਕੇ/ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰ ਸਕੇ। ਇੱਥੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਖ਼ਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਧਰਮ/ ਖਿੱਤੇ ਜਾਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਉੱਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਬਲਕਿ ਇਹ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਉੱਪਰ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਆਨੰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਚੰਦ ਵਕਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਮਨੁੱਖ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ/ ਮਾਣਦਾ ਹੈ।

ਆਖਿਰ ਵਿਚ ਉੱਪਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਤਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਲਪਣਾ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਸੁੱਖ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ। ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਰਾਹ ਉੱਪਰ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

ਕਵਿ ਕਿਆਰੀ

.ਗਜ਼ਲ#

ਧਰਤੀ, ਪੈਣ ਤੇ ਪਾਣੀ ਮਿਲੇ ਬਰਾਬਰ ਨੇ ਸਭਨੂੰ,
ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਬੰਦਾ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਲਈ ਤਲਵਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਏ।
ਝੂਠ, ਫਰੋਬ ਦਾ ਸੌਦਾ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ
ਉਹੀਓ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਸੱਚ ਦਾ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਏ।
ਆਪਣੇ-ਆਪ 'ਚ ਬੰਦਿਆ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਟਾਇਮ ਨਹੀਂ,
ਕੈਸੀ ਦੁਨੀਆਂ ਕੈਸਾ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਏ।
ਪਿਆਰ, ਮੁਹੱਬਤ, ਰਿਸ਼ਤੇ, ਨਾਤੇ ਮਤਲਬ ਦੇ ਰਹਿ ਗਏ,
ਕੈਸਾ ਬੰਦਾ, ਕੈਸਾ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਏ।
ਚੰਗੇ ਗੀਤ, ਗਵੱਈਆਂ ਦੇ ਲਈ ਤਰਸਗੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ,
ਕੈਸੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ, ਕੈਸਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਏ।
ਸੱਚ, ਖੁੰਡਾਂ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਜੋ ਕਦੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸੀ ਗੱਲਾਂ,
ਛਪੀਆਂ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਅੱਜ, ਉਹ ਅਖ਼ਬਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਏ।
ਊਂ 'ਜਗਜੀਤ ਗੁੜ੍ਹਦੀ' ਕਾਗਦਾ ਸ਼ਾਇਰ ਅਖਵਾਉਣਾ,
ਊਂ ਵੀ ਤਾਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਾ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਏ।
ਜਗਜੀਤ ਕਲੇਰ ਗੁੜ੍ਹਦੀ
8725911043

ਮਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦਾ ਦਰਦ

ਖੋਰੋ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਜਰਮਨੀ ਦੇਸ਼ ਪੁੱਤਰਾ,
ਭੁੱਲਕੇ ਤੂੰ ਵਤਨ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਭੇਸ ਪੁੱਤਰਾ,
ਕਿਨੇ ਹੀ ਲਾਏ ਫੋਨ, ਤੇ ਕਿਨੀਆ ਹੀ ਚਿੱਠੀਆ ਘੱਲੀਆਂ ਵੇ,
ਛੱਡ ਕੇ ਤੂੰ ਡਾਲਰਾ ਦਾ ਖੈਡਾ ਆਜਾ ਵੇ ਪੁੱਤਰਾ
ਇਹ ਜਿੰਦਾ ਹਿਜਰ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਕ ਚੱਲੀਆ ਵੇ
ਬਾਪੂ ਤੇਰਾ ਦਿਨ ਰਾਤ ਫਿਕਰਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ,
ਫੋਟੋ ਤੇਰੀ ਨੂੰ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾਕੇ ਹੋ ਪੈਦਾ ਵੇ,
ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 20 ਤਰੀਕ ਆਉਗਾ ਨਿੱਤ ਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਵੇ,
ਇਹਨਾ ਅੱਖੀਆ ਨੇ ਆਉਣ ਤੇਰੇ ਦੀਆ ਰਾਹ ਮੱਲੀਆ ਵੇ,
ਛੱਡ ਕੇ ਤੂੰ ਡਾਲਰਾ ਦਾ ਖੈਡਾ ਆਜਾ ਵੇ ਪੁੱਤਰਾ
ਇਹ ਜਿੰਦਾ ਹਿਜਰ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਕ ਚੱਲੀਆ ਵੇ
ਭੈਣਾਂ ਤੇਰੀਆ ਵੇ ਰੱਬ ਕੋਲੋ ਨਿੱਤ ਮੰਗਦੀਆ ਸੁੱਖ ਵੇ,
ਛੱਡ ਕੇ ਮਾਪਿਆ ਨੂੰ ਗਏ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ ਡਾਲਰਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਚ ਫੇਰ ਲੈਣ ਨਾ ਉਹ
ਵਤਨਾਂ ਮੁੱਖ ਵੇ, ਛੋਟੀ ਆਜਾ ਤੂੰ ਪਿਰਤੀ ਵੇ,
ਜ਼ਾਂਦੀਆ ਨਾ ਹੋਰ ਸਰੀਕਾ ਦੀਆ ਝੱਲੀਆ ਵੇ,
ਛੱਡ ਕੇ ਤੂੰ ਡਾਲਰਾ ਦਾ ਖੈਡਾ ਆਜਾ ਵੇ ਪੁੱਤਰਾ ਵੇ
ਇਹ ਜਿੰਦਾ ਹਿਜਰ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਕ ਚੱਲੀਆ ਵੇ
ਪਿਰਤੀ ਸ਼ੇਰੋ 98144 07342

ਗਜ਼ਲ

ਨਾ ਮੈਂ ਹੋਣਾ ਸੀ
ਨਾ ਹੋਣੇ ਸੀ
ਭੈਣ ਭਰਾ ਮੇਰੇ
ਕਿੱਥੋ ਦੇਖਣਾ ਸੀ
ਇਹ ਸੋਹਣਾ
ਜਹਾਨ ਅਸੀਂ
ਜੋ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ
ਅੰਮੜੀਏ ਤੈਨੂੰ ਜੰਮਦੀ ਨੂੰ
ਮਾਂ-ਬਾਪ ਤੇਰੇ
ਕਿੱਝ ਕਰੇ ਤੇਰਾ
ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਸੁੱਖ
ਆਪ ਕੱਟੇ ਤੂੰ ਲੱਖਾਂ ਦੁੱਖ
ਦਿੱਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ
ਤੂੰ ਮਾਏ ਮੇਰੀਏ
ਹਰ ਵੇਲੇ ਸੁੱਖ
ਸੁੱਖ ਚੌਰਵਾਲਾ - 8872907030

ਸੰਭਵ

ਸੰਭਵ ਸ਼ਬਦ ਖਿਆਲ ਨੂੰ,
ਆਉਣ ਦਿੰਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ।
ਅਸੰਭਵ ਕਹਿ ਕੇ ਕੰਮ ਤੋਂ,
ਨਾ ਕਦੀ ਜੀ- ਚੁਰਾਅ।
ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਪੁੱਟਦਿਆਂ ਹੀ,
ਮੰਜ਼ਿਲ ਲੱਗਦੀ ਪਾਸ।
ਜਿਹੜੇ ਸੰਭਵ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ,
ਹਨ ਰੱਖਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ।
ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਘੁੰਮਦੇ,
ਵੇਖੋ ਵਿੱਚ ਜਹਾਨ।
ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ,
ਹਨ ਰਹਿੰਦੇ ਅਣਜਾਣ।
ਰੱਬ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਿਰਜਿਆ,
ਇਸ ਢੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਰ।
ਦੁੱਖ ਮੁਸੀਬਤ ਹਰ ਔਕੜ ਨੂੰ,
ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਇਹ ਪਾਰ।
ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਬਖਸ਼ੀ,
ਤਾਕਤ ਬਹੁਤ ਅਸੀਮ।
ਅਸੰਭਵ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਣ ਦੀ,
ਲੱਭ ਲੱਭਦਾ ਇਹ ਸਕੀਮ।
ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖੀ ਤਾਕਤ ਦਾ,
ਹਨ ਰੱਖਦੇ ਮੂਲ ਗਿਆਨ।
ਉਹ ਹੀ ਵਿੱਚ ਜਹਾਨ ਦੇ,
ਉੱਚਾ ਰੁਤਬਾ ਪਾਉਣ।
ਮਨ ਵਿੱਚ ਉੱਠੀ ਨੇਕ ਇੱਛਾ,
ਹੁੰਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਉਪਹਾਰ।
ਜਿਹਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲਦਾ,
ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ।
ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬਣ ਜਾਂਦੀ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਲੱਗ ਪਹਿਚਾਣ।
ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ ਦੇ ਖਿਆਲ ਦਾ,
ਜਿਹੜੇ ਸਾਥ ਨਿਭਾਉਣ।
ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ 9463505286

ਬੋੜ੍ਹਾ ਸੰਭਲ ਕੇ ਵੀਰਾ

ਜੇ ਨਾ ਜੇਬ ਚ ਗਾਂਧੀ ਪਾਈਏ,
ਦੂਰੋ ਅੱਖਾਂ ਕੱਢ ਦੇ ਨੇ।
ਚਪੜਾਸੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਤੱਕ ਬਈ,
ਬਹੁਤੇ ਦੰਦੀਆਂ ਵੱਢ ਦੇ ਨੇ।
ਏ. ਸੀ. ਕੁਰਸੀਆਂ ਥੱਲੇ ਬਹਿ ਕੇ,
ਝਾਕਣ ਟੀਰਾ, ਟੀਰਾ ਵੇ।
ਹਲਕੇ ਕੁੱਤੇ ਵੱਢ ਲੈਣਗੇ,
ਰਹੀ ਸੰਭਲ ਕੇ ਵੀਰਾ ਵੇ।
ਹਲਕੇ.....
ਮਾੜੇ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਪਿੱਛੇ,
ਏਨਾ ਕਿਉ ਕਚੀਰਾ ਵੇ।
ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਤੇ ਨੇ ਪੈਂਦੇ,
ਏ ਕੀ ਰੂਲ ਫਕੀਰਾਂ ਵੇ।
ਲਾਲੇ ਦੇ ਘਰ ਮੀਸੀ ਖਾਧੀ,
ਛੱਡ ਭਾਗੋ ਦੀਆਂ ਖੀਰਾਂ ਵੇ।
ਰੱਦੀ ਦੇ ਭਾਅ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੇ,
ਜਨਮ ਅਮੋਲਕ ਹੀਰਾ ਵੇ।
ਹਲਕੇ ਕੁੱਤੇ ਵੱਢ ਲੈਣਗੇ,
ਰਹੀ ਸੰਭਲ ਕੇ ਵੀਰਾ ਵੇ।
ਹਲਕੇ.....
ਬਿਨਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਨਸ਼ਾ ਨਾ ਵਿਕਦਾ,
ਸੁਣ ਲੈ ਗੱਲ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਵੇ।
ਸਾਡੇ ਭਾਈ ਸਾਨੂੰ ਲੁੱਟਦੇ,
ਮਰ ਗਈਆਂ ਵੇਖ ਜਮੀਰਾਂ ਵੇ।
ਸੱਚ ਤੇ ਪਰਚੇ ਪੈਂਦੇ ਏਥੇ,
ਝੂਠ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਗੀਰਾਂ ਵੇ।
ਹਲਕੇ ਕੁੱਤੇ ਵੱਢ ਲੈਣਗੇ,
ਰਹੀ ਸੰਭਲ ਕੇ ਵੀਰਾ ਵੇ।
ਹਲਕੇ.....
ਰਵਿਦਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਤਰ ਗਈ,
ਧੀ ਰਾਜੇ ਦੀ ਮੀਰਾਂ ਵੇ।
ਨੀਵਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੋਵੇ,
ਨਾਮੋ, ਅਤੇ ਕਬੀਰਾ ਵੇ।
ਆਪੇ ਕਰੂ ਨਿਬੇੜੇ ਸਭਦੇ,
ਜੋ ਲਿਖਦੇ ਤਕਦੀਰਾਂ ਵੇ।
ਹਲਕੇ.....
ਉਸ ਮਿਰਜੇ ਨੂੰ ਕੀ ਗਾਉਣਾ,
ਜੋ ਕਰ ਗਿਆ ਪੱਗ ਨੂੰ ਲੀਰਾਂ ਵੇ।
ਬਿਨਾਂ ਗੱਲ ਤੋਂ ਖੂਨ ਜੇ ਉਬਲੇ,
ਖਾ ਲਈ ਗੁੰਦ ਕਤੀਰਾਂ ਵੇ।
ਮਾੜੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਤੇਰੇ ਤਾਂਈ,
ਸੁਣ ਪੀਰਾਂ ਦਿਆ ਪੀਰਾਂ ਵੇ।
ਜੋ ਨਾ ਵਿਕਦੇ, ਸ਼ੇਰਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ,
ਵਿਕਦੀਆਂ ਨੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੇ।

ਸ਼ੁਖਦਰਸਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਾ
98157 85521

ਸ਼ਹਾਦਤ

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ਾਂ 'ਚ,
ਇੱਕ ਪੈਗਾਮ ਭੇਜਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ,,
ਜੋ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪਾ ਗਏ ਦੇਸ਼ ਲਈ,
ਦਿਲੋਂ ਸਲਾਮ ਭੇਜਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ,,
ਹਿੰਮਤ ਨਈਂ ਕਿ ਬਿਆਨ ਕਰਾਂ,
ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ,,
ਬਸ ਸਿਜਦੇ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਾਰੀ ਨੇ,
ਸਿਰ ਝੁਕਦਾ ਏ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਨੂੰ,,
ਅਮਰ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਏ ਰੁਤਬਾ,
ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੇਜਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ....
ਜੋ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪਾ ਗਏ....
ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਸਦਾ,
ਘਰ ਬਾਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੋਚਦੇ ਨਹੀਂ,,
ਮੁਲਕ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਐ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ,
ਰੋਂਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੋਚਦੇ ਨਹੀਂ,,
ਕੀ ਦੱਸੋ ਟੈਗ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਐ??
ਰੁਲਦੇ ਅਰਮਾਨ ਭੇਜਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ....
ਜੋ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪਾ ਗਏ....
“ਗੁਰੀ” ਕਿਉ ਬਾਡਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁਣਿਆ ਨਾ,
ਕਿਸੇ ਨੇਤਾ ਦਾ ਕਦੇ ਪੁੱਤ ਖਲੋਇਆ ਏ,,
ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਬਸ,
ਮਜ਼ਬੂਰ ਅਤੇ ਮਜ਼ਲੂਮ ਹੀ ਮੋਇਆ ਏ,,
ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਸਿੱਖੋ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੀ,
ਇਹੀ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਭੇਜਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ....
ਦੋ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪਾ ਗਏ....
ਗੁਰਵਿੰਦ “ਗੁਰੀ”
98154-56177
ਕਣਕਵਾਲ ਚਹਿਲਾਂ (ਮਾਨਸਾ)

(ਹੰਕਾਰੀ ਆਕੜਾਂ)

ਕੱਚੇ ਲਸਣ ਦੀ ਭੋਰਾ ਲੱਭ ਗੰਢੀ,
ਫਿਰੋ ਬਣਿਆਂ ਚੂਹਾ ਪੰਸਾਰੀ ਬਾਬਾ।
ਅਚੇਤੇ ਆ ਗਿਆ ਬਟੇਰਾ ਪੈਰ ਥੱਲੇ,
ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੱਸੋ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਬਾਬਾ।
ਦੁੱਖ ਬੱਕਰੀ ਦਾ ਪੀ ਨਾ ਚੱਲੇ ਚਰਖਾ,
ਪਛਾਣੇ ਰੰਗ ਨਾ ਕਾਗਦਾ ਲਲਾਰੀ ਬਾਬਾ।
ਜੰਮਦੀ ਭੂਤਨੀ ਸਿਵਿਉਂ ਅੱਧ ਭਾਲੇ,
ਫੁਕੀ ਆਕੜਾਂ ਦੀ ਪਈ ਮਾਰੀ ਬਾਬਾ।
ਘੁੱਗੀ ਕੁੱਟ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ ਨਾਲ ਜੁੱਤੀ,
ਦੱਸੋ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਸਰਕਾਰੀ ਬਾਬਾ।
ਭਾਅ ਕੱਢੀਏ ਤੋਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ,
ਕੱਚੀ ਪਾੜਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਪਟਵਾਰੀ ਬਾਬਾ।
ਉੱਗੇ ਨੇੜੇ ਥੋਹਰ ਕੰਡਿਆਲੀਆਂ ਦੇ,
ਕਾਹਦੀ ਅੱਕ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਬਾਬਾ।
ਪੈਂਦਾ ਫ਼ਰਕ ਨਾ ਕੋਈ ਚੁਬਾਰਿਆਂ ਨੂੰ,
ਕਰੂ ਉੱਸਰੀ ਕੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਬਾਬਾ।
ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ 'ਭਗਤਾ ਭਾਈ
ਕਾ' 001-604-751-1113
(ਕੈਨੇਡਾ)

ਮਨ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ

ਛੱਡ ਦੇ ਮਨਾ ਚਲਾਕੀਆਂ ਤੂੰ, ਕਿਉਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬਦੀਆਂ ਰੱਖਦਾ ਏਂ,
ਦੌਲਤ ਸ਼ੌਹਰਤ ਸਭ ਏਥੇ ਰਹਿ ਜਾਣੀ, ਦਿਨ-ਰਾਤ ਜਿਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨੱਸਦਾ ਏ।
ਹੰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਉੱਡਿਆ ਫਿਰਦਾ ਏਂ, ਅੱਖ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਵੇਂ,
ਬੜਾ ਉੱਚਾ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਏਂ, ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੱਖੋਂ ਨੀਵੀਂ ਥਾਵੇਂ।
ਨਾ ਸਮਝੋ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ, ਸਦਾ ਮਨ-ਆਈ ਤੂੰ ਕੀਤੀ ਏ,
ਜੋ ਬਾਹਲਾ ਉੱਚਾ ਉੱਡਦੇ ਨੇ, ਆਖਿਰ ਨਾਲ ਓਹਨਾਂ ਮਾੜੀ ਬੀਤੀ ਏ।
ਭਲਾ ਲੋਚ ਲੁਕਾਈ ਦਾ ਹਰ ਵੇਲੇ, ਲੈ ਰਹਿਮੇ ਨੂੰ ਤੂੰ ਮਾਰ ਮਨਾ,
ਹੁਸਨ-ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਕਿਉਂ ਮਾਣ ਕਰੋ, ਇਹ ਰਹਿਣੀ ਏ ਦਿਨ ਚਾਰ ਮਨਾ।
ਬਾਹਲਾ ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਖੁੱਕੇਗਾ ਜੇਕਰ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਆਣ ਪੈਣਾ,
ਕਰ ਮਾਇਆ 'ਕੱਠੀ ਜੱਸ ਨਾਮ ਵਾਲੀ, ਧੋਲਾ ਖੋਟਾ ਨਾ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਣਾ।
ਸਤਿ-ਕਰਤਾਰ ਕੋਲੋਂ ਸਦਾ ਰਹਿ ਡਰਕੋ, ਜੋ ਅੰਤ ਹਾਰਨੀ ਨਹੀਂ ਬਾਜ਼ੀ,
ਜੋ ਦਿੱਤਾ ਡਾਹਢੇ ਸਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਮਨਾ, ਜੀਤ ਕਹੇ ਉਹਦੀ ਰਜ਼ਾ 'ਚ ਰਹਿ ਰਾਜ਼ੀ।
ਜੀਤ ਕੌਰ ਖੁਰਦ
ਮੋਬਾਈਲ ਨੰ. 7888363591

ਕਵਿਤਾ

ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਐਸਾ ਟਾਈਮ ਆਵੇਗਾ
ਜਿਹੜਾ ਕਰੇਗਾ ਯਕੀਨ 'ਹੀ ਧੋਖੇ ਖਾਵੇਗਾ
ਮਾਪੇ ਪਾਲਦੇ ਨੇ ਭੁੱਖੇ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ
ਬੁੱਢੇ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਕੱਢ ਦਿੰਦੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨੇ
੬-੬ ਮਹੀਨੇ ਕਹਿੰਦੇ ਰੱਖੋ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ
ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਅਹਿਸਾਨ ਨੇ
ਕਰਦੇ ਜੋ ਧੱਕਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮਾਪਿਆ ਨਾਂ
ਦੱਸੋ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚ ਸੁਖ ਪਾਵੇਗਾ
ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਐਸਾ ਟਾਈਮ ਆਵੇਗਾ
ਜਿਹੜਾ ਕਰੇਗਾ ਯਕੀਨ 'ਹੀ ਧੋਖੇ ਖਾਵੇਗਾ
ਮਾਪਿਆ ਨੂੰ ਕਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਘੁੱਟ ਨਹੀ ਦਿੱਤਾ
ਲਾਕੇ ਛਪੀਲਾਂ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਪਿਆਉਂਦੇ ਨੇ
ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਰੋਟੀ ਸਮੇਂ ਤੇ ਨਾਂ ਪੁੱਛੀ
ਮਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਬਰਸੀ ਮਨਾਉਂਦੇ ਨੇ
ਗੁਰੂ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੰਗਦੇ ਨੇ ਸੁਖ
ਦੱਸੋ ਕਿਵੇਂ ਰੱਬ ਖ਼ੈਰ ਝੋਲੀ ਪਾਵੇਗਾ
ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਐਸਾ ਟਾਈਮ ਆਵੇਗਾ
ਜਿਹੜਾ ਕਰੇਗਾ ਯਕੀਨ 'ਹੀ ਧੋਖੇ ਖਾਵੇਗਾ
ਇੱਕੋ ਹੀ ਅਪੀਲ ਸਾਰੇ ਮਾਪਿਆ ਅਪੀਨ
ਸਤਿਕਾਰੋ ਸਦਾ ਧੀਆਂ ਕੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰੋ ਨਾਂ
ਦਾਜ ਦਿਆਂ ਲੋਬੀਆ ਨੂੰ ਝੁਠਿਆ ਫ਼ਰੋਬੀਆਂ ਨੂੰ
ਇੱਕੋ ਬਿਨਤੀ ਕਦੇ ਨੁਹਾਂ ਸਾੜੋ ਨਾਂ
ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਵੀ ਧੀਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਏਦਾਂ ਕਰੇ
ਕਿਵੇਂ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਆਕੇ ਦੁਖੜੇ ਸੁਣਾਵੇਗਾ
ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਐਸਾ ਟਾਈਮ ਆਵੇਗਾ
ਜਿਹੜਾ ਕਰੇਗਾ ਯਕੀਨ 'ਹੀ ਧੋਖੇ ਖਾਵੇਗਾ
ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਮੱਟੀ ਦੇਖੋ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਰੰਗ
ਸੱਪ ਬਣ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮਾਰ ਜਾਂਦੇ ਡੰਗ
ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਦਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸੜਦੇ
ਥੱਲੇ ਲਾਉਣ ਦੀਆ ਨੇ ਸਕੀਮਾਂ ਕੜਦੇ
ਦੁਸ਼ਮਣ ਮਾਰੇ ਮਾਰ ਜਰ ਜਾਵਾਂਗੇ ਆਪਣੇ
ਦੀ ਮਾਰ ਬੰਦਾ ਕਿੱਦਾਂ ਝੱਲੇਗਾ
ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਐਸਾ ਟਾਈਮ ਆਵੇਗਾ
ਜਿਹੜਾ ਕਰੇਗਾ ਯਕੀਨ 'ਹੀ ਧੋਖੇ ਖਾਵੇਗਾ
ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਮੱਟੀ

ਬੰਦੇ

ਹੁਣ ਲੱਭਦੇ ਨੀ ਦਿਲਦਾਰੇ ਬੰਦੇ।
ਉੱਝ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਏਥੇ ਸਾਰੇ ਬੰਦੇ।
ਛੱਡ ਗਏ ਨੇ ਹੁਣ ਡੰਗਰ ਚਾਰਨੋਂ,
ਪਰ ਬੰਦਾ ਚਾਰਨ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਬੰਦੇ।
ਇਹ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਨਾ ਤੋੜਨ ਤੇਰੀਆਂ,
ਜੋ ਅਸਮਾਨੋਂ ਲਾਉਂਦੇ ਤਾਰੇ ਬੰਦੇ।
ਦੁਨੀਆਂ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਪਾਈ ਫੋਟੋ,
ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਹਾਰੇ ਬੰਦੇ।
ਨਿੱਤ ਨੀਵੇਂ ਹੋ ਕੇ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਵੱਢੀ,
ਜੋ ਉੱਚੇ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ ਨਾਅਰੇ ਬੰਦੇ।
ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਏਥੇ ਅੱਥ ਠਾਰਦੀ,
ਹੁਣ ਠੰਡ ਨਾ ਅੱਜ-ਕਲ ਠਾਰੇ ਬੰਦੇ।
ਡਰਦਾ ਰੱਬ ਵੀ ਹੱਥ ਨਾ ਪਾਵੇ,
ਏਥੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਜੋ ਮਾਰੇ ਬੰਦੇ।
ਲਿਫਾਫਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਕਰਦੇ ਗੱਲਾਂ,
ਜੋ ਪੈਸੇ ਪੱਖੋਂ ਨੇ ਭਾਰੇ ਬੰਦੇ।
ਉਹ ਨਾ ਬਹੁਤੀ ਤੂੰ ਤੂੰ ਕਰਦੇ,
ਤਕੀਪੁਰ ਜ਼ਹਿਨ ਤੋਂ ਜੋ ਨੇ ਭਾਰੇ ਬੰਦੇ।
ਗੁਰਜੰਟ ਤਕੀਪੁਰ

ਕਵਿਤਾ

ਯਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਰੇ ਉਸਦੇ।
ਦਿਸਦੇ ਨੈਣ ਪਿਆਰੇ ਉਸਦੇ।
ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸਭ ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ
ਮਾੜੇ ਵੀ ਵਰਤਾਰੇ ਉਸਦੇ।
ਹੋਰ ਭਲਾ ਨਾ ਕੁਝ ਵੀ ਸਮਝਾਂ
ਸਮਝਾਂ ਬੱਸ ਇਸਾਰੇ ਉਸਦੇ।
ਸਿਰ ਨਾ ਮੇਰਾ ਝੁਕਦਾ ਹਰ ਥਾਂ
ਝੁਕਦਾ ਬਸ ਦਰਬਾਰੇ ਉਸਦੇ।
ਗਲਤੀ ਮੇਰੀ ਤੇ ਹੋ ਰੋਲਾ
ਦਿਸਦੇ ਨਾ ਪਰ ਕਾਰੇ ਉਸਦੇ।
ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾ ਬਣਿਆ
ਪੈਸੇ ਜਿਸਦਾ ਸਾਰੇ ਉਸਦੇ।
ਮਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸੋਹਣੇ ਲਗਦੇ
ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਨੇ ਢਾਰੇ ਉਸਦੇ।
ਪੋਲ ਜਦੋਂ ਸੀ ਖੁੱਲੀ ਉਸਦੀ
ਚੜ੍ਹ 'ਗੇ ਸੀ ਫਿਰ ਪਾਰੇ ਉਸਦੇ।
ਹਰਦੀਪ ਬਿਰਦੀ 9041600900

ਇੱਕੋ ਰੰਗ

ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੀ ਮੇਰੀ ਆਦਤ ਬਚਪਨ ਤੋਂ
ਪਰ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਰੰਗ ਹੰਢਾਇਆ ਇੱਕੋ ਬਸ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾ
ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਭੁੱਖੇ ਢਿੱਡ ਨੂੰ ਆਈਆਂ ਦੋ ਕੰਨਸੋਆਂ
ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਸੁੱਕਾ ਟੁੱਕਰ ਦੂਜਾ ਖਾਬੀਂ ਚੂਰੀ ਦਾ
ਹੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਰੀਝ ਪੂਰੀ ਜੋ ਫੁੱਲ ਸਮਾ ਕੇ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ
ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਇੱਝ ਵੀ ਹੋਇਆ ਖੁਦ ਹੀ ਖੁਦ ਤੇ ਹੱਸ ਦੇਵਾਂ
ਕੀ-ਕੀ ਦੱਸਾਂ ਕੀ-ਕੀ ਜੋੜਾਂ ਕਿੱਸੇ ਘਰਾਂ ਚ ਗਰੀਬੀ ਦੇ
ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਵੀ ਸ਼ਾਇਰ ਤਾਂ ਲਿਖਦਾ ਛੰਦ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦਾ।
ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੀ ਮੇਰੀ ਆਦਤ ਬਚਪਨ ਤੋਂ
ਪਰ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਰੰਗ ਹੰਢਾਇਆ ਇੱਕੋ ਬਸ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾ।
ਦਿਲ ਦੀ ਵਿੱਚ ਤਿਜੋਰੀ ਦੇ ਮੈਂ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਯਾਦਾਂ
ਇੱਕ ਤੈਨੂੰ ਬਸ ਚਾਹਵਣ ਦਾ ਤੇ ਇਕ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਦਾ
ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੀ ਮੇਰੀ ਆਦਤ ਬਚਪਨ ਤੋਂ
ਪਰ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਰੰਗ ਹੰਢਾਇਆ ਇੱਕੋ ਬਸ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾ।

ਹੈਰੀ ਭੋਲੂਵਾਲਾ
ਜਿਲ੍ਹਾ-ਫਰੀਦਕੋਟ।
78378-71236

ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ ਬਦਲੇਗੀ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਕੁਝ ਸਮੀਕਰਣ

ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਸਮੁੱਚਾ ਦੇਸ਼ ਕਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਨਾਂ ਦੀ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪੂਰੇ ਜਨ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਆਰਥਿਕ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਝੱਜੋਝਿੱਜਾ ਉੱਥੇ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਸਕੂਲ ਕਾਲਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਭ ਅਦਾਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਰਗ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਚਲਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੜੇ ਸਾਰਥਕ ਕਦਮ ਪੁੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਉਲੀਕੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਾਰਗਰ ਸਿੱਧ ਵੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਣਤਾਈਆਂ ਬਾਕੀ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਹ ਗੱਲ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕੀਮਤੀ ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹਰ ਕੋਈ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵੱਲ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਲੱਗਭਗ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਕਾਰਨ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ

ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਿਲੇਬਸ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਫੁਰਮਾਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਭਾਵ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਨਜ਼ਰ ਐਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਜਿਹੇ ਯੰਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ੀਬਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਲੱਗਭਗ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗੀ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹੋ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਬਾਪ ਚਾਹੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਪਰ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਉੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਹਰ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੀ ਤਰੀਕ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬਣਦੀ ਸਹੂਲਤ ਤੋਂ ਵਾਝੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਮੱਧਵਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਠੱਪ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਉੱਥੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੇ ਗੀਚਾਰਜ ਤੇ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਵਾਧੂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਬੋਝ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਮਾਪੇ ਅੱਜ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਫੋਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਖਾਤਰ ਮਜ਼ਬੂਰਨ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ

ਹੈ। ਸਭ ਹਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਗਰ ਟੀ ਵੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮੁਫਤ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਹੈ ਤੇ ਲੱਗਭਗ ਅੱਜ ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਰਮਾਇਣ ਤੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਜਿਹੇ ਸੀਰੀਅਲ ਟੀ ਵੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਇੰਨੇ ਬਿੰਨ ਉਸ ਤਰਾਂ ਹੀ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਾਰਣੀ ਤਹਿ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਰਸਾਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੂਰਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ। ਟੀ ਵੀ ਦੇ ਇਸ ਸਾਧਨ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸਸਤੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਅੱਜ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਏਨਾਂ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਸਿਲੇਬਸ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ। ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਫਾਈਲਾਂ ਜੇ .ਪੀ .ਈ .ਜੀ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਡਾਊਨਲੋਡ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਵਾਝੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਨਾ ਹੋ ਕਰਕੇ ਕੁੰਭਕਰਨ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫੋਨ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਬੁਰੇ ਸੰਕੇਤ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਗੇ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ

ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਹਿ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਬੰਦ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਡਫੋਨ ਲਗਾ ਕੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਦ ਅਧਿਆਪਕ ਪੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਮੈਸੇਜ ਪਾ ਕੇ ਜਾਂ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਮਨ ਪ੍ਰਚਾਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਆ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਿੱਜੀ ਹੱਕ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਉਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਬੇਝਿਜਕ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੇਵੱਸ ਮਾਪੇ ਚਾਹੇ ਇਸ ਪੂਰੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਹ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਦੇ ਕੇ ਫੋਨ ਉਪਰ ਤਰਾਂ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਤਰਨਾਕ ਗੇਮਾਂ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ ਪਰ ਅੱਜ ਉਹ ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੋਣ ਫੋਨਾਂ ਉਪਰ ਆਪਣੇ ਵਟਸਐਪ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਫੇਸਬੁੱਕ ਪੇਜ ਬਣਾ ਕੇ ਖੁਬ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮਿਆਰ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਸਿਲੇਬਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਈ ਤੇ ਫਿਰ ਜੂਨ ਤੱਕ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਵਕਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਹਲਾਤ ਕੀ ਬਿਆਨ ਕਰਨਗੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਫਿਲਹਾਲ ਅਜੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅਗਰ ਏਨੇ

ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਸ ਤਰਾਂ ਹੀ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਗਰਾਫ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਫੋਨ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਚੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਗੂੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਅਵੇਸਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖ ਕੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਆਪਕ ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਸਿਲੇਬਸ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਥੇ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਗੈਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਏਨਾ ਪਿੱਛੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਮਨਫੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦਾ ਅਮਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰਤ ਵਿੱਚ ਏਨਾ ਰਚ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਏਗਾ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬੜਾ ਹੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਕੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ। ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੱਲ ਪੂਰੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕਰੇ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਨ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਨਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇਸ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਤੋਂ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਨਿਜਾਤ ਪਾ ਹੀ ਲਵਾਂਗੇ ਪਰ ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵੱਲ ਸੁਚੇਤ ਨਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾ ਦਿਖਾਈ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲੇਗੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਮੀਕਰਣ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਹੋਣਗੇ.....!!

ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ "ਭੁੱਲਰ"
ਸੰ: 9417241037

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਚ 14 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੇ ਪਰ ਲਿਖਤ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਹੈ ਹੁਣ ਆਈ ਸਮਝ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਜਿੰਦਬਾਦ

ੳ ਅ ਏ ਸ ਹ
ਕ ਖ ਗ ਘ ਙ
ਚ ਛ ਜ ਝ ਵ
ਟ ਠ ਡ ਢ ਣ
ਤ ਥ ਦ ਧ ਨ
ਪ ਫ ਬ ਭ ਮ
ਯ ਰ ਲ ਵ ਝ
ਸ ਖ ਗ ਜ ਙ ਲ

ਮੈ ਪੰਜਾਬੀ ਹਾਂ
ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ।

Anmol Hi-Tech Shoes

Near Civil Hospital, Tanda

97796-64581, 62806-22259

CLASSIFIED & MATRIMONIAL

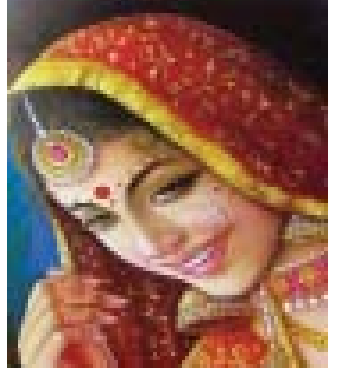
ਲੜਕੇ/ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ
ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਲੜਕਾ 5'-9" 27 ਵਾਸਤੇ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ .ਉਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਜਿਹੜੇ ਲੜਕੇ ਦੇ ਭਰਾ 5'-7" 29 ਨੂੰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੜਕੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਵਾਉਣ .780-807-8861, ਇੰਡੀਆ 98555-97890
ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਉਮਰ 25 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-10" ਲੁਧਿਆਣੇ ਜਿਲੇ ਵਿੱਚ 25 ਏਕੜ ਜਮੀਨ ਵਿਜਟਰ ਵੀਜੇ 'ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆਏ ਲੜਕੇ ਲਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੀ.ਆਰ. ਜਾਂ ਸਿਟੀਜਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ: 780-953-6167
ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਪੁੰਨੀਆ, ਉਮਰ 25 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-8" MSC-IT ਲਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ 780-904-5608, 780-710-5571

ਮੇਲ: bdhillon@carillion.ca
ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਉਮਰ 28 ਸਾਲ, ਕੱਦ 6 ਫੁੱਟ, ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ 20 ਏਕੜ ਜਮੀਨ, ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੀ.ਆਰ ਜਾਂ ਸਿਟੀਜਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ 780-716-5859
ਸਿੱਖ ਬੀ ਟੈੱਕ, ਉਮਰ 30 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-7: ਬਿਜਨਸ ਕਰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ 778-838-5989 ਇੰਡੀਆ-9872719621
ਜੱਟ ਸਿੱਖ, ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜਨੀਅਰ, ਉਮਰ 27 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-11 ਲੜਕੇ ਲਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ 514-609-0617
ਜੱਟ ਸਿੱਖ, ਧਾਲੀਵਾਲ ਉਮਰ 25 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-10 ਲੁਧਿਆਣੇ ਜਿਲੇ ਵਿੱਚ 25 ਏਕੜ ਜਮੀਨ, ਵਿਜਟਰ ਵੀਜੇ, 'ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆਏ ਲੜਕੇ ਲਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੀ.ਆਰ ਜਾਂ ਸਿਟੀਜਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ : 780-953-6167
ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀ ਉਮਰ 25 ਸਾਲ

ਕੱਦ ਸਾਢੇ 5' ਫੁੱਟ M.A ਲਈ ਜੱਟ Canadian ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ। 780-932-0612, 94172-00545
ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਗਰੇਵਾਲ ਉਮਰ 28 ਸਾਲ ਕੱਦ 5'-3", ਬੀ. ਟੈਕ, ਐਮ. ਟੈਕ, ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀ ਜੋਰ ਕਰ ਰਹੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਐਡਮਿਟਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ : ਕੈਨੇਡਾ 587-501-3604, ਇੰਡੀਆ : +91 94634-10985
ਸੰਯੁ ਜੱਟ ਸਿੱਖ, ਉਮਰ 25 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'4 ਐਮ ਏ, ਬੀ ਐੱਡ, ਐੱਮ ਫਿਲ ਲੜਕੀ ਲਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੜਕੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼। ਲੜਕੀ ਦਾ ਬਾਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ 780-707-3837, 7809036232
ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਲੜਕਾ Canada ਵਿੱਚ Student 24 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-9 ਲਈ Canada P.R ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ। 1780-932-0612 94172-00545
ਜੱਟ ਸਿੱਖ 24 ਸਾਲ ਕੱਦ 6' ਫੁੱਟ ਲੜਕੇ ਲਈ Canada ਦੀ P.R ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ All Family well

settled in Canada. 780-913-1179
ਇੰਡੀਆ +91-90200-00019
ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਿੱਖ, ਵਿਜਟਰ ਵੀਜੇ 'ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆਏ ਲੜਕੇ ਲਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਮਰ 27 ਸਾਲ ਕੱਦ 5'-10 ਸੰਪਰਕ 780-782-3313
ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਇਮੀਗ੍ਰਾਂਟ ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀ July 87 Born E'GT(B.Tech), ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਜੋਬ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੜਕੀ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਯੋਗ ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਸਟੂਡੈਂਟ/ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਉੱਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਲੜਕੇ ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ,ਮਾਲਵੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਲੜਕੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਐਡਮਿਟਨ ਵਿੱਚ well settled ਹੈ। ਆਪਣਾ Biodata / Picture e-mail : deepedmonton9@gmail.com. (whatsapp) or Call ' 780-628-7089
ਢੰਡ ਖਤਰੀ ਲੜਕਾ ਉਮਰ 36 ਸਾਲ ਕੱਦ 5'-8" ਖੁਦ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਭੈਣ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ Well Seattled ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਫਾਈਲ Already Apply ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੀ, ਵਾਸਤੇ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਭੈਣ ਇੰਡੀਆ ਆਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੋਈ ਜਾਤੀ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ। ਸੰਪਰਕ : 9855813008, +1 646-287-9887
ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਇਮੀਗ੍ਰਾਂਟ, ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਚੀਮਾ ਉਮਰ 30 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-5" ਲਈ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਜੋ ਲੜਕੇ ਦੀ ਇੰਡੀਆ ਰਹਿਦੀ ਭੈਣ ਲਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੜਕੇ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਵਾ ਸਕਣ। ਸੰਪਰਕ:-780-238-1020 bluewhaleelectrical@yahoo.com
ਰਾਮਦਾਸੀਆ ਸਿੱਖ ਜੁਲਾਹਾ, ਉਮਰ 27 ਸਾਲ ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 9 ਇੰਚ, BSC IT ਲੜਕੇ ਲਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੀ ਆਰ ਜਾਂ ਸਿਟੀਜਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ: 639-470-2491
Jatt sikh dhanoa 27/5,7 Dentist girl in India looking for a suitable match doctor/engineer boy India or abroad. Contact 780 236 0671 India 70872 64520
31 year old Sikh Khatri/

arora boy 5feet6 Canadian university graduate with business degree and working in medical science field looking for a well educated girl from Khatri/arora/ramgharia family. Please contact 780 264 9616 or yoursps@yahoo.com
A Sikh boy residing in Edmonton working as a Engineer, Height 5'-9" Age 33 Years old Looking qualified girl from Alberta. Contact : 780-489-7925

LADOO MATRIMONIAL
ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇ RISTHE HI RISTHE
We Provide Worldwide Services
Jetander Sapra
212-470-7175, 516-309-0236
ladooatrimonial@gmail.com
jetandersapra@gmail.com
261-03 Hillside Ave
Floral Park 11004
www.ladooatrimonial.com

Chohan Boutique
Specialized in
Ladies Designer Suits
Anarkali Suit
Embroidery Suit
Bridal Lahnga
Classical Embroidery
Machine Embroidery
Readymade dresses, Indian Punjabi Jutti, and Jewellery
Instagram & Facebook
Chohanboutique.nj
Whatsapp numbers
(732) 421-5460,
(973) 810-6498
chohanboutique@gmail.com

ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਬਚੇ ਤਾਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੇ ਮਾਰ ਦੇਣਾ

ਸਿਆਣੇ ਸੱਚ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬੁਰਾ ਵਕਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੀਤੇ ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁੱਤਾ ਵੱਢ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਵਕਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੱਡੀ ਕੋਰੋਨਾ ਨੇ ਲੀਹੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਚੱਲ ਪਵੇ। ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਬੋਝਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚੀਏ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਮਜ਼ਾਕ ਹੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਧੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਸਾਡਾ ਸਿਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿੰਬੂ ਵਾਂਗ ਨਿਚੋੜਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਜਮਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤੇ ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਵੱਟ ਲਿਆ। ਕਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ/ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਚਾਹੇ ਦਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ ਜਾਂ ਵਧ ਘੱਟ। ਪਰ ਜਿਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਹਨ ਉਥੇ ਕਿਪਰੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਜਿਸਨੇ ਘਰ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਉਢੇ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਉਢੇ ਹੀ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਿਊਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਲੀਫ਼ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਬੋਝ ਪਾਉਣ ਲਗਿਆਂ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਲੋਕ ਇਹ ਬੋਝ ਝੱਲਣ ਜੋਗੇ ਹੋ ਵੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਤਕਰੀਬਨ ਵੀਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਤਾਂ ਕੀਮਤ ਵਧੇਗੀ ਚੀਜ਼ਾ ਦੀ ਵਧ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਖੰਦੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਇਹ ਬੋਝ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਦਬਾਅ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਕਰਕੇ ਘਬਰਾਹਟ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕਿਆਂ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਵੀ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਇੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਵੀ ਸੀ ਜੋ ਮੋਟੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ੋਅ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਤੇ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਲੱਗੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸੋਚਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਨਾ ਹੀ ਬਚਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਾਪੇ ਬਚਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜੇਕਰ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੇ ਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਉਸ ਕੋਲ ਇਨਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੱਚ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਨਸਿਕ

ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਇਹ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਹਰ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧਣੀ ਹੀ ਹੈ। ਖਾਦ, ਬੀਜ, ਸਪਰੇਅ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਬੋਝ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾ ਨੇ ਜੋ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਿਊਣਾ ਔਖਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਡੀਜ਼ਲ ਪੈਟਰੋਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਰ ਵਰਗ ਅਤੇ ਹਰ ਆਮ ਬੰਦੇ

ਤੇ ਅਸਰ ਪੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਘਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਪੈਸਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਚੂਸ ਕੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਵੇਖ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਨੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ। ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਇਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਡੀ ਏ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਧੱਕ ਰਹੀ ਹੈ

ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਡੀ ਏ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਲੋਕ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ। ਇੰਜ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ, ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਹਾਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁੱਸਾ ਹੈ, ਸਹਿਮ ਹੈ ਅਤੇ ਡਰ ਹੈ। ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਮੂੰਹ ਅੱਡੀ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਖੂਹ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਖਾਈ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫੇਰ ਇਹ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ

ਤਾਂ ਇਹ ਸੋਚ ਨੁਕਸਾਨ ਵਧੇਰੇ ਕਰੇਗੀ। ਲੋਕ ਕਿਪਰ ਜਾਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਹੌਲ ਤਨਾਅ ਵਾਲਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਘਰ ਦਾ ਬਜਟ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਹਾਲਤ ਵਿਗੜਨ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹਰ ਵਰਗ ਅਤੇ ਹਰ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧ ਜਾਏ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੋਝ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਲੈਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿੱਚ ਝੋਕਣਾ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਿਵੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹੁਣ ਹਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਕੌਰ ਵਿੱਲੋ ਮੁਹਾਲੀ

ਤਿੰਨ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ

ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ ਹਨ ,, ਹੁਸਨ ਜਵਾਨੀ ਮਾਪੇ ਤੋਂ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਲੱਭਣੇ। ਪਰ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਸਨ ਤੇ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖੋਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤੇ ਮਾਪੇ ਕੋਈ ਰੱਖਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮਾਪੇ ਜੋ ਔਲਾਦ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਸਦਾ ਮੁੱਲ ਕਦੇ ਤਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਔਰਤ ਲਈ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਓਸਦੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਜਾਣ ਦਾ ਵੀ ਖਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਇੱਕ ਕਿਲੋ ਵਜਨ ਚੁੱਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਇੱਕ ਮਾਂ ਨੇ ਮਹੀਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਖੂਨ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪਾਲਦੀ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਤੇ ਪਿਤਾ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਂ ਦੇ ਗਰਭ ਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਲਈ ਸੁਪਨੇ ਸਿਰਜਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਜੁੜ੍ਹੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮਾਂ ਅਪਣੀ ਮਰਜੀ ਦਾ ਕੁਝ ਖਾ ਨਾ ਸਕਦੀ। ਮਰਜੀ ਦਾ ਪਹਿਨ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਤੇ ਮਰਜੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਆ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਜੇਕਰ ਮਾਂ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਸਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਸਮਝ ਸਕੇ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਜੋ ਅਸਿਹ ਦਰਦ ਮਾਂ ਸਹਿਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਹੱਡੀ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਟੁੱਟਣ ਜਿੰਨਾ ਦਰਦ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਸੌਖੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕਿਤੇ ਸੌਖਿਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਬੱਚੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸੁੱਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦਾ ਜਗਰਾਤਾ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲਾਡ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪਾਲਦੀ ਹੈ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਬੱਚਾ ਬਿਸਤਰ ਗਿੱਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਮਾਂ ਬੱਚੇ

ਦੀ ਨੀਂਦ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਆਪ ਗਿੱਲੀ ਥਾਂ ਸੌਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੁੱਕੀ ਥਾਂ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇੰਨੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਸਹਿ ਕੇ ਮਾਪੇ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਪਾਲਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜਮਾ ਪੂੰਜੀ ਲਗਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਖੰਦਾ ਸੈਂਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤੇ ਪੋਤੀਆਂ ਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਲਾਰੇ ਹਨ। ਪਰ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਮਾਡਰਨ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਘਰ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਰੱਖਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਜਿਹੜੀ ਮਾਂ ਪਿੱਛੇ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਭਰਾ ਲੜਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਮਾਂ ਮੇਰੀ ਹੈ, ਮਾਂ ਮੇਰੀ ਹੈ ਤੇ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਲੜਦੇ ਹਨ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਹੈ, ਮਾਂ ਤੇਰੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਜੇਕਰ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੇ ਪਿਓ ਨੂੰ ਵੰਡ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਮਾਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਪਿਓ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਹੜੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਿਆਰ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਣਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਜੀਵਨਸਾਥੀ ਵੀ ਵਿਛੋੜ ਦਿੱਤੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਪੁੱਤਰ ਇਕ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਕਿ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ? ਜਿੰਨਾ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ

ਜਿੰਦਗੀ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਤੇ ਸਾਰਾ ਪਿਆਰ ਸਾਡੇ ਤੇ ਲੁਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ ਬੜੀ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਗਰੀਬ ਬੱਚੇ ਅਨਾਥ ਆਸ਼ਰਮ ਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵੱਡੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਨਾਥ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਰੱਬ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਆਏ। ਸਾਡੇ ਘਰ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜਕੱਲ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਾਦਾ ਦਾਦੀ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਬੁਢੇਪਾ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੱਗ ਜਾਉਗਾ। ਇੱਥੇ ਦੋਗਲੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਬੱਚੇ ਦਾਦਾ ਦਾਦੀ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਦੂਰ ਕਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਨਾਨਾ ਨਾਨੀ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਖਿਰ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਓਹ ਵੀ ਬੁੱਢੇ ਹੀ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਬੁੱਢੇ ਹੋਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੁੱਖ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਰੁੱਖ ਜਿਸਦੀ ਅਸੀਂ ਛਾ ਫੁਲ ਤੇ ਫੁੱਲ ਹੰਢਾਏ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਰੁੱਖ

ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਮਾਪੇ ਤੀਰਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਉਸ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਮੰਦਰਾਂ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਦੋਸਤ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੀ ਗੈਰਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਯਾਦ ਕਰੋ ਆਪਣਾ ਬਚਪਨ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਦਾਦੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ। ਕਿੰਨੀਆਂ ਰਾਜੇ ਰਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਿਆ। ਪਰੀਆਂ ਦੇ ਖੰਭਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਤੋਂ ਤਾਰੇ ਬਣਨ ਤਕ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦਾਦੀ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਮਝੇ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਤਾਂ ਦਾਦੀ ਹੀ ਗੂਗਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਹੋ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਚ ਜਦੋਂ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਦੋਨੋ ਕੰਮਕਾਜੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਬਹੁਤ ਔਖੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਚ ਅਗਰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਬਚਿਆ। ਨੂੰ ਦੁਆਵਾ, ਪਿਆਰ, ਸੰਸਕਾਰ ਤੇ ਚੰਗੀ ਦੇਖਭਾਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਨੌਕਰ ਅਖੀਰ ਨੌਕਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਦੀ ਸੰਘਣੀ ਛਾ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾ ਲਈਏ ਕਿਤੇ ਇਨੀ ਦੇਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਇਹ ਛਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਯੁੱਧ ਚ ਸੜਨ ਲਈ ਬੇਬਸ ਹੋ ਜਾਈਏ। ਆਓ ਛਾ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਲਈਏ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਮੀ
ਫੋਨ ਨੰਬਰ 8727906513

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ

ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਦਾ ਜਿਕਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਇਹ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਵੀ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਭੁਖੇ, ਤਿਹਾਏ, ਡਰਪੋਕ ਤੇ ਆਮ ਜਿਹਾ ਮਰਾਸੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਕਪਟ ਸੂਰਮਾ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਾਲਾ, ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੱਸ ਕੇ ਝੱਲਣ ਵਾਲਾ, ਰਾਗ ਵਿੱਦਿਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੀਨ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ, ਨਿਰਭੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸਾਥੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਹਰ ਦੁੱਖ ਤੇ ਆਈ ਔਕੜ ਦਾ ਡੱਟ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਇਸ ਸਾਥੀ ਦਾ ਜਿਕਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤਾ :-
“ਇਕ ਬਾਬਾ ਅਕਾਲ ਰੂਪ, ਦੂਜਾ ਰਬਾਬੀ ਮਰਦਾਨਾ।
ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਵੱਡੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਤਲਵੰਡੀ ਵਿਖੇ ਸੰਨ 1459ਈ: ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਬਚਪਨ ਦਾ ਪਾਵਨ ਨਾਂ ‘ਦਾਨਾ’ ਸੀ। ‘ਮਰਦਾਨਾ’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਖਿਤਾਬ ਸੀ। ਭਾਈ ਦਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਭਾਈ ਬਦਰੇ ਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਮਾਈ ਲੱਖੋ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤਲਵੰਡੀ ਵਿਖੇ ਹੀ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦ੍ਰਿੜਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਉਹ ਕਿਰਤ ਤੇ ਕੀਰਤੀ ਜੋੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਾਥੀ ਦੀ ਭਾਲ ਸੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਰਾਗ ਹੋਵੇ।

ਤਲਵੰਡੀ ਦੀ ਹੀ ਸਾਖੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਇਕ ਰੁੱਖ ਹੇਠਾਂ ਆਰਾਮ ਕਰਦੇ ਪਏ ਸਨ ਕਿ ਉਧਰੋਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਉਂ ਰਬਾਬ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਪਈ। ਉਹ, ਉੱਠ ਕੇ ਰਬਾਬ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਗਏ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਭਾਈ, ਤੇਰਾ ਨਾਉਂ ਕਿਆ ਹੈ? ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੀ ਮੇਰਾ ਨਾਉਂ ‘ਦਾਨਾ, ਮਰਾਸੀ ਲੋਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿਹਾ: ਤੂੰ ਰਬਾਬ ਭਲਾ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈਂ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸੋਝੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਤੂੰ ਸਾਡੀ ਸੰਗਤ ਕਰੇ ਤੇ ਇਹ ਰਾਗ ਸ਼ਬਦ ਪਾ ਕੇ ਗਾਵੇ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਵਿਚ ਉਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਧਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਗ ਸੁਣਾ ਕੇ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਲੱਗਾਂਗੇ, ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਸਭ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਭੁੱਖਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਮਾਜ਼ ਰੋਜ਼ਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਇਹ ਸੁਣ ਸਾਹਿਬ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ‘ਦਾਨਿਆ, ਤੂੰ ਦਿਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਭ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਈਸ਼ਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਮਾਜ਼ ਤੇ ਰੋਜ਼ਾ ਖੁਦਾ ਦੇ ਘਰੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੇਖਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਹਾਮੀ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਭਰਨੀ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ: ਦਾਨਿਆ, ਜੇ ਹੁਣ ਤੂੰ ਮਰਦਾਨਾ (ਸੂਰਮਾ) ਹੋਵੇ, ਸ਼ਬਦ ਪਾ ਕੇ ਰਾਗ ਨੂੰ ਗਾਵੇ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਦੋਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਾਨਾ, ਮਰਦਾਨਾ ਬਣ ਕੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ। ਕੀਰਤਨ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਬਾਬੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਰਬਾਬ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਕਰਾਮਾਤ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ

ਵੀ, ‘ਬਾਬਾ, ਇਹ ਜੋ ਕੀਰਤਨ ਅਸੀਂ ਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਕੀ ਇਹੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ? ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ “ ਇਹੀ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਸੁਰਤ ਨਾਲ ਸਮਝੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਰੌਚਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਗਰਮ ਤੇ ਖੁਸ਼ਕ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦੇ ਰਹੇ। ਰਾਗ ਮੁੱਕਣ ‘ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਸਾਖੀਕਾਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਉੱਤੇ ਤਾਰੇ.. ਹੇਠਾਂ ਰੇਤ। ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਨਾ ਪਸ਼ੂ ਨਾ ਪੰਥੀ, ਨਾ ਘਾਹ ਨਾ ਰੁੱਖ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਆਖਦੇ, “ਬਾਬਾ ਕਿਤੇ ਕੁੱਛ ਨਦਰਿ ਨਹੀਂ ਆਂਵਦਾ। ਦੇਸ ਦਾ ਕਿਤੇ ਕੁੱਤਾ ਭੀ ਮਿਲੈ, ਤਿਸਦੇ ਹਉਂ ਗਲ ਲਗ ਕੇ ਰੋਵਾਂ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਖਦੇ, “ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਵਿਚ ਤਦ ਆਏ ਹਾਂ ਭਾਈ ਜੁ ਨਾ ਕੋਈ ਕੁੱਤਾ ਲੱਗੈ ਨਾ ਭਉਕੈ।” ਫਿਰ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਆਖਦੇ, “ਕਿੱਥੇ ਮਾਰਿਆ ਈ, ਬਾਬਾ, ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਗੋਰੋਂ ਖੱਠਣੋਂ ਭੀ ਗਏ।” ਬਾਬਾ ਹੋਂਸਲਾ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਅਗਲੀ ਵਾਟ ਫੜਦੇ।

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀਆਂ ਗੋਸ਼ਟਾਂ ‘ਸਾਖੀਆਂ’ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਗੋਸ਼ਟਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਲਈ ਭਾਈ ਜੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਮਰਦਾਨਾ ਓਹੀ ਕਰਦਾ।

ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜਬਲਪੁਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰੇ ਤਾਂ ਪੱਚੀ ਤੀਹ ਮੀਲ ਦੇ ਫਾਸਲੇ ਤੇ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਭਿਆਨਕ ਜੰਗਲ ਆਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਆਦਮ ਖੋਰ (ਜੰਗਲੀ) ਮਨੁੱਖ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਝੀਲ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਸਣ ਲਾ ਕੇ ਟਿੱਕ ਗਏ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਭੁੱਖ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਦੀ ਲਈ ਆਗਿਆ ਲਈ ਤੇ ਲਾਗੇ ਚਾਗੇ ਕਿਸੇ ਫਲ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਅੱਗੋਂ ਕਈ ਕੋਲਿਆਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਹੋਏ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਗੁੱਛੇ ਲਟਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਅਜੇ ਇੱਕ ਗੁੱਛੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪਿੱਠ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਆ

ਦਬੋਚਿਆ ਅਤੇ ਤੇਲ ਦੇ ਤਪੇ ਕੜਾਹੇ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਦੇਹੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਉੱਠੇ ਤੇ ਕੋਡੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਕੋਡੇ ਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੱਥ ਲੱਗਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ। ਜਦ ਉਹ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕੜਾਹੇ ‘ਚ ਸੁੱਟਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਕਰੜੇ ਪੰਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਕੜੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਰਟ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਤਰਲੇ ਭਰੀ ਪੁਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਜੇ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੋਡੇ ਦੇ ਕੰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਉਹ ਬੁੱਤ ਬਣ ਕੇ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ। ਸ਼ਬਦ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ “ਮਰਦਾਨਿਆ! ਨਿਡਰ ਹੋ ਜਾਹ ਤੇ ਸਤਿ ਕਰਤਾਰ ਆਖ ਕੇ ਕੜਾਹੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪੇ ਦੇਹ। ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਜਦੋਂ ਮਰਦਾਨੇ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਗਰਮ ਤੇਲ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਠੰਡਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੋਡੇ ਦਾ ਰਾਕਸ਼ ਵਾਲਾ ਵਰਤਾਉ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਊ ਮਨੁੱਖ ਬਣਨ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਇਹੀ ਜਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਬਾਬ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕੀ ਬਾਬੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਮੱਕਾ, ਮਦੀਨਾ, ਬਗਦਾਦ ਹੋਰ ਇਸਲਾਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਬਾਬ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਕਰਕੇ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਜੁਰਅੱਤ ਦੀ ਹੱਦ ਦੱਸੀ। ਇਸਲਾਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ‘ਪਾਤਾਲਾ ਪਾਤਾਲ ਲਖ ਆਗਾਸਾ ਆਗਾਸ ‘ ਗਾਏ। ਹੀਰੋ, ਰਤਨ ਜਵਾਹਰਾਂ ਵੱਲ ਕਦੇ ਮੂੰਹ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਤੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਅਤੀ ਦੁਸ਼ਟ ਮਨੁੱਖਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ, ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ “ਮਰਦਾਨਿਆ! ਰਬਾਬ ਵਜਾਏ ਬਾਣੀ ਆਈ ਐ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦਾ ਅੰਤਲਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ “ਮਰਦਾਨਿਆ ਜੇ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਦੇਹੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਾਂਗ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਈਏ। ਮਰਦਾਨਿਆ ਜੇ ਤੇਰੀ ਇੱਛਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਖੱਤਰੀ ਵਾਂਗ ਸਾੜ ਦਈਏ, ਜਾਂ ਵੈਸ਼ ਵਾਂਗੂੰ ‘ਹਵਾ’ ‘ਚ ਸੁਟਵਾ ਦਈਏ, ਜੇ ਤੇਰਾ ਚਿਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੂਦਰ

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ‘ਦਿਲਾ ਰਾਮ’
ਸੰਪਰਕ 99147-22933

ਵਾਂਗ ਦਬਵਾ ਦੇਈਏ।” ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੰਦੇ ਕਿਹਾ: “ਵਾਹ, ਬਾਬਾ ਵਾਹ! ਅਜੇ ਵੀ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿਚ। ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰ ਤਾਂ ਦੇਹੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੀ ਮੁਕ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਾਥੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ।” ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਕਿਹਾ “ਮਰਦਾਨਿਆ ਮੇਰਾ ਚਿੱਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰੀ ਸਮਾਧ ਬਣਾ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਰ ਦਈਏ।” ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਕਿਹਾ “ਬਾਬਾ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਸਮਾਧ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗੇ ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਪੱਥਰ ਦੀ ਸਮਾਧ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ।” ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧ ਕੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ “ਤੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਹੈ, ਮਰਦਾਨਿਆ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੇ ਇਕ ਭੂਮ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਥੀ ਬਣਾਉਣਾ ਉੱਚੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਅਭਿਮਾਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਇਕ ਤਗੜੀ ਚੋਟ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨੇ ਨੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉੱਚਾ ਚੁਕ ਕੇ ‘ਮਰਦਾਨਾ’ ਬਣਾਇਆ। ਸਿੱਖੀ ਰਬਾਬ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਨਗਾਰੇ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ।

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆਵਾਂ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹਾਨ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੱਕ ਰਹੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਤੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਰਿਸ਼ੀਆਂ-ਮੁਨੀਆਂ, ਪੀਰਾਂ ਤੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੈ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਨ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਸੰਬੰਧੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਾਖੀਆਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ। ਇੱਕ ਮਨੋਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 1440 ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ, ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਕ੍ਰਿਤ ‘ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼’ ਅਨੁਸਾਰ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਦੇ ਉਦਰ ਤੋਂ ਜੇਠ ਸੁਦੀ 15 ਸੰਮਤ 1455 ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਲਗਪਗ 71 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਨੇ ਬਨਾਰਸ ਕੋਲ ਲਹਿਰ- ਤਲਾਉ ਦੇ ਪਾਸ ਨਵੇਂ ਜਨਮੇ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ; ਜਿਸ ‘ਤੇ ਤਰਸ ਖਾ ਕੇ ਅਲੀ (ਨੀਰੂ) ਜੁਲਾਹੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਆਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੀਮਾ ਨੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮੰਨ ਕੇ ਪਾਲਿਆ। ਯੋਗ ਸਮੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ‘ਕਬੀਰ’ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ‘ਕਬੀਰ’ ਅਰਥੀ ਸ਼ਬਦ ਅਲ-ਕਬੀਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘ਮਹਾਨ’। ਪੁੱਤਰ ਮੰਨ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦਾ ਸੁਭਾਵਕ ਝੁਕਾਅ ਹਿੰਦੂ ਮਤ ਵੱਲ ਸੀ। ਜਵਾਨ ਅਵਸਥਾ ਹੋਣ ਪੂਰ ਆਪ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ‘ਬੀਬੀ ਲੋਈ’ ਨਾਲ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ‘ਕਮਾਲ’ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਰਾਮਾਨੰਦ ਜੀ ਤੋਂ ਰਾਮ ਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਵੈਸ਼ਨਵ ਮਤ ਧਾਰਣ ਕੀਤਾ। ਕਾਸ਼ੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮਤ ਮਤਾਤਰਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਜਾਣਨ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦਾ ਚੋਗਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਏਹ ਖੰਡਨ ਮੰਡਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋ ਗਏ। ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਪੂਰਨ ਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਆਪ ਤੱਤ ਗਿਆਨੀ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਕਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ‘ਕਬੀਰ ਚੌਰਾ’ ਨਾਉਂ ਤੋਂ

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਲਹਿਰ ਤਲਾਉ ‘ਤੇ ਭੀ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਮੰਦਰ ਹੈ। ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਜੋ ਧਰਮ ਦਾਸ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਗੋਪਾਲ ਆਦਿ ਚੋਲਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ‘ਕਬੀਰ ਬੀਜਕ’ ਹੈ। ਰਿਆਸਤ ਗੰਵਾ ਵਿੱਚ ‘ਕਬੀਰ ਬੀਜਕ’ ਧਰਮ ਦਾਸ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੰਮਤ 1521 ਦਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਬੀਰ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ, ਸਾਖੀ ਕਬੀਰ ਅਤੇ ਅਨੁਰਾਗ ਸਾਗਰ ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸਰੋਤ ‘ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ’ ਹਨ। ‘ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ’ ਵਿੱਚ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ 17 ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 225 ਸ਼ਬਦ, 3 ਅਸਟਪਦੀਆਂ, 1 ਬਾਵਨ ਅੱਖਰੀ, 1 ਖਿਤੀ, 1 ਸਤ ਵਾਰ ਤੇ 243 ਸਲੋਕ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ‘ਰਾਮਾਨੰਦ ਸਾਗਰ’ ਜੀ ਨੂੰ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੇ ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ। ਕਬੀਰ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸੁਮੇਲ ਹੈ। ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਅੱਜ ‘ਕਬੀਰ ਪੰਥ’ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਤ ਮਤ ਪੰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਯਾਈ ਉੱਤਰੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਦ ਸਿਕੰਦਰ ਲੋਧੀ ਸੰਮਤ 1547 ਵਿੱਚ ਬਨਾਰਸ ਆਇਆ, ਤਦ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮੁਤੱਸਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਤੰਗ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਕਸ਼ਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਗੋਂਡ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪੰਨਾ 870 ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ: ਭੁਜਾ ਬਾਂਧਿ ਭਿਲਾ ਕਰਿ ਡਾਰਿਓਂ ॥ ਹਸਤੀ ਕ੍ਰਿਪ ਮੁੰਡ ਮਹਿ ਮਾਰਿਓਂ ॥ ਹਸਤਿ ਭਾਗਿ ਕੈ ਚੀਸਾ ਮਾਰੈ ॥ ਇਆ ਮੂਰਤਿ ਕੈ ਹਉ ਬਲਿਹਾਰੈ ॥ ਭਾਵ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਥੰਨੁ ਕੈ ਢੇਮ ਵਾਂਗ (ਮੈਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਾਥੀ ਅੱਗੇ) ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, (ਮਹਾਵਤ ਨੇ) ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਹਾਥੀ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ (ਕੁੰਡੀ ਦੀ ਚੋਟ) ਮਾਰੀ। ਪਰ ਹਾਥੀ (ਮੈਨੂੰ) ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਲਿਤਾੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ) ਚੀਕਾਂ ਮਾਰ ਕੇ (ਹੋਰ ਪਾਸੇ) ਭੱਜਦਾ ਹੈ, (ਜਿਵੇਂ ਆਖਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ) ਮੈਂ ਸਦਕੇ ਹਾਂ ਇਸ

ਸੋਠੇ ਬੰਦੇ ਤੋਂ। ਪਰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਦਾ ਅਸਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਚਿੱਤ ਉੱਪਰ ਹੋਇਆ। ਪੁਜਾਰੀ ਵਰਗ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਤੀ ਇਸ ਗਲਤ ਮਨੌਤ ਕਿ ‘ਕਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਗਰ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗਤਿ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ’ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪਣੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਕੁਛ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਗਰ (ਜੋ ਗੋਰਖਪੁਰ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ 15 ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ ‘ਤੇ ਹੈ) ਜਾ ਕੇ ਵੱਸ ਗਏ। ਪੁਜਾਰੀ ਵਰਗ ਵੱਲੋਂ ਪਾਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਿਮਾ ਭਰਮਾ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ: ਜਿਉ, ਜਲ ਛੋਡਿ; ਬਾਹਰਿ ਭਇਓ ਮੀਨਾ ॥ ਪੂਰਬ ਜਨਮ; ਹਉ ਤਪ ਕਾ ਗੀਨਾ ॥1॥ ਅਬ ਕਰੁ, ਰਾਮ ਕਵਨ ਗਤਿ ਮੇਰੀ ? ॥ ਤਜੀ ਲੇ ਬਨਾਰਸ; ਮਤਿ ਭਈ ਖੋਰੀ ॥1॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸਗਲ ਜਨਮੁ, ਸਿਵ ਪੁਰੀ ਗਵਾਇਆ ॥ ਮਰਤੀ ਬਾਰ, ਮਗਹਰਿ ਉਠਿ ਆਇਆ ॥2॥ ਬਹੁਤ ਬਰਸ, ਤਪੁ ਕੀਆ ਕਾਸੀ ॥ ਮਰਨੁ ਭਇਆ, ਮਗਹਰ ਕੀ ਬਾਸੀ ॥3॥ ਕਾਸੀ ਮਗਹਰ ਸਮ ਬੀਚਾਰੀ ॥ ਓਛੀ ਭਗਤਿ; ਕੈਸੇ ਉਤਰਿਸ ਪਾਰੀ ॥4॥ ਕਰੁ, ਗੁਰ ਗਜ ਸਿਵ; ਸਭੁ ਕੇ ਜਾਨੈ ॥ ਮੁਆ ਕਬੀਰੁ, ਰਮਤ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੈ ॥5॥ (ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ /ਪੰਨਾ 326), ਤੋਰੇ ਭਰੋਸੇ ਮਗਹਰ ਬਸਿਓ; ਮੇਰੇ ਤਨ ਕੀ ਤਪਤਿ ਬੁਝਾਈ ॥ ਪਹਿਲੇ ਦਰਸਨੁ ਮਗਹਰ ਪਾਇਓ; ਭੁਨਿ ਕਾਸੀ ਬਸੇ ਆਈ ॥2॥ ਜੈਸਾ ਮਗਹਰੁ, ਤੈਸੀ ਕਾਸੀ; ਹਮ ਏਕੈ ਕਰਿ ਜਾਨੀ ॥ ਹਮ ਨਿਰਧਨ ਜਿਉ ਇਹੁ ਧਨੁ ਪਾਇਆ; ਮਰਤੇ ਛੁਟਿ ਗੁਮਾਨੀ ॥3॥ (ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ /ਪੰਨਾ 969) ਕਬੀਰ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਦੋ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਹੀ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ: ਇੱਕ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਹੈ। ਕਬੀਰ ਜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਲ ਹੋਣ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਰਾਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਕਬੀਰ ਜਾਤ ਪਾਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹਨ। ਜਾਤ ਅਭਿਮਾਨੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਹ ਵੰਗਾਰ ਕੇ ਆਖਦੇ ਹਨ:

ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸ ਕੁਲ ਦਾ ਹਾਂ: ਗਰਭ ਵਾਸ ਮਹਿ, ਕੁਲ ਨਹੀ ਜਾਤੀ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਬਿਦੁ ਤੇ, ਸਭ ਉਤਪਾਤੀ ॥ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਤੱਤ-ਸਾਰ (ਰਹਾਉ) ਰਾਹੀਂ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਪੰਡਿਤ ! ਦੱਸ ਤੁਸੀਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਬਣ ਗਏ ਹੋ ? ਇਹ ਆਖ ਆਖ ਕੇ ਕਿ ਮੈਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਾਂ, ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ (ਅਹੰਕਾਰ ਵਿਚ ਅਜਾਈ) ਨਾ ਗਵਾਓ: ਕਰੁ ਹੇ ਪੰਡਿਤ ! ਬਾਮਨ ਕਬ ਕੇ ਹੋਏ ॥ ਬਾਮਨ ਕਹਿ ਕਹਿ, ਜਨਮੁ ਮਤ ਖੋਏ ॥1॥ ਰਹਾਉ ॥ (2). ਜੇ (ਹੇ ਪੰਡਿਤ !) ਤੂੰ (ਸੱਚ-ਮੁੱਚ) ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੈਂ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਦੇ ਪੈਟੋਂ ਜੰਮਿਆ ਹੈਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ (ਮਾਤਾ ਦੇ ਗਰਭ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ) ਰਾਸਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜੰਮ ਪਿਆ ? ਪਰ ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਮਾਤਾ ਦੇ ਗਰਭ ਰਾਹੀਂ ਜਨਮ ਲਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਤੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਵੇਂ : ਜੋ ਤੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ, ਬ੍ਰਹਮਣੀ ਜਾਇਆ ॥ ਤਉ ਆਨ ਬਾਟ, ਕਾਰੇ ਨਹੀ ਆਇਆ ॥2॥ (3). (ਹੇ ਪੰਡਿਤ !) ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ (ਬਣ ਗਏ) ? ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਸੂਦਰ (ਰਹਿ ਗਏ) ? ਅਗਰ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਲਹੂ ਹੈ ? ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ (ਲਹੂ ਦੀ ਥਾਂ) ਦੁੱਧ ਹੈ ? : ਤੁਮ ਕਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ? ਹਮ ਕਤ ਸੂਦ ? ॥ ਹਮ ਕਤ ਲੋਹੂ ? ਤੁਮ ਕਤ ਦੂਧ ? ॥3॥ (4). ਦਰਅਸਲ, ਕਬੀਰ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਦਾ ਪਰਮਾਤਮਾ (ਬ੍ਰਹਮ) ਨੂੰ ਵੀਚਾਰਦਾ (ਯਾਦ ਕਰਦਾ) ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ : ਕਰੁ ਕਬੀਰ ! ਜੇ ਬ੍ਰਹਮੁ ਬੀਚਾਰੈ ॥ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ, ਕਹੀਅਤੁ ਹੈ ਹਮਾਰੈ ॥4॥ (ਭਗਤ ਕਬੀਰ/੩੨੪) ਕਬੀਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜੀਵਨ-ਮਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਦੀ ਭਗਤੀ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਹਨ। ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਭੈਅ ਨਹੀਂ ਸਤਾਉਂਦਾ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੁਨਿਆਵੀ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸ ਕੇ ਜੀਵ-ਆਤਮਾਵਾਂ ਦੁੱਖ ਭੋਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਨ ਦੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਸੁੱਖ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਭਾਵ ਮਨ ਦੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਸਲ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(1). ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਤੋਂ (ਹੋ ਰਹੀ) ਹੈ ਭਾਵ ਸਭ ਦਾ ਮੂਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਪ ਹੈ; ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ

ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਤੀਜਾ ਨੇਤਰ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਾਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਜ਼ਰੀਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਇਕ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਹੌਸਲਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਮਨੁੱਖ ਮੁਰਬ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਰੱਬ ਸਾਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਗ਼ਲਤ ਹੁੰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲੁੱਟ ਉਸ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਮੰਦੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਦਰ ਡੁੱਬੀ ਹੋਈ ਹੈ ਵਕਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਜੁਟਾਉਣਾ ਵੀ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੁੱਟਣ ਵੱਲ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਹਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲ ਜਿਹੜੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਫੀਸਾਂ ਭਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸਕੂਲ ਵੀ ਬੰਦ ਹਨ ਤਾਂ ਫੀਸ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦੀ ? ਸਕੂਲ ਦਾ ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਹੋ ਗੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਨਾਂ ਬਿਜਲੀ ਨਾ ਪਾਣੀ ਨਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਫਿਰ ਪੈਸੇ ਕਾਹਦੇ ?

ਕਰਿਫ਼ੂ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਲੋਕ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਮਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਡੁੱਬ ਜਾਣ ਦੀ ਫਿਕਰ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਵੀ ਸਾਡਾ ਘਰ ਹੁੰਦਾ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਹਨ। ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੇ ਵਕਤ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਖੜਾਗੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੌਣ ਖੜੇਗਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਓਥੋਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਫੇਰ ਉਪਭੋਗਤਾ ਰੱਬ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਨਾਂ ਕਾਰਨ ਉਸਦੀ ਸੰਸਥਾ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਕੂਲ ਅੱਸਤਨ ਹਰ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਵਸੂਲਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਤੇ ਦੇ ਦੇ ਜਾ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦੋ ਜਾ ਤਿੰਨ ਲੱਖ। ਅਗਰ ਬੱਚਾ ਇਕੋ ਸਕੂਲ ਚ ਬਾਹਰਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਸਤਨ ਵਰਦੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਖਰਚ ਲਗਾ ਕੇ ਪੰਦਰਾਂ ਤੋਂ ਅਠਾਰਾਂ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਆਮ ਸਕੂਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਵੱਡੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪੰਝੀ ਲੱਖ ਤੋਂ ਬੱਲੇ ਮੁੱਕਦੀ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਸਾਲ ਦਾਖਲਾ ਫੀਸ ਵਸੂਲੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਫੇਰ ਮਾਪਿਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫੀਸ ਲੈਣੀ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਠੰਡੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਖਲਾ ਫੀਸ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਇਮਾਰਤੀ ਫੰਡ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਲੁੱਟ ਦੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸਿਰਫ ਫੀਸਾਂ ਜਾਂ ਫੰਡਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਰਦੀਆਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਚ ਸਕੂਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜਦੋਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਵਰਦੀਆਂ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੇਚਣ ਦਾ ਠੇਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਕੂਲ ਪੰਦਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਸੂਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਚੱਕਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਰਿਆਇਤ ਕਰੇਗਾ। ਅਸਲ ਚ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵੀਹ ਲੱਖ ਵੀ ਸਾਡੇ ਹੀ ਸਿਰ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਏਥੇ ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੋਹਰਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਦੀ ਬਾਕੀ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵਰਦੀ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਵਰਦੀ ਆਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਟੈਗ ਲੱਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ

ਬੰਦ ਹੋਵੇ ਸਿੱਖਿਆ ਤੰਤਰ ਦੀ ਲੁੱਟ

ਵਰਦੀ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਹੀ ਮਿਲੇਗੀ ਜਿੰਨਾ ਦਾ ਸਕੂਲ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਿੱਜੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਹ ਵੀ ਪੂਰਾ ਸੈੱਟ ਇਕੋ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਕਿਸੇ ਦੀ ਦੂਜੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਤੇ ਤੀਜੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ। ਕਾਪੀਆਂ ਵੀ ਅਗਰ ਸਕੂਲ ਦੀ ਫੋਟੋ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕਾਪੀ ਚੈੱਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਓਹੀ ਕਿ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਮਿਲ ਨਾ ਸਕਣ। ਮੈਂ ਇਸ ਵਾਰ ਇੱਕ ਬਜ਼ਾਰ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਪਰ ਓਥੇ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਲੁੱਟ ਕੇਂਦਰ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਉਹ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸੈੱਟ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਗਾ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣਾ। ਆਪਣੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ। ਅਦਾਲਤ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਰੱਬ ਦਾ ਡਰ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਤਿਆਂ ਚ ਪੂਰੀ ਤਨਖਾਹ ਪਾ ਦੇਣੀ ਤੇ ਫੇਰ ਅੱਧੀ ਵਾਪਸ ਕਰਵਾ ਲੈਣੀ। ਅਗਰ ਮਜਬੂਰੀ ਵਸ ਕੋਈ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣੀ ਪਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਕੱਟੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਹਿਲੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਕੋਈ ਜਿਗਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਇਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲਣ ਦਾ ਜੋ ਕੋਈ ਕਾਰ ਵੀ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਓਸਨੂੰ ਹੀ ਝੂਠਾ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਧੱਕੇ ਦੇ ਸਕੂਲ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਨੌਕਰੀ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਕੋਈ ਸਾਥ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਹੀ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਲੰਦ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਜੁਰਮ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਓਦੋਂ ਤਕ ਅੱਧੇ ਗੁਆਰ ਤਾਂ ਮਰ ਮੁੱਕ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣਗੇ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਵੀ ਮੁੱਕ ਚੁੱਕੇ ਹੋਵੋ। ਤਰੀਕ ਤੇ ਤਰੀਕ ਹੀ ਮਿਲੂ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਣੀ ਹੀ ਪਾਗਲਪਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਆਪ ਐਮ . ਏ ਪਾਸ ਨੇ 2011 ਤੋਂ 14 ਤਕ 2200 ਤੋਂ 2700 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਿਟ ਲਈ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਵਿਹਲੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੇ। ਬੀਮਾਰ ਜਾਂ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਲਾਸ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਵਕਤ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੋਗੇ। ਨਾ ਕੋਈ ਮੈਡੀਕਲ ਛੁੱਟੀ ਨਾ ਪ੍ਰਸੂਤਾ ਛੁੱਟੀ। ਬੀਮਾਰ ਹੋਏ ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਗਈ ਸਮਝੋ। ਬੱਚੇ ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਚੋ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਚੁਣਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇੱਕ

ਚੰਗਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਇਨਸਾਨ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵਸ ਪੈ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀ ਵਾਂਗ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਐਸੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਵੀ ਅਗਰ ਕਰ ਬੈਠੋ ਤਾਂ ਬੱਸ ਨੌਕਰੀ ਗਈ। ਹਰ ਵਕਤ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਦੇ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸੋਸ਼ਣ ਖਿਲਾਫ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸਾਸਨ ਦੇ ਨਾ ਤੇ ਦੱਬੀ ਰੱਖਣਾ। ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪੀਣ ਦੇਣਾ ਦੋ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਸ਼ਾਬ ਤੱਕ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦੇ ਬਹੁਤੇ ਸਕੂਲ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਸਨ ਕਿਸ ਕੰਮ ਕਿ ਬੱਚਾ ਹੀ ਰੋਗੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਜਾਂ ਪਿਸ਼ਾਬ ਕਰਨਾ ਸਾਰੇ ਬੇਸਾਂ ਦੀ ਇਨਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਈ ਬੱਚੇ ਕਈ ਕਈ ਵਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਜਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਹੁਣ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਅਗਰ ਇੰਨੇ ਹੀ ਔਖੇ ਹੋ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਚ ਪੜ੍ਹਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਲੈਂਦੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੇਰਾ ਨਿੱਜੀ ਤਜਰਬਾ ਸੁਣੋ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਆਪ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਚ ਅਧਿਆਪਕ ਹਾਂ।

ਮੈਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲੀ ਉਹ ਸਕੂਲ ਮੇਰੇ ਘਰ ਤੋਂ ਦੋ ਸੌ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਸਾਲ ਮੈਂ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਰਾਤੀ ਨੌ ਵਜੇ ਘਰ ਪੁੱਜਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਜਾਗਦੀ ਤੇ 3.30 ਘਰ ਚਲਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪੰਜ ਜਿਲੇ ਪਾਰ ਕਰ ਛੇ ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰ ਪੁੱਜਦੀ ਸੀ। ਇਸਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੇਪਰਾਂ ਚ ਡਿਊਟੀ ਸੈਮੀਨਾਰ ਚੋਣ ਡਿਊਟੀ ਆਦਿ। ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਚ ਕਿ ਨਾਲ ਰੱਖਣਾ ਦਸੋਂ ਸੌਖਾ ਹੈ ? ਬਾਕੀ ਵੀ ਡਿਊਟੀ ਵਾਲਾ ਹਰ ਅਧਿਆਪਕ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕੋਈ ਪੰਜਾਹ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ ਕੋਈ ਸੱਤਰ। ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜੋ ਸਕੂਲ ਹੈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਉਹ ਪੰਜਵੀਂ ਤੱਕ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਓਥੇ ਇੱਕ ਹੀ ਅਧਿਆਪਕ ਹੋਵੇ। ਜਾਂ ਘਰ ਚ ਬੱਚੇ ਨੇ ਲੈਣ ਜਾ ਛੱਡਣ ਵਾਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਬਹੁਤ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਨਹੀਂ ਦਿਲ ਕਿਸਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਲੁਟਾਵੇ। ਬਾਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਟੇਟ ਬੋਰਡ ਨੂੰ

ਬਾਹਰ ਬਹੁਤੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਈ . ਸੀ . ਐਸ , ਈ ਬੋਰਡ ਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਸੀ . ਬੀ . ਐੱਸ . ਈ ਚ। ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਜਾਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਈ ਵਾਰ ਇੱਕ ਐਸੀ ਅਰਜੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਹ ਡਾਕ ਭੇਜੋ ਅਹੁ ਭੇਜੋ। ਆਹ ਦਿਨ ਮਨਾਓ ਉਹ ਦਿਨ ਮਨਾਓ। ਆਹ ਮੁਕਬਲਾ ਕਰਵਾਓ ਅਹੁ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਓ। ਹਰ ਸਾਲ ਵੋਟਾਂ , ਬੀ . ਐੱਲ . ਓ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੈਮੀਨਾਰ ਹੋਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੁਝ। ਬਾਕੀ ਜੇਕਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹੋ ਵੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਹਨ। ਮੋਟੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਬਦਲੇ ਧੜਾਧੜ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਦੇ ਕੇ ਖੁਬਾਂ ਵਾਂਗ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਗਰੀਬ ਬੰਦਾ ਇਕ ਘਰ ਤੱਕ ਨੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਸਕੂਲ ਖੋਲਣ ਦਾ ਤਾਂ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਣਾ ਵੀ ਓਹਦੇ ਵਸੋ ਬਾਹਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਹ ਸਕੂਲ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਧਨਾਢ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਹਿਸੇਦਾਰ ਹਨ। ਕਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹਿਸੇਦਾਰ ਹਨ ਕਈ ਅਸਿੱਧੇ

ਤੌਰ ਤੇ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਹ ਗੋਰਬ ਧੰਦਾ ਜ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਫੀਸ ਲੈਣ ਦੇ ਆਰਡਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਕੂਲ ਕੌਰਟ ਜਾਣਗੇ। ਸਰਕਾਰੇ ਦਰਬਾਰੇ ਵੀ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੱਜ ਵਕੀਲ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹਨ ਤਦੇ ਹੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਪੇ ਫੀਸ ਅੱਧੀ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇਣਗੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੌਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇਖੋ ਕਿ ਫੀਸ ਪੂਰੀ ਲੈਣਗੇ ਸਕੂਲ ਪਰ ਤਨਖਾਹ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦਾ ਹੀ ਸੰਘ ਨੱਪਣ ਲਈ ਹਰ ਕੋਈ ਤਿਆਰ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਗੱਲ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੱਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਗੇ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲ ਜੂਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਫੀਸ ਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਲੈਂਦਾ ਹੀ ਨੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਨੀ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਹੁਣ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਰ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਕਗਾਰ ਤੇ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਵੀ ਲੱਗ ਜਾਣ ਜਾਂ ਫੇਰ ਪੂਰਾ ਸੈਸ਼ਨ ਹੀ ਏਦਾ ਚਲਾ ਜਾਵੇ।

ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਦਾ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬੰਦਾ ਕਿੱਥੋਂ ਤੇ ਕਿਉਂ ਦੇਵੇ।

ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਖੁਦ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸਕੂਲ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੀ ਹਨ। ਕਿਉਂ ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਨੀ ਕਰਦੀ ਕਿ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਚ ਜਾ ਹਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਹਰ ਸਕੂਲ ਚ ਐਨ . ਸੀ . ਆਰ . ਟੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹੀ ਲਗਵਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਜਿਹੜੀ ਸੱਠ ਤੋਂ ਸੱਤਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ ਓਹੀ ਸਾਨੂੰ ਪੰਜ ਜਾ ਛੇ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਿਉਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗੋਰਬ ਧੰਦੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਨੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ।

ਅੱਜ ਸਰਕਾਰ ਜਿੰਨਾ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲਾਂ ਚ ਬੱਚੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਓਹ ਖੋਲ੍ਹੋ ਹੀ ਕਿਸਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿਉਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹਨ। ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਵੀ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੀ ਹੋਣਗੇ ਬਾਹਰੋਂ ਕਿੱਥੋਂ ਆਉਣਗੇ।

ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਪੱਲਿਓ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਬਣਾ ਲਾਈਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤੀ ਅਧਿਆਪਕ ਹਾਂ। ਅੱਸੀ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਚ ਜੋ ਮੋਹ ਭੰਗ ਹੋਇਆ ਉਸ ਵਿਸਵਾਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਕੁਝ ਤੇ ਵਕਤ ਲਗਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਓਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਾਫੀ ਤਰਸਯੋਗ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਅੰਦਰ ਭਰਤੀ ਬਹੁਤ ਘਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜਕਲ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਆਏ ਹਨ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਬਦਲੀ ਹੈ। ਹੋਈ ਹੋਲੀ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਨ ਲੱਗੇ ਹਨ।

ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਣਾਈ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹਰ ਵਰਗ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ। ਸਰਕਾਰ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਚੰਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਸਗੋਂ ਓਹਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਤੇ ਵਿਸਵਾਸ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵੱਜਦੇ ਇਸ ਡਾਕੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਖੁੱਪ ਚ ਧਰਨਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿੰਨਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਡਰ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਉਣਾ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਕਰੋ ਸਰਕਾਰ ਜੀ , ਕੁਝ ਕਰੋ।

ਚੰਨੀ ਚਹਿਲ
9915806550

ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਜਿਥੇ ਏਟੀਐਮ ਤੋਂ ਅਣਜਾਨ ਲੋਕ ਤੇ ਸਿਮ ਕਾਰਡ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਅੱਖਾ

ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਖਾਤੇ 'ਚੋਂ ਰਾਸ਼ੀ ਕਢਵਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਬਚਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਹਿਗਾਈ 'ਤੇ ਠੱਲ ਪਾਉਣ 'ਚ ਇਹ ਕਾਰਗਰ ਹੈ। ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਚ ਰੁਝਾਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਗੇੜ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਏਰੀਟਰੀਆ 'ਚ ਕੋਈ ਵੀ ਏਟੀਐਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ

ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਗੁਰੂਪਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਸੀਪੀਜੇ ਨੇ ਏਰੀਟਰੀਆ 'ਚ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਏਰੀਟਰੀਆ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੈਂਸਰਡ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਹ ਤਾਂ ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ "ਗੁਲਾਮੀ ਦੌਰਾਨ ਰੋਡਿਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਪ੍ਰਸਾਰਣ 'ਚ ਕਈ ਵਾਰ ਸਿਗਨਲ ਜਾਮ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਰੁਕਾਵਟ ਖੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੂਚਨਾ ਮੰਤਰੀ ਯੋਮਾਨੇ ਮਸਕੇਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ

ਬਾਰ 'ਚ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹੀ ਬੀਅਰ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਮੁੜ ਵਤਨ ਨਹੀਂ ਪੀਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪਰਤਣਗੇ। ਕਈ ਨੌਜਵਾਨ ਗ਼ੈਰ-ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਜੋ ਕਿ ਬੀਅਰ ਪੀਂਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਇਥੋਪੀਆ ਅਤੇ ਸੁਡਾਨ 'ਚ ਜਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਬੀਅਰ ਵੀ ਉਹ ਲੋਕ ਆਪ ਕੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਚਾੜ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ 'ਚ ਕਈ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਆ ਬੈਠੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਹਾਰਾ ਹੀ ਬੁਰੁਅਰੀ ਨੂੰ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਾਰੂਥਲ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਸਾਗਰ ਨੂੰ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਬੀਅਰ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਯੂਰਪ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਰਾਹ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬਾਰ ਮਾਰੂਥਲ 'ਚ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮੇਲੋਟੀਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਘਾਟ ਅਤੇ ਸਾਗਰ 'ਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਕਈ ਬਾਅਦ 'ਚ ਮੇਲੋਟੀ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ, ਲੋਕ ਮਰੇ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਏਰੀਟਰੀਆ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੀ "ਉਤਪਤੀ ਦਾ ਨੌਵਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੇਸ਼" ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ 2018 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 5,07,300 ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 4,86,200 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਇਥੋਪੀਆ (174,000) ਅਤੇ ਸੁਡਾਨ (114,500) ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਰਮਨੀ (55,300) ਅਤੇ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ (34,100) ਵਰਗੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਏਰੀਟਰੀਆ 'ਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਅਸਮਾਰਾ 'ਚ ਬਜ਼ੁਰਗ ਲੋਕ ਵਧੇਰੇ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਮੈਕੀਆਟੋ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨਾਲ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੀ ਕੇ ਨੇ 'ਬੁਰੁਅਰੀ' ਦੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਚੌਕਾ ਏਰੀਟਰੀਆ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮਾਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਬੁਰੁਅਰੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਸਪਸ਼ਟ ਅੰਕੜੇ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕੀਤਾ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯਾਦ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਆਬਾਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਆਬਾਦੀ 3.5 ਮਿਲੀਅਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪਾਸਪੋਰਟ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਅਸਮਾਰਾ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਸਾਕਾਰ ਤਕਰੀਬਨ 5,00,000 ਹੈ। ਹੋਣ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ।" ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ 6. ਕੁੱਝ ਵੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਹੁਤ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਟਲੀ ਦੇ ਫਾਸੀਵਾਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਬੇਨੀਟੋ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੇਵਾ ਮੁਸ਼ੱਲੀਨੀ ਅਸਮਾਰਾ ਨੂੰ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਨਾ ਕਰ ਲੈਣ। ਇਸ 'ਚ ਫੌਜੀ "ਪਿਕੋਲਾ ਰੋਮ" ਯਾਨਿ ਕਿ ਛੋਟਾ ਰੋਮ ਸਿਖਲਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਉਸਾਰੀ, ਆਧੁਨਿਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਸਮਰਥਨ 'ਚ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਿਖਾਵਟ ਇਟਲੀ ਦੇ ਬਸਤੀਵਾਦ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਿਹਾ, "ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ 40 ਤੋਂ ਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਏਜੰਸੀ, ਯੂਨੇਸਕੋ ਨੇ 45 ਸਾਲ ਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅਸਮਾਰਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ 'ਚ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਯੂਨੇਸਕੋ ਬੱਚਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਇਹ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਹਨ।" ਇੱਕ ਵਾਰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਮਿਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਧੁਨਿਕ ਸ਼ਹਿਰੀਵਾਦ ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਬੇਮਿਸਾਲ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਲਈ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਐਗਜ਼ਿਟ ਵੀਜ਼ਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।" ਇਸ ਲਈ ਏਰੀਟਰੀਆ ਦੀਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਸਮਾਰਾ ਇੱਕ ਮਨਮੋਹਕ ਪਾਉਣਗੇ ਕਿ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਸ ਦੀ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਖੂਬਰਸੂਰਤੀ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਲੈਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਏਰੀਟਰੀਆ ਨੂੰ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਦਮਨਕਾਰੀ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਇਹ ਕੋਈ ਹੋਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 1993 'ਚ ਇਥੋਪੀਆ ਤੋਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਈਆਂ, ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲਿਆ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਈਆਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੌਜੀ ਭਰਤੀ ਦਾ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਏਰੀਟਰੀਆ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਇੱਥੋਂ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ 'ਚ ਹੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਸਮਝੀ। ਕੁੱਝ ਤਾਂ ਯੂਰਪ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ 'ਚ ਸਹਾਰਾ ਮਾਰੂਥਲ ਅਤੇ ਮੈਡੀਟੇਰੀਅਨ ਸਾਗਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗਵਾ ਬੈਠੇ। ਬੀਬੀਸੀ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜੀਬਤ ਤਮੀਰਤ ਨੇ ਹਾਲ 'ਚ ਹੀ ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ।

1. ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸਿਮ ਕਾਰਡ
ਸਿਮ ਕਾਰਡ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਏਰੀਟੈਲ ਦੂਰ ਸੰਚਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ। ਏਰੀਟੈਲ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਸੇਵਾ ਦਿੱਤੀ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦੂਰ ਸੰਚਾਰ ਯੂਨੀਅਨ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਿਕ ਏਰੀਟਰੀਆ 'ਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸਿਰਫ਼ 1% ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਏਰੀਟਰੀਆ 'ਚ ਸਿਮ ਕਾਰਡ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਕਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਮ ਕਾਰਡ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅੱਗੇ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਿਮ ਕਾਰਡ ਹਾਸਲ ਕਰ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਮੋਬਾਇਲ ਡਾਟਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਵਾਈਫਾਈ ਜ਼ਰੀਏ ਹੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੌਲੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਫੇਸਬੁੱਕ, ਟਵਿੱਟਰ ਵਰਗੀਆਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਸਾਈਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਰਚੁਅਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨੈੱਟਵਰਕ, ਵੀਪੀਐਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਮ ਕਾਰਡ ਲੈਣ 'ਚ ਭਾਰੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅੱਜ ਵੀ ਜਨਤਕ ਭੁਗਤਾਨ ਫੋਨਾਂ

(ਪਬਲਿਕ ਪੇਅ ਫੋਨ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਫੋਰੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਵੀ ਜਨਤਕ ਫੋਨ ਦੀ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੀ ਸਿਮ ਕਾਰਡ ਮੁੱਹਬੀਆ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਬਾਅਦ 'ਚ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

2. ਬੈਂਕ ਕਾਉਂਟਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲੋਕ ਪੈਸੇ ਕਢਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਢਵਾਉਣ 'ਤੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤੈਅ ਰਾਸ਼ੀ ਹੀ ਕਢਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਖਾਤਾਧਾਰਕ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਚ ਲੱਖਾਂ ਨਕਫਾ (ਏਰੀਟਰੀਆ ਮੁਦਰਾ) ਪਏ ਹੋਣ ਪਰ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਨਕਫਾ ਯਾਨਿ ਕਿ 330 ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਕੱਢਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਏਰੀਟਰੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਅਸਮਾਰਾ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 1986 'ਚ ਟੋਇਟਾ ਕੋਰੋਲਾ ਕਾਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ 11 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਨਕਫਾ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਬੈਂਕ 'ਚੋਂ ਕਢਵਾਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ 55 ਹਜ਼ਾਰ ਨਕਦ ਅਤੇ 55 ਹਜ਼ਾਰ ਬੈਂਕ ਰਾਹੀਂ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਮੀਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਕੁੱਝ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਕਦੀ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ 'ਚ ਇਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘਾਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ 'ਚ ਕੁੱਝ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਨਕਫਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਘਰ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਨਾਂਅ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਨਕਫਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਸ਼ੀ ਕੱਢਣ

ਏਰੀਟਰੀਆ ਅਤੇ ਇਥੋਪੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਜੰਗ ਖ਼ਤਮ ਹੋਈ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਉੱਤਰੀ ਇਥੋਪੀਆ ਦੇ ਮੈਕੈਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਏਟੀਐਮ ਵੇਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਹੌਸ਼ ਹੀ ਉੱਡ ਗਏ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਲੋਕ ਇੱਕ ਮਸ਼ੀਨ 'ਚੋਂ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਕੱਢਵਾ ਰਹੇ ਹਨ।

3. ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਸਥਾਨਕ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸਟੇਸ਼ਨ ਮੌਜੂਦ ਹੈ

ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਏਰੀ-ਟੀਵੀ ਏਰੀਟਰੀਆ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਹੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਡਿਸ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬੀਬੀਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਚੈਨਲਾਂ ਅਤੇ ਅਸੇਨਾ ਟੀਵੀ ਤੇ ਏਰੀਸੈਂਟ

ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਏਰੀਟਰੀਆ ਇੱਕ "ਸੌਂਝੇ" ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ 91% ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਘਰਾਂ 'ਚ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਡਿਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ 650 ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਚੈਨਲ ਡਿਸ਼ ਜ਼ਰੀਏ ਵਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਟਵੀਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

4. ਇੱਕ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਭੱਠੀ
ਏਰੀਟਰੀਆ 'ਚ ਅਸਮਾਰਾ ਬੁਰੁਅਰੀ ਨਾਂਅ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਬੁਰੁਅਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1939 'ਚ ਇਟਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਲਿਊਗੀ ਮੇਲੋਟੀਆ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਾਲ 'ਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਸਾਬਕਾ ਇਟਾਲਵੀ ਕਲੋਨੀ 'ਚ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੇ 'ਬੁਰੁਅਰੀ' ਦੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਚੌਕਾ ਏਰੀਟਰੀਆ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮਾਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਬੁਰੁਅਰੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਸਪਸ਼ਟ ਅੰਕੜੇ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕੀਤਾ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯਾਦ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਆਬਾਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਆਬਾਦੀ 3.5 ਮਿਲੀਅਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪਾਸਪੋਰਟ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਅਸਮਾਰਾ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਸਾਕਾਰ ਤਕਰੀਬਨ 5,00,000 ਹੈ। ਹੋਣ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ।" ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ 6. ਕੁੱਝ ਵੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਹੁਤ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਟਲੀ ਦੇ ਫਾਸੀਵਾਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਬੇਨੀਟੋ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੇਵਾ ਮੁਸ਼ੱਲੀਨੀ ਅਸਮਾਰਾ ਨੂੰ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਨਾ ਕਰ ਲੈਣ। ਇਸ 'ਚ ਫੌਜੀ "ਪਿਕੋਲਾ ਰੋਮ" ਯਾਨਿ ਕਿ ਛੋਟਾ ਰੋਮ ਸਿਖਲਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਉਸਾਰੀ, ਆਧੁਨਿਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਸਮਰਥਨ 'ਚ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਿਖਾਵਟ ਇਟਲੀ ਦੇ ਬਸਤੀਵਾਦ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਿਹਾ, "ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ 40 ਤੋਂ ਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਏਜੰਸੀ, ਯੂਨੇਸਕੋ ਨੇ 45 ਸਾਲ ਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅਸਮਾਰਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ 'ਚ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਯੂਨੇਸਕੋ ਬੱਚਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਇਹ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਹਨ।" ਇੱਕ ਵਾਰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਮਿਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਧੁਨਿਕ ਸ਼ਹਿਰੀਵਾਦ ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਬੇਮਿਸਾਲ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਲਈ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਐਗਜ਼ਿਟ ਵੀਜ਼ਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।" ਇਸ ਲਈ ਏਰੀਟਰੀਆ ਦੀਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਸਮਾਰਾ ਇੱਕ ਮਨਮੋਹਕ ਪਾਉਣਗੇ ਕਿ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਸ ਦੀ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਖੂਬਰਸੂਰਤੀ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਲੈਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੌਲੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਫੇਸਬੁੱਕ, ਟਵਿੱਟਰ ਵਰਗੀਆਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਸਾਈਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਰਚੁਅਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨੈੱਟਵਰਕ, ਵੀਪੀਐਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਮ ਕਾਰਡ ਲੈਣ 'ਚ ਭਾਰੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅੱਜ ਵੀ ਜਨਤਕ ਭੁਗਤਾਨ ਫੋਨਾਂ

PREETNAMA

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸੱਚ

ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਖਰਾ

**Online and
Print media**

24 ਘੰਟੇ ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹੋ
www.preetnama.com
ਲੇਖ ਅਤੇ ਚਲੰਤ ਮਾਮਲੇ

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ
ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ
ਅੱਜ ਹੀ ਜੁੜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ

It's Time to Grow. Your Business Advertise with us....

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ preetnamausa@gmail.com
Contact: 201-312-4180

ਅਦਾਰਾ ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ

ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ
ਆਪਣਾ ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ ਸਾਫ ਰੱਖੋ, ਲੰਗਰ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਬਰਤਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਛੁਕੋ,
ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਸਾਫ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਓ।

If You Cant REUSE IT REUSE IT